

JAARSTUKKEN 2015

Inhoud

KERNCIJFERS	3
BESTUURLIJK JAARVERSLAG	4
<i>Prestatieafspraken</i>	9
<i>De Hogeschoolraad</i>	21
<i>Vertrouwenspersoon/ mediation</i>	23
<i>Verslag Klachtencommissie ongewenst gedrag</i>	23
<i>Verslag Examencommissie</i>	24
<i>Verslag College van Beroep voor Examens</i>	24
<i>Sociaal jaarverslag</i>	25
<i>Financiële informatie</i>	29
<i>Continuïteitsparagraaf</i>	31
RAAD VAN TOEZICHT ARTEZ	35
BALANS PER 31 DECEMBER 2015	40
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2015	41
KASSTROOMOVERZICHT OVER 2015	42
TOELICHTING BEHORENDE TOT DE JAARREKENING 2015	43
OVERIGE GEGEVENS	66
<i>Controleverklaring van de onafhankelijke accountant</i>	66
<i>Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming</i>	68
<i>Algemene reserve</i>	68
BIJLAGEN	69
GEGEVENS RECHTSPERSOON	69
ORGANISATIEMODEL ARTEZ 2015	70
OPLEIDINGENOVERZICHT 2015	71
STUDENTEN STUDIE-UITWISSELINGEN IN 2015	72
KENGETALLEN STUDENTEN	74
GEWONNEN PRIJZEN 2015	79
PUBLICATIES ARTEZ PRESS	82
KENGETALLEN PERSONEEL	84

Kerncijfers

	2015	2014	2013	2012	2011
Totaal ingeschreven studenten	2880	2929	3054	2949	3068
Totaal fte personeel in dienst	424	439	434	444	431
Totaal baten	55.004	53.754	51.898	50.109	49.728
Totaal lasten	53.400	52.354	52.373	50.141	48.190
Exploitatieresultaat	1.604	1.399	-475	-32	1.538
Eigen vermogen	22.267	20.663	19.266	19.739	19.771
Totaal vermogen	41.770	40.055	39.842	41.409	40.045
Solvabiliteitsratio	0,53	0,52	0,48	0,48	0,49
Liquiditeit	0,93	0,65	0,54	0,74	1,16
Rentabiliteit	2,9%	2,6%	-0,1%	0,0%	3,0%
Rijksbijdrage/totaal baten	82,1%	81,8%	81,8%	83,1%	82,9%
Personele lasten/totaal lasten	69,1%	64,1%	63,9%	69,2%	68,9%
Totaal lasten/aantal studenten	18,5	17,9	17,1	17,0	15,7
Personele lasten/aantal studenten	12,8	12,4	12,0	11,8	10,8
Personele lasten in dienst/fte	79,3	76,4	77,2	78,1	77,0

Bestuurlijk jaarverslag

Dit is het bestuurlijk jaarverslag van Stichting ArtEZ te Arnhem. De rechtsvorm van de hogeschool is een stichting; in de statuten staat beschreven wat de doelstellingen van de stichting zijn. ArtEZ publiceert één jaarrekening voor de hele organisatie. De organisatiestructuur van ArtEZ en de taken en verantwoordelijkheden van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht zijn beschreven in het bestuursreglement van ArtEZ.

Bijna drieduizend Nederlandse en buitenlandse studenten volgen bij ArtEZ hogeschool voor de kunsten, een van de grootste kunsthogescholen in Nederland, een opleiding in beeldende kunst, architectuur, mode, design, theater, dans, schrijven, muziek en kunsteducatie. Onze visie op onderwijs blijkt hierin steeds weer relevant. Wij verzorgen onderwijs dat is gericht op de artistieke, intellectuele en persoonlijke groei van studenten, zodat onze studenten goed voorbereid zijn op een succesvolle loopbaan waarin kunst, kennis en creativiteit centraal staan. We leiden onze studenten op voor een variëteit aan beroepsrollen binnen cultuur, samenleving en economie. Docenten die hun sporen in de beroepspraktijk ruimschoots hebben verdiend, leiden studenten op tot kunst- en cultuurprofessionals die hun vakmanschap, artistieke en ondernemendheid in samenwerking met anderen maatschappelijke betekenis weten te geven. Daarnaast ontwikkelt ArtEZ zich verder tot kennisinstituut. Onderzoek is essentieel voor visie- en theorievorming binnen het kunstonderwijs. Lectoraten zijn een belangrijke speler bij het onderzoek, maar ook binnen het master en bachelor onderwijs en het Honours Programme spelen de verschillende vormen van onderzoek in de kunsten een belangrijke rol.

Onderwijskwaliteit

Het afgelopen jaar bevestigden verschillende visitaties en kwaliteitsonderzoeken opnieuw het hoge niveau van onze opleidingen – ArtEZ breed. Al onze opleidingen krijgen een beoordeling met voldoende, goed of excellent. ArtEZ kent geen enkele opleiding met een hersteltraject.

Volgens de Keuzegids HBO bachelor 2015 mogen tien bacheloropleidingen van ArtEZ zich topopleiding noemen. Topopleidingen onderscheiden zich positief in de eigen discipline en mogen een kwaliteitszegel dragen. De opleidingen Vormgeving verzorgd in Arnhem, Enschede en Zwolle nemen de eerste, tweede en vierde plaats in. Daarnaast mogen de bachelors Dans, docent Beeldende Kunst en Vormgeving, Docent Theater (in Arnhem en Zwolle) en Docent Dans, Fine Art, Muziektherapie zich topopleiding noemen.

Onze masters waren in 2015 eveneens van topkwaliteit. De masters DAI Art Praxis (Fine Art) en Werkplaats Typografie behoren volgens de keuzegids Masters 2015 tot de absolute top van de universitaire en hbo masters. DAI voert de ranglijst aan met maar liefst 100 punten, de Werkplaats Typografie staat op de vierde plaats. Mede door de hoge waardering voor beide masters maakt ArtEZ hogeschool voor de kunsten tot de beste masteraanbieder. In 2016 hebben de masters DAI Art Praxis en de Werkplaats Typografie wederom het predicaat topopleiding gekregen.

Studenttevredenheid

Onze studenten zijn tevreden tot zeer tevreden over hun docenten, de inhoud van hun opleiding en de sfeer op de locaties. Dit is gebleken uit de Nationale Studenten Enquête 2015 (NSE). ArtEZ scoort hierbij significant hoger dan het landelijk gemiddelde. Landelijk oordeelt 73,3 % van de studenten positief over hun opleiding, bij de ondervraagde ArtEZ studenten is 75,9% tevreden of zeer tevreden met de studie bij ArtEZ in het algemeen. Daarnaast zou 77,7% van de studenten de studie aanraden aan vrienden of familie. Ook de algemene sfeer scoort erg goed, hierover is 84,3% van de studenten tevreden tot zeer tevreden.

In totaal scoort ArtEZ op 48 van de in totaal 74 vragen aanzienlijk hoger dan het landelijk gemiddelde. Een zeer ruime meerderheid (73%) geeft aan tevreden of zeer tevreden te zijn over de inhoud van de studies. Ook de aansluiting op actuele ontwikkelingen scoort goed. Studenten zijn ook significant meer tevreden (73,5% zijn tevreden tot zeer tevreden) over de docenten van ArtEZ. Vooral op inhoudelijke deskundigheid, kennis van de beroepspraktijk en betrokkenheid bij studenten scoren de docenten bij ArtEZ bijzonder goed.

Validatiecommissie Kwaliteitszorg Onderzoek (VKO)

Op 12 november 2015 heeft de hervalidatie van de kwaliteitszorg van het onderzoek en lectoraten plaatsgevonden. In 2013 bezocht de validatiecommissie onderzoek ArtEZ voor het eerst en constateerde dat zij niet tot validatie over kon gaan, omdat het kwaliteitszorgsysteem onvolledig was en het onderzoek niet goed was ingebed in de organisatie.

De hervalidatie-commissie, onder leiding van prof.dr. Pauline Meurs, heeft met bestuur, management, lectoren, docenten, studenten en externe stakeholders gesproken over de aanbevelingen die uit het eerste validatiebezoek naar voren waren gekomen. Met het ontwikkelde onderzoeksbeleid en de nieuwe organisatiestructuur, met een Undergraduate - en een Graduate School die in de portefeuilleverdeling van de leden van het College van Bestuur ook bestuurlijk geborgd is, heeft het onderzoek een stevige positie binnen de organisatie gekregen, aldus de commissie. Met het geïntegreerde kwaliteitszorgplan voor onderwijs, onderzoek en ondersteuning constateert de commissie dat er voldoende basis is gelegd voor geïntegreerde beleidsuitvoering. Belangrijker nog is dat de commissie vaststelt dat er bij ArtEZ sprake is van een kwaliteitscultuur. De commissie concludeert dat de kwaliteitszorg voor het onderzoek van ArtEZ gevalideerd is.

Onderwijsaccreditaties

In 2015 zijn de volgende opleidingen positief geaccrediteerd door de NVAO:

- Bachelor Autonome beeldende kunsten (visitatie april 2014)
- Bachelor Docent Theater (visitatie oktober 2014)
- Bachelor Theater (visitatie oktober 2014)
- Master Architectuur (visitatie mei en juli 2014)
- Bachelor Dans (visitatie aanvullende beoordeling november 2014)
- Bachelor Docent Dans (visitatie aanvullende beoordeling november 2014)
- Master Theatre Practices (visitatie aanvullende beoordeling november 2014)
- Master Typografie (visitatie aanvullende beoordeling november 2014)

De Master Interieurarchitectuur is in september 2015 gevisiteerd.

In april 2015 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) negatief geadviseerd over de doelmatigheidsaanvraag voor de master Muziektherapie van ArtEZ, waardoor ArtEZ geen bekostiging ontvangt voor de nieuwe master Muziektherapie. In het voorjaar van 2016 is voor deze nieuw te starten master de Toets Nieuwe Opleiding doorlopen, waarvan de mondelinge terugkoppeling van het panel positief is geweest. ArtEZ hoopt per 1 september 2016 van start te kunnen gaan met de master Muziektherapie en zal op korte termijn een hernieuwde aanvraag bij CDHO indienen.

Profileringsfonds

ArtEZ heeft 9 studenten ondersteund in verband met studievertraging, voor € 11.551.

Zeven studenten kregen een Holland Scholarship, voor € 27.500. ArtEZ betaalt daarvan de helft zelf, de andere helft wordt door het ministerie gefinancierd.

42 studenten kregen een talentbeurs uit het profileringsfonds, voor in totaal € 211.728.

In de bijlagen is een overzicht te vinden van alle studentenuitwisselingen in 2015.

Kwaliteitsinvesteringen

Op 20 januari 2015 is de Wet Studievoorschot door de Eerste Kamer aangenomen. De wet bevat een hervorming van het studiefinancieringsstelsel in het hoger onderwijs, waardoor geld vrijkomt om te investeren in de kwaliteit van het hoger onderwijs en onderzoek. Vanaf 2018 zullen, zo is de verwachting, extra middelen vrijkomen voor investeringen in de onderwijskwaliteit en het daaraan gerelateerde onderzoek.

In de discussie over het leenstelsel hebben de hogescholen zich bereid getoond in de periode 2015-2017 zich in te spannen voor een gezamenlijke voorinvestering van € 200 miljoen per jaar in de kwaliteit van het onderwijs. De kwaliteitsinvestering heeft een breed palet. Het kan gaan om investeringen in de onderwijskwaliteit (onderwijsintensiteit, meer contacturen, studielastverzwaring, aansluiting middelbaar – hoger onderwijs), investeringen in de 'harde' infrastructuur (ICT-faciliteiten, aanpassing van gebouwen / nieuwbouw/laboratoria/living labs) en in onderwijsgebonden onderzoek.

ArtEZ heeft in 2015 vanuit haar innovatieve middelen invulling gegeven aan deze kwaliteitsimpuls en heeft ruim € 1 miljoen vrijgemaakt voor projecten die de kwaliteit van onderwijs en onderzoek versterken en voor investeringen voor de noodzakelijke voorzieningen voor haar kunstonderwijs.

Extra investeringen	2015
1.a. Onderwijskwaliteit	Begroot € 869.700
1.b. Toelichting	<p>Voor wat betreft 2015 betreft het zeer concrete diverse projecten op het terrein van</p> <ul style="list-style-type: none"> • onderwijsvernieuwing en onderwijsontwikkeling € 191.329 (BA Docentenopleidingen, Theater & Dans, Fine Art, Creative Writing, Graphic Design, Moving Image, Jazz & Pop) • Ontwikkeling muziekwerkplaats Theorie € 55.153 • Herinrichting master muziek € 20.903 • ontwikkeling/ vernieuwing masteronderwijs (Master Theatre Practices, Kunsteducatie, Muziektherapie) € 64.798 • Internationalisering muziekonderwijs € 28.283 • aansluiting middelbaar/hoger onderwijs (Talentscout) € 14.000 • interdisciplinair onderwijs € 13.000 • Investering in de personele mobiliteit AKI voor kwalitatief toekomstbestendig onderwijs; € 482.234
2.a. Onderwijsgebonden onderzoek	Begroot € 152.000
2.b. Toelichting	<p>Investeringen betreffen met name extra middelen ten behoeve van (het ontwikkelen van) lectoraten en het verkennen en uitwerken van onderzoeksgebieden Product Design, Muziektherapie, Dans en Fine Art. € 61.505</p> <p>Leerlijn onderzoek binnen bachelor en Master Muziek € 60.372</p> <p>Kenniscentrum Muziektherapie € 38.658</p>
3.a. Organisatie / omgeving / infrastructuur	Begroot € 156.000
3.b. Toelichting	<p>In 2015 betreft het een grootschalig onderzoek naar de (kwaliteit van de) huisvesting en de quick wins die hierin te behalen zijn, naast de investeringen in voorzieningen voor het onderwijs (werkplaatsen, studio's, concertzalen etc.) € 156.000</p>

Instellingsplan 2016-2021 'Here as the centre of the world'

De gespreksessies over de kwaliteit van onderzoek en onderwijs en de inrichting van de organisaties met directeuren, lectoren, hoofden van opleidingen en stafhoofden van ArtEZ, hebben geleid tot een nieuw instellingsplan voor de periode 2016-2021, 'Here as the centre of the world'. De titel van het instellingsplan geeft weer dat daar waar studenten en docenten werken, betekenisvolle relaties aangegaan worden met de omgeving, of dat nou Dubai, Stockholm of Zwolle is. ArtEZ hogeschool voor de kunsten verzorgt in Oost-Nederland onderwijs en onderzoek in praktisch alle kunstdisciplines van robuuste kwaliteit. Het beste wat ArtEZ voor haar studenten kan doen is excellent onderwijs verzorgen en excellent onderzoek verrichten. Excellentie is de standaard voor onderwijs en onderzoek. Daarom investeert ArtEZ de komende jaren in versterking van de lectoraten, van de kwaliteit van het onderzoek en onderwijs, en in het ontwikkelen van een valorisation centre.

Governancestructuur

De nieuwe samenstelling van het College van Bestuur weerspiegelt de ambities op het terrein van onderwijs en onderzoek, de organisatieopbouw (zie organogram in de bijlagen) en besturingsfilosofie. Op bestuurlijk niveau wordt bachelor en master onderwijs, onderzoek en valorisatie inhoudelijk geborgd bij de leden van het College van Bestuur. Gegeven de verhouding van studentenaantallen tussen het bachelor onderwijs (circa 2.650) en het master onderwijs (circa 250), en het aantal studierichtingen bij de bacheloropleidingen, is gekozen voor een bestuurlijke portefeuille voor het bachelor onderwijs en een bestuurlijke portefeuille masteropleidingen & onderzoek, conform het Angelsaksische model van de Undergraduate school (bachelor) en de Graduate school (master). Voor een evenwichtige samenstelling van een College van Bestuur is gekozen voor een driehoofdig College van Bestuur, dat bestaat uit een lid College van Bestuur met de inhoudelijke portefeuille bachelor onderwijs, een lid College van Bestuur met de inhoudelijke portefeuille masteronderwijs en onderzoek, en een onafhankelijke bestuursvoorzitter voor de organisatie- en bedrijfsvoeringportefeuille. Met deze indeling markeert ArtEZ het belang van een bestuurlijke focus op de stelselmatige kwaliteitsverbetering van onderwijs en onderzoek.

Samenstelling College van Bestuur

De voorzitter van het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de organisatie brede portefeuilles zoals huisvesting, ICT, financiën, P&O, strategie en communicatie. Daarnaast heeft de voorzitter een belangrijke taak als boegbeeld van de hogeschool, in de bestuurlijk strategische contacten en in externe netwerken. De voorzitter heeft nadrukkelijk geen onderwijs- of onderzoekinhoudelijke portefeuille en zal in die zin als onafhankelijk voorzitter een verbindende rol zowel binnen het bestuur als binnen de organisatie innemen.

Naast de voorzitter kent het College van Bestuur twee leden, de 'deans'. Een van hen is bestuurlijk verantwoordelijk voor de portefeuille bachelor onderwijs, innovatie en kwaliteitszorg hiervan. Deze zal zich primair tot de directeuren van de academies verhouden.

Daarnaast is een lid van het College van Bestuur bestuurlijk verantwoordelijk voor de inhoudelijke ontwikkeling van onderzoek van de lectoraten en de masteropleidingen. Dit lid verhoudt zich in de lijn tot de lectoren en de hoofden van de masteropleidingen.

Per 1 november is Marjolijn Brussaard aangetreden als voorzitter College van Bestuur en is Wim Fiselier aangetreden als dean Undergraduate school. Marjolijn Brussaard (1962) is opgeleid aan de HKU en vervulde de positie faculteitsvoorzitter Kunst & Economie, voordat zij dean van de School of Art & Design van de Nottingham Trent University werd. Brussaard is Renate Litjens opgevolgd die deze functie sinds april 2014 op interim basis heeft vervuld.

Het voormalig lid van de faculteitsdirectie van het Conservatorium, Wim Fiselier (1953), is benoemd na een externe selectieprocedure. Fiselier is sinds 2007 werkzaam bij ArtEZ en begon zijn carrière als zanger, om vervolgens als leidinggevende bij de opera en orkestwereld werkzaam te zijn. Fiselier kent ArtEZ van binnenuit, begrijpt het kunstonderwijs en is complementair aan de voorzitter.

Per 1 september 2016 zal Nishant Shah (1980) als tweede bestuurslid en dean Graduate School het College van Bestuur komen versterken.

Ontwikkeling Centre of Expertise

ArtEZ levert een belangrijke bijdrage aan kennisvalorisatie binnen de kunsten en de creatieve industrie. In dit kader stelden we ons tot doel om twee expertisecentra te creëren. Nadat duidelijk werd dat ArtEZ niet in aanmerking kwam voor het selectieve budget dat beschikbaar was gesteld in het kader van de prestatieafspraken, is gezocht naar mogelijkheden om expertisecentra op eigen kracht te realiseren. In februari 2015 is ons eerste expertisecentrum Future Makers gestart, dat focust op research, design en fashion. Mede dankzij de steun van de provincie Gelderland, de gemeente Arnhem en de stichting Innovatie Alliantie, is het Centre of Expertise op 19 februari feestelijk gelanceerd.

Ontwerp, onderzoek en innovatie staan centraal in het nieuwe Centre of Expertise 'Future makers in Fashion & Design'. Het Centre legt zich toe op het ontwikkelen en toepassen van nieuwe, duurzame materialen en maakprocessen. In dit Centre bundelen het modelectoraat, het voormalige lectoraat Kunst, Cultuur en Economie, inmiddels omgevormd tot het lectoraat Product & Interior Design en het Art Business Centre hun krachten. Hiermee verstevigt ArtEZ ook haar netwerk dat sinds 2012 is opgebouwd. Binnen de topsector Creatieve Industrie trekt het modelectoraat de agenda van CLICKNL/ NextFashion en werkt het samen met andere kennisinstellingen en bedrijven aan

onderzoek en innovatie. Internationaal bekende alumni als Iris van Herpen en Pauline van Dongen illustreren met hun werk de grote waarde van deze samenwerking.

Samenwerking binnen de Creatieve Industrie levert spraakmakende projecten op, zoals het ontwerpen van jeans uit recycled materiaal of het onderzoeksproject Crafting Wearables, waarin ArtEZ, de Radboud Universiteit en TU/Eindhoven met bedrijven als Philips, Xsense en het Textielmuseum op zoek gaan naar slimme materialen.

Per 1 januari 2016 is lector Modevormgeving José Teunissen benoemd tot Dean van de School of Design and Technology van het London College of Fashion. Als visiting professor blijft zij parttime in dienst en betrokken bij het lopende modeonderzoek van ArtEZ.

Horizontale dialoog

Vanuit haar rol als maatschappelijke instelling wil ArtEZ open en transparant werken. In een open dialoog met belanghebbenden, onze 'stakeholders', geven we inhoud aan onderwijs en onderzoek. Als geen andere kunsthogeschool in Nederland kennen wij de complexiteit van de verankering in een uitgestrekt regionaal (grens)gebied. Wij nemen de verantwoordelijkheid als kunsthogeschool in Oost-Nederland om in samenwerking en afstemming met collega-onderwijsinstellingen, het werkveld, de vooropleidingen en de overheid de kwaliteit van ons onderwijs en onderzoek te borgen en te versterken. Zo heeft het College van Bestuur en directie van het conservatorium in 2015 intensief overleg gevoerd met de gemeente Enschede en met culturele organisaties over de voorgenomen afbouw van de studierichting Jazz & Pop in Enschede.

ArtEZ voldoet aan alle verplichtingen die de branchecode Goed Bestuur voorschrijft. Informatie hierover delen we onder meer op onze website www.artez.nl.

Relatie tot gemeenten

Afgelopen jaar investeerde ArtEZ actief in de relaties met gemeenten. Naast de bestaande convenanten met de gemeenten Arnhem en Enschede wordt met de gemeente Zwolle gewerkt aan de totstandkoming van een convenant. Het College van Bestuur heeft het afgelopen jaar regelmatig overleg gevoerd met wethouders en burgemeesters van Arnhem, Zwolle en Enschede over ontwikkelingen binnen ArtEZ in relatie tot de gemeentes en de regionale context.

Regionale culturele infrastructuur in de drie steden

ArtEZ heeft in Arnhem een actieve rol in de organisatie van en samenwerking met productiehuizen, culturele instellingen en vormen van starterondersteuning. Zo heeft ArtEZ samen met Generale Oost, Introdans en Stadstheater Arnhem een groots dansfestival 'DansTrek', georganiseerd. In het project Creative Lab Rijn IJssel, een collectief van Rijn IJssel, ArtEZ en modeontwerpers en bedrijven in Arnhem worden modecollecties gemaakt, van ontwerp tot verkoop. Creative Lab biedt studenten de kans om beter dan ooit geschoold te worden door talenten uit de regio. Hierdoor wordt de aansluiting van MBO-studies naar die van HBO en het werkveld verbeterd. Voor talentontwikkeling heeft ArtEZ intensieve samenwerking met VO- en MBO-scholen in Arnhem en de regio. De Academie van Bouwkunst neemt deel aan Stadslab Nijmegen, een samenwerkingsverband waarin studenten van de master architectuur aan projecten werken als invulling voor hun buitenschools curriculum. ArtEZ is nauw betrokken, samen met de gemeente Arnhem en Museum Arnhem, bij de doorontwikkeling van de beeldtentoonstelling Sonsbeek en de voormalige Mode Biënnale Arnhem, omgedoopt tot State of Fashion, tot een tweejaarlijks evenement. Beide evenementen zijn samengegaan in een overkoepelende stichting. Het eerste evenement dat in deze nieuwe constellatie plaatsvindt is de beeldtentoonstelling Sonsbeek 2016. Tijdens het ArtEZ Finals Festival begin juli 2015 is het RuruHuis in het kader van Sonsbeek 2016 gepresenteerd. De Fine Art opleidingen van ArtEZ in Arnhem (DAI en de Bachelor Fine Art) anticiperen in hun onderwijsprogramma's op dit evenement. Met State of Fashion koersen de betrokken partijen op een hoogstaand mode-event, waarvan de eerste editie in 2018 zal plaatsvinden.

In Zwolle is ArtEZ een van de initiatiefnemers van de stichting Kreatieve Industrie Zwolle. Ook zijn we samen met de gemeente Zwolle initiatiefnemer van R10, een culturele broedplaats waar afgestudeerde kunstenaars zich voorbereiden op hun beroepspraktijk. Daarnaast nemen we in Zwolle actief deel aan festivals en projecten zoals het Stadsfestival en lunchconcerten op diverse locaties. De eindexamententoonstellingen en concerten, de 'finals van ArtEZ' van de academie van Art & Design en het Conservatorium vinden plaats in theaters, kerken en leegstaande winkelpanden. ArtEZ participeert in een structureel overleg met alle Zwolse MBO- en HBO-instellingen (de zogeheten

Zwolse Acht) en in het Directieoverleg Kunsten (DOK) waarin met name de gesubsidieerde culturele organisaties verenigd zijn.

AKI ArtEZ participeert in Enschede in het Roombeekoverleg, net als het Rijksmuseum Twenthe, Museum Twentse Welle, Tetem en Concordia. We maakten concrete afspraken met het Rijksmuseum over het opzetten van een Masterclass en er liggen contacten met Kunstvereniging Diepenheim en met Kloster Bentlage in Rheine (D) voor samenwerking. We onderhouden nauwe banden met de onderwijsinstellingen, galeries en diverse bedrijven in Enschede. ArtEZ werkt actief samen met de instellingen binnen het Nationaal Muziekkwartier (de Nationale reisopera, Atak, Kaliber Kunstenschool, Orkest van het Oosten, Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede) het Roessingh Centrum voor revalidatie, Jeugdtheater Sonnevand, Jazzpodium de Tor, het Prinses Christina Concours, The International Piano Competition for young musicians en het Twents Gitaar Festival. Daarnaast doet Muziek in samenwerking met de Universiteit Twente onderzoek op het terrein van Muziektherapie.

Niet bekostigde activiteiten

ArtEZ biedt naast regulier, bekostigd onderwijs ook cursussen en contractonderwijs aan. Inhoudelijk liggen deze activiteiten in lijn met het door ArtEZ verzorgde bekostigde onderwijs. De cursussen zijn in meerderheid gericht op scholieren die op deze manier kennis kunnen maken met het kunstonderwijs. Naast de voorbereidende cursussen zijn er ook activiteiten op bachelor niveau. Individuele cursussen kunnen bijvoorbeeld een aantal modules van het onderwijs volgen in de vorm van contractonderwijs. Sommige minoren kunnen gevolgd worden door studenten van andere hogescholen. Als laatste kent ArtEZ meerdere cursussen voor afgestudeerden zoals bijscholingen in didactische vaardigheden. Bij al deze activiteiten wordt een kostendekkend tarief in rekening gebracht, zodat er niet ten onrechte publieke middelen in deze activiteiten worden gestoken. Deze activiteiten passen binnen de missie van ArtEZ en dragen bij aan onze maatschappelijke opdracht. Periodiek wordt bezien of de activiteiten nog passen binnen onze missie.

ArtEZ verzorgt geen maatwerktrajecten voor bedrijven of commerciële organisaties en besteedt geen onderwijs uit aan private organisaties.

Risicobeheersing

Strategische risico's

In maart 2014 presenteerde Conquaestor de eindrapportage van een inventarisatie naar de strategische risico's binnen ArtEZ. Het bureau analyseerde daarnaast het weerstandsvermogen van onze instelling. Belangrijke strategische risico's die Conquaestor in haar rapportage benoemde, zijn de organisatiestructuur, de besturing van de organisatie en de governance. Op alle drie de onderdelen zijn in 2014 en 2015 belangrijke stappen gezet middels het benoemen van een nieuwe Raad van Toezicht, het instellingsplan 2016-2021 (zie hierboven onder instellingsplan), de governancestructuur en de benoeming van twee van de drie nieuwe CvB-leden. De Raad van Toezicht heeft voorts bij het College van Bestuur aangedrongen op de invoering van de integrale controlfunctie. In 2015 heeft ArtEZ actief toegewerkt naar de invulling van deze functie, middels een kwartiermaker voor de integrale control en risicobeheersing functie. Met ingang van juni 2016 is een vaste concern-controller benoemd bij ArtEZ.

Hiermee zijn de door Conquaestor genoemde risico's gemitigeerd.

Planning en controle

ArtEZ maakt bij het organiseren van de organisatie gebruik van een gedetailleerde begroting en een meerjarenprognose. Ze zijn een vast onderdeel van de planning en control cyclus. Via maand- en kwartaalrapportages zijn we in staat om bij eventuele afwijkingen snel in te grijpen. In de kwartaalrapportages wordt de voortgang op het terrein van financiën, personeel, studenten, onderwijs en kwaliteit en eventuele (strategische) risico's besproken. Op bladzij 33 gaan wij in op de belangrijkste risico's.

Prestatieafspraken

In september 2012 formaliseerde ArtEZ haar prestatieafspraken 2013-2016 met de staatssecretaris OCW. De prestatieafspraken gaan uit van kritische prestatie indicatoren op het terrein van

- studiesucces en onderwijskwaliteit
- profilering & herordering van het opleidingsaanbod
- zwaartepuntvorming in onderzoek
- valorisatie

De Reviewcommissie die het voorstel voor de prestatieafspraken van ArtEZ heeft getoetst, beoordeelde het voorstel van ArtEZ als “zeer goed”.

Bij het vaststellen van de prestatieafspraken in 2012 heeft ArtEZ het ministerie OCW al gewezen op de noodzaak frictiemiddelen beschikbaar te stellen om de reductie van studentenaantallen en de noodzakelijke vernieuwing van de curricula van Fine Art, Klassieke Muziek en Jazz & Pop te realiseren. Het ministerie heeft deze middelen niet beschikbaar gesteld, maar de middelen die vrijkomen door de reductie van studentenaantallen aan het kunstonderwijs toebedeeld voor de kwaliteitsverbetering van de opleidingen. De ontstane bestuurscrisis bij ArtEZ begin 2013 en de consequenties hiervan hebben hun weerslag gehad op de voortgang van de prestatieafspraken. Dit was bijvoorbeeld merkbaar bij de voorgenomen consolidatie van de verhouding OP/OOP; juist vanwege de bestuurswisselingen in zowel 2013 als in 2014 en 2015, het verscherpte toezicht en het aanvullend accreditatieregime, was het voor ArtEZ onmogelijk de gewenste verhouding OP/OOP te realiseren.

Midtermreview

Na het gesprek met het College van Bestuur in het kader van de ‘midtermreview’ constateerde de Reviewcommissie op 3 november 2014 dat ArtEZ voortgang heeft geboekt met het realiseren van haar ambities die tot doel hebben de onderwijsdifferentiatie te vergroten. In relatie tot de bestuurlijk turbulente jaren concludeert de commissie tevens dat ArtEZ sinds 2014 diverse initiatieven heeft ontplooid om de voornemens uit 2012 alsnog zoveel mogelijk te verwezenlijken.

In de volgende paragrafen beschrijven we de realisatie van de prestatieafspraken. Samengevat ziet dat er als volgt uit:

Onderwerp	Doelstelling	Gerealiseerd
Onderwijskwaliteit en studiesucces		
	Gemiddeld zal de uitval van de eerstejaars voltijd bachelor studenten in 2015 maximaal 25% bedragen	Ja
	In 2015 zal gemiddeld maximaal 3% van de bachelor studenten wisselen van opleiding binnen ArtEZ	Ja
	In 2015 zal gemiddeld 72,5% van de voltijd bachelor studenten, dat zich na het eerste studiejaar opnieuw bij dezelfde ArtEZ opleiding inschrijft, het bachelorsdiploma binnen 5 jaar behalen	Ja
	Het aandeel voltijd studenten in de NSE dat tevreden (score 4) of zeer tevreden (score 5) is over de opleiding in het algemeen bedraagt minimaal 72,5%	Ja
	In 2015 heeft 80% van de theorie docenten en 57% van alle docenten in dienst een master of PhD-graad of equivalent	Nee
	Jaarlijks heeft geen enkele opleiding van ArtEZ minder dan gemiddeld 12 geprogrammeerde contacturen per week	Ja
	De ratio onderwijzend personeel/onderwijsondersteunend personeel (OP/OOP) van personeel in dienst bedraagt jaarlijks tenminste 1,13. De score voor de overhead als percentage van de omzet volgens de Berenschot methode (variant c) is jaarlijks maximaal 23%	Nee

Onderwerp	Doelstelling	Gerealiseerd
Profilering onderwijs		
	ArtEZ streeft naar een reductie van het aantal studenten Autonoom Beeldende Kunst met 28% per 2015, t.o.v. peiljaar 2010	Ja
	ArtEZ streeft naar een reductie van het aantal studenten Muziek met 7% per 2015, t.o.v. peiljaar 2010	Ja
	Per september 2015 start ArtEZ twee nieuwe dan wel hervormde masteropleidingen	Ja*
	ArtEZ heeft per september 2014 een gezamenlijk programma met vooropleidingen op het gebied van theorie en werkhouding, zowel voor het wegwerken van deficiënties als voor extra behoefte bij multi-getalenteerde leerlingen	Ja
	Eind 2016 heeft ArtEZ het gepresenteerde opleidingsaanbod gerealiseerd (zie bijlage prestatieafspraken)	Ja
Zwaartepuntvorming		
	Jaarlijks participeert ArtEZ in tenminste twee expertisecentra	Ja
	In 2015 kent ArtEZ tenminste vier lectoraten	Ja
Valorisatie		
	De voortgang van Gelderland Valoriseert verloopt conform planning. De KPI's worden ruim gehaald	Ja
	Binnen de bacheloropleidingen zijn tenminste 10 studiepunten herleidbaar tot ondernemerschap	Ja
	ArtEZ realiseert jaarlijks minimaal zes uitgaven van ArtEZ Press	Ja
	Tenminste 50% van het onderwijzend personeel heeft een actuele beroepspraktijk in de kunsten	Ja

*zie prestatieindicator inrichting masteropleidingen, pag. 17

Onderwijskwaliteit en studiesucces

ArtEZ heeft als kunsthogeschool een bescheiden omvang ten opzichte van algemene hogescholen, waardoor fluctuaties in cijfers een relatief grotere impact hebben op indicatoren. Daarom gaat ArtEZ uit van gemiddelde streefwaarden over een periode van drie jaar. Daarnaast verhouden we ons tot de cijfers en standaarden in het kunstonderwijs.

Uitval

Definitie: *het aandeel van het totaal aantal voltijd bachelor studenten (eerstejaars HO) dat na één jaar niet meer bij dezelfde instelling in het hoger onderwijs staat ingeschreven.*

Bron: 1 Cijfer HO

Indicator: *jaarlijks gemiddeld maximaal 25% uitval van eerstejaars voltijd bachelor studenten.*

Studiejaren	nulmeting	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Percentage uitval	23%	21,9%	22,8%	21,7%	21,7%

Volgens de gegevens betrof de uitval in 2010 in totaal 141 eerstejaars bachelor studenten, wat neerkomt op 23% van de eerstejaars studentenpopulatie dat de studie bij ArtEZ heeft beëindigd. De percentages van de jaren voor 2010 laten een schommelingen zien tussen de 23% en de 27,8%.

In 2012 is ArtEZ gestart met het versterken van de vooropleidingen, waardoor we beter in staat zijn om de juiste getalenteerde studenten te selecteren. Daarnaast geven we aankomende studenten met

de voortrajecten een beter beeld van de vereiste motivatie en competenties voor succes in het kunstonderwijs, waardoor er nog beter geselecteerd kan worden, zowel door studenten zelf als door de opleiding.

In schooljaar 2014-2015 was de gemiddelde uitval bij ArtEZ van voltijd bachelor studenten 21,7%. Het percentage van studenten dat na een eerstejaars voltijd bacheloropleiding de studie per 2014-2015 heeft beëindigd blijft daarmee ruim onder de 25%.

We zien nu dat het verbeteren van de vooropleidingen en de selectievere toelating tot een kunstvakopleiding mede bijdragen aan de dalende tendens. Desalniettemin blijft het eerste propedeutisch jaar van de bacheloropleiding een selecterend karakter houden, dat voor het kunstonderwijs van groot belang blijft.

ArtEZ is zich ervan bewust dat zij niet alle succesfactoren in deze prestatieafspraken kan beïnvloeden. Incidenteel kan een piek in uitval ontstaan, bijvoorbeeld door persoonlijke omstandigheden van studenten, of het verplaatsen van een opleiding.

Switch

Definitie: *Het aandeel van het totaal aantal voltijds bachelor studenten (eerstejaars HO) dat na een jaar studie staat ingeschreven bij een andere studie bij dezelfde instelling.*

Bron: 1 cijfer HO

Indicator: *jaarlijks 'switcht' gemiddeld maximaal 3% van de bachelor studenten in het eerste jaar.*

Studiejaar	nulmeting	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Percentage switchers	0,8 %	0,2%	2,1%	0,4%	0,8%

Het percentage 'switchers' is klein binnen een kunsthogeschool als ArtEZ, omdat het maar weinig voorkomt dat studenten met groot talent voor de ene opleiding over kunnen stappen naar een andere opleiding, waarvoor een ander talent vereist is. Over het algemeen is er vooral sprake van switch bij de docentenopleidingen en bij Beeldende Kunst en Vormgeving. Het percentage 'switchers' schommelde de jaren voor 2010 tussen de 0,3% en de 2,7%. De aard van de kunstvakopleidingen zorgt ervoor dat het percentage laag blijft, maar multi-getalenteerde studenten moeten de kans blijven krijgen om hun verschillende talenten te ontwikkelen.

Het percentage studenten dat 'switcht' tussen opleidingen binnen ArtEZ is daardoor laag. In 2012-2013 kende het aantal 'switchers' een piek door de administratieve overplaatsing van de studierichting Creative Writing van het croho Theater naar het croho Vormgeving, maar bleef toen ook onder de 3%. De afgelopen twee collegejaren lag het percentage weer laag.

Bachelorrendement

Definitie: *Het aandeel van de voltijd bachelorstudenten dat zich na het eerste studiejaar opnieuw bij dezelfde instelling inschrijft (herinschrijvers) dat in de nominale studietijd + 1 jaar bij dezelfde instelling het bachelordiploma behaalt.*

Bron: 1 cijfer HO

Indicator: *In 2015 zal gemiddeld 72,5% van de voltijd bachelorstudenten, dat zich na het eerste studiejaar opnieuw bij dezelfde ArtEZ opleiding inschrijft, het bachelordiploma binnen vijf jaar behalen.*

Studiejaren	Nulmeting	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Bachelor-rendement	71,4%	72,2%	70,8%	72,3%	72,5%

Het percentage van het bachelorrendement fluctueert ieder jaar. Dit heeft deels te maken met de samenvoeging van instellingen in het verleden en het samenvoegen van kunstvakopleidingen van brede hogescholen met de kunstvakopleidingen van ArtEZ. Het effect hiervan neemt geleidelijk af.

In september 2013 heeft ArtEZ de docentenopleiding Beeldende Kunst en Vormgeving van Windesheim overgenomen en samengevoegd met de docentenopleiding van ArtEZ. Wij verwachten dat de komende jaren het rendementpercentage verder zal stijgen, wanneer de selectie door vooropleidingen en het de selectieve functie van het eerste studiejaar verder op elkaar zijn aangesloten en effect sorteren. Dit wordt bevestigd door de stijgende lijn van de afgelopen vier jaren.

Studentenoordeel over de opleiding

Definitie: *Het aandeel van de respondenten (voltijd studenten) in de Nationale Studenten Enquête (NSE) dat tevreden (score 4) of zeer tevreden (score 5) is over de opleiding in het algemeen, ten opzichte van het totaal aantal respondenten (voltijd studenten) aan de instelling.*

Bron: 1 cijfer HO.

Indicator: *Jaarlijks is minimaal 72,5% van de respondenten tevreden of zeer tevreden over de opleiding in het algemeen.*

Jaar NSE	nulmeting	2012	2013	2014	2015
Percentage oordelen met NSE score 4 of 5	73,6%	78,6%	71,3%	73,1%	75,9%

In 2013 daalde het percentage van NSE-respondenten dat een score 4 of 5 gaf voor de opleiding in het algemeen van 78,6% naar 71,3%. Hoewel de kwaliteit van de opleidingen niet veranderde, en docenten en management met ongewijzigde inzet, betrokkenheid en deskundigheid het onderwijs verzorgden, is het niet ondenkbeeldig dat de bestuurlijke onrust en de hiermee gepaard gaande negatieve aandacht in de media voor ArtEZ, effect hebben gehad op de waardering van studenten voor het onderwijs. In 2014 is weer een stijgende lijn van de scores in de NSE waarneembaar. In de NSE van 2015 geeft 75,9% van de voltijdstudenten aan tevreden of zeer tevreden te zijn over de opleiding in het algemeen, met een score van 4 of 5. Dat is een forse stijging ten opzichte van 2013. Overigens is het responspercentage onder de voltijd studenten van ArtEZ sinds 2013 toegenomen van 51,7% tot 62,9%, wat de resultaten nog waardevoller maken voor onze hogeschool. De specifieke resultaten van de NSE per opleiding gebruiken we bij de evaluatie van onze opleidingen en bieden aanknopingspunten voor de verdere kwaliteitsverbetering van ons onderwijs en onze voorzieningen.

Docentkwaliteit

Definitie: *Het aandeel van de docenten (OP) met een master/ PhD in het totaal aantal docenten.*

Bron: administratie ArtEZ.

Indicator: *In 2015 heeft 80% van de theori docenten en 57% van alle docenten in dienst een master of PhD-graad of equivalent daarvan.*

Jaar	nulmeting	2012	2013	2014	2015
Percentage master theorie-docent	55%	56%	59,3%	59,1%	61,9%
Percentage master alle docenten		35%	39,7%	42,1	45%

De voorgeschreven maatregel ziet toe op het aandeel docenten met een master/PhD in het totaal aantal docenten. Docenten zijn als onderwijsgevend personeel in de administratie opgenomen.

Bij het vaststellen van de prestatieafspraken heeft ArtEZ al aangegeven dat zij begrip heeft voor het feit dat deze indicator voortkomt uit het garanderen van een hoge kwaliteit van docenten in het hoger onderwijs. Voor het kunstonderwijs is deze indicator echter een miskennis van de kwaliteitsbeoordeling in de kunsten en het kunstonderwijs. Master en PhD-graden bestaan nog weinig

in de internationale wereld in relatie tot de uitvoerende kunstpraktijk. Dat is ook de reden dat ArtEZ aanvankelijk de indicator alleen van toepassing had gemaakt op al onze theorie docenten, die theoretische componenten van het onderwijs verzorgen, zoals cultuurgeschiedenis en cultuurtheoretische context. Voor onze praktijkdocenten in het kunstonderwijs geldt dat een relevante beroepspraktijk in de kunsten vele malen belangrijker is dan een mastergraad. De kwaliteit van onze docenten is, conform de kwaliteitseisen voor het kunstonderwijs, een belangrijk onderdeel van de accreditatie van onze opleidingen. Deze docenten dienen een relevante, actuele beroepspraktijk te hebben, waaraan ArtEZ minimale eisen heeft gesteld voor de betekenis ervan voor het artistiek inhoudelijk profiel van opleidingen. Als enige kunsthogeschool heeft ArtEZ hiervoor in 2011 beleid op ontwikkeld en geïmplementeerd. De relevantie van de beroepspraktijk wordt jaarlijks getoetst tijdens de functionerings- en beoordelingsgesprekken.

De Reviewcommissie heeft aangegeven bij de beoordeling van de indicator voor docentkwaliteit rekening te houden met het eigen karakter van het kunstonderwijs en de rol van docenten daarin.

Nadat de Reviewcommissie ArtEZ had gevraagd deze indicator voor het totale aantal docenten van toepassing te laten zijn, is bij de omzetting van de indicator in de nulmeting het percentage één op één overgenomen. Het oorspronkelijke percentage van de nulmeting was gebaseerd op het percentage theorie docenten met een mastergraad.

ArtEZ heeft zich de afgelopen jaren wel degelijk actief ingezet om zo dicht mogelijk bij de prestatieafspraken in de buurt te komen. We ontwikkelden bijvoorbeeld een eigen tweejarige deeltijd Master Kunsteducatie voor kunstvakdocenten in het HBO, onder leiding van de lector Kunst- en Cultuureducatie. Daarnaast worden docenten gestimuleerd vanuit het Professionaliseringsplan om een master te volgen, en is het aantal docenten dat vanuit de kunstpraktijk bezig is met promotietrajecten gestegen.

Desalniettemin hebben we gaandeweg moeten constateren dat de prestatieafspraken, zoals die is overeengekomen, niet realistisch is.

De inspanningen van de afgelopen vier jaar hebben er toe geleid dat het percentage mastergraden bij alle docenten over de jaren een stijgende lijn laat zien. Het percentage docenten met een master/PhD is met 10% toegenomen, van 35% in 2012 naar 45% in 2015.

Onderwijsintensiteit

Definitie: Het aandeel van de voltijd bacheloropleidingen met minder dan 12 geprogrammeerde contacturen (klokuren/week) in het eerste jaar. Een contactuur is een onderwijsuur waarbij een docent fysiek aanwezig is. Een docent is een persoon die onderwijs verzorgt in dienst van de onderwijsinstelling (inclusief studentassistenten en tutores)

Bron: *administratie ArtEZ.*

Indicator: Jaarlijks heeft 0% van de opleidingen van ArtEZ minder dan gemiddeld 12 geprogrammeerde contacturen per week.

Studiejaren	Nulmeting	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Contacturen opleidingen	0%	0%	0%	0%	0%

Onder contacttijd vallen onder meer hoor- en werkcolleges, studiebegeleiding, stagebegeleiding, tentamens en examens en ook studieloopbaanbegeleiding voor zover de instelling die voor alle studenten heeft geprogrammeerd. Bij de berekening van klokuren per week wordt het totaal aantal contacturen dat per jaar wordt geprogrammeerd door een opleiding gebruikt als grondslag, uitgaande van het aantal weken dat de opleiding besteedt aan onderwijsactiviteiten.

Alle opleidingen binnen ArtEZ bieden gemiddeld 12 of meer geprogrammeerde contacturen per week. Onder contacttijd vallen hoor- en werkcolleges, studiebegeleiding, stagebegeleiding, tentamens, examens en studieloopbaanbegeleiding. Het gemiddeld aantal contacturen per week berekenen we vanuit de verhouding tussen het aantal contacturen op jaarbasis en het aantal onderwijsweken van de betreffende opleiding.

Indirecte kosten

Definitie: De ratio onderwijzend personeel en onderwijsondersteunend personeel (OP/OOP) van personeel in dienst, studentassistenten en tutoren worden bij deze indicator niet als OP meegeteld. De definitie indirecte kosten is aangevuld met de score Berenschot-methode variant C. Voor de Berenschot-methode wordt gebruik gemaakt van de indicator overhead/omzet, de overheadkosten worden als percentage van de totale omzet weergegeven. Hiermee ontstaat een beeld van het beslag dat wordt gelegd op de totale middelen van ArtEZ.

Bron: gegevens HBO-raad en Berenschot onderzoek.

Indicator:

- De ratio OP/OOP van personeel in dienst bedraagt jaarlijks tenminste 1,13.
- De score voor overhead als percentage van de omzet volgens de Berenschot-methode (variant c) is jaarlijks maximaal 23%.

Jaar	Nulmeting	2012	2013	2014	2015
Ratio OP/OOP	1,13	1,02	1,04	1,07	1,07
Overheadpercentage van omzet		22,6%	25,8%	-	23,5

OP/OOP

Gebaseerd op de gegevens van de website van de Vereniging Hogescholen, is in 2010 bij de nulmeting de ratio OP/OOP voor ArtEZ 1,13. De jaren daarna zette een dalende lijn in van de ratio OP/OOP van 1,11 naar 1,02 in 2012. Vanaf 2013 is een stijgende lijn waarneembaar tot 1,07 in 2015. De relatief grote daling van de ratio in de eerste twee jaar na de nulmeting heeft te maken met een beleidswijziging m.b.t. de ondersteunende en coördinerende taken van docenten. De afgelopen zes jaar heeft ArtEZ ingezet op een meer zuivere verdeling van type werkzaamheden bij docenten en ondersteunend personeel. Administratieve, organisatorische en roosteringsaken zijn belegd bij onderwijsbureaus, die alle onderwijsondersteunende en administratieve werkzaamheden voor opleidingen verrichten. Docenten richten zich nu primair op onderwijsinhoudelijke taken, waardoor sommigen een kleinere taakomvang hebben gekregen, en er een uitbreiding bij de onderwijsondersteuning heeft plaatsgevonden.

Overigens heeft ArtEZ geconstateerd dat zij in tegenstelling tot andere kunsthogescholen haar instructeurs technische vaardigheden en werkplaatsassistenten ten onrechte niet tot het onderwijzend personeel heeft gerekend. Helaas is het niet mogelijk geweest om een voor het kunstonderwijs eenduidige berekening van de ratio OP/OOP te realiseren. Zou ArtEZ de instructeurs technische vaardigheden en werkplaatsassistenten wel meetellen bij het OP, dan zou - op basis van de instellingsadministratie- de ratio OP/OOP in 2010 1,39 bedragen en in 2015 1,60.

Overhead

De overheadkosten stabiliseerden in het afgelopen jaar. De incidentele stijging sinds 2013 is het gevolg van de bestuurswisseling, de daaraan verbonden wachtgelden en de inhuur van externen. Daarnaast is de onderwijsondersteuning uitgebreid vanwege het verscherpte toezicht van de inspectie en het omvangrijke accreditatietraject van de opleidingen Beeldende Kunst en Vormgeving. Begin 2014 heeft Berenschot onderzoek verricht naar de overhead bij ArtEZ. In dit onderzoek is geen exact overheadpercentage van de omzet in 2014 berekend, omdat is uitgegaan van de gegevens van 2013. In 2015 heeft ArtEZ niet geparticipeerd in de benchmark. Op basis van de instellingsadministratie komt ArtEZ voor 2015 uit op een percentage van 23,5%.

Profilering onderwijs

ArtEZ heeft door haar inspanningen om de samenhang van het kunstonderwijs in Oost-Nederland te versterken, inmiddels een uniek profiel verworven. De prestatieafspraken op het terrein van profilering van het onderwijs en zwaartepuntvorming in onderzoek zijn beschreven in het sectorplan van het kunstonderwijs, 'Focus op Toptalent', en in de nadere uitwerking ervan, de Houtskoolschets (2012). Deze schets bevat onder meer voorstellen voor een sterk en toekomstbestendig kunstonderwijs, meer samenwerking tussen de hogescholen en versterking van de onderwijskwaliteit en onderzoek.

ArtEZ versterkt vanuit de sectorambities de samenhang in het kunstonderwijs in Oost-Nederland. Daarnaast richten we ons op het ontwikkelen van een evenwichtigere balans tussen bachelor en masteropleidingen. We bieden inmiddels een samenhangend curriculum voor de afstudeerrichtingen Klassieke Muziek en Jazz & Pop, we concentreren studierichtingen Muziek op een of maximaal twee lesplaatsen en we streven naar een reductie van het aantal bachelorstudenten Muziek met 7%. Ook heeft ArtEZ het curriculum van de bacheloropleiding Fine Art vernieuwd, is de instroom van studenten Fine Art gereduceerd en is doorlopend ingezet op betere voortrajecten, ondernemerschapprojecten en goede aansluiting op de beroepspraktijk.

Reductie aantal studenten Autonoom beeldende kunst en bacheloropleiding Muziek

Definitie: *Aantal ingeschreven studenten voor de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst en aantal inschreven studenten voor de bacheloropleiding Muziek.*

Bron: 1 HO cijfer

Indicator:

- *Reductie van het aantal studenten Autonoom Beeldende Kunst met 28% per 2015 ten opzichte van het peiljaar 2010.*
- *Reductie van het aantal studenten bachelor Muziek met 7% per 2015 ten opzichte van het peiljaar 2010.*

Bachelor Autonoom Beeldende Kunst

Jaar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Studentenaantal bachelor Autonoom Beeldende Kunst	471	411	369	315	316	275

Beoogd was het aantal studenten bij de bachelor Autonoom Beeldende Kunst te laten dalen met 28%. In totaal is het aantal bachelorstudenten Autonoom Beeldende Kunst van ArtEZ gedaald met 41% ten opzichte van 2010.

ArtEZ biedt een bacheloropleiding Autonoom Beeldende Kunst aan in Arnhem en in Enschede. ArtEZ is zich bewust van de veranderende positie van autonome kunsten in de maatschappelijke opinie. Ouders hebben nadrukkelijk invloed op de studiekeuze van hun kinderen. Het in hun ogen beperkte carrièreperspectief zet de instroom extra onder druk.

Het studentenaantal bij met name de locatie Enschede daalde aanvankelijk te snel. Met het oog op de benodigde kritische massa die nodig is voor onze kwalitatief hoogwaardige opleidingen, is er voor AKI ArtEZ in 2014 een plan ontwikkeld om een kwaliteitsimpuls aan het onderwijs te geven en nieuwe programma's te ontwikkelen. Per september 2015 is daartoe een driejarige studierichting Moving Image gestart voor getalenteerde vwo'ers, als variant op de vierjarige bachelor Cross Media Design.

Bachelor Muziek

Jaar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Studentenaantal bachelor Muziek	640	643	623	617	619	595

Het totaal aantal studenten bachelor Muziek is per oktober 2015 met 7% gedaald ten opzichte van 2010. In het sectorplan zijn specifieke afspraken gemaakt om met name bij de studierichtingen Klassieke Muziek en Jazz & Pop de studentenaantallen niet te laten groeien. Het Conservatorium heeft vanuit haar sterke verwevenheid met het werkveld het concept van de 'Musicus van de 21e eeuw' ontwikkeld. Dit vormt de leidraad voor de samenhangende vernieuwing van de curricula van Klassieke Muziek en Jazz & Pop. In 2013 heeft ArtEZ besloten Klassieke Muziek alleen nog in Zwolle aan te bieden; in 2015 is besloten de afdeling Jazz & Pop in Enschede af te bouwen en deze alleen

nog aan te bieden in Arnhem en Zwolle, vanwege het aanwezige kwalitatief scherp onderscheidend profiel ten opzichte van elkaar.

Inrichting masteropleidingen

Definitie: Nieuw te starten masteropleidingen die voortkomen uit hervorming van bestaande masteropleidingen, dan wel masteropleidingen die ingericht zijn met een geactualiseerd curriculum.

Bron: Croho/ administratie ArtEZ

Indicator: per 1 september 2015 start van twee nieuwe dan wel hervormde masteropleidingen.

In 2013 is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de master Choreografie om te vormen tot een bredere master Theatre Practices. Doel van deze omvorming was –in lijn met het sectorplan- de instroom te verhogen en te verbreden, en de kwaliteit van de master verder te versterken. Deze master is per 1 september 2014 van start gegaan.

Vanwege de stevige positie die ArtEZ in het werkveld van Muziektherapie inneemt, door haar unieke en succesvolle bacheloropleiding Muziektherapie en het Kenniscentrum Muziektherapie dat de internationale kennisfunctie van Muziektherapie versterkt, heeft ArtEZ een masteropleiding Muziektherapie ontwikkeld. In 2014 hebben we hiervoor een doelmatigheidsaanvraag bij de CDHO ingediend. We wilden in september 2015 starten met deze opleiding. De CDHO had voor behandeling van de aanvraag eerst uitstel gevraagd en bracht vervolgens een negatief advies uit. Dit heeft ArtEZ doen besluiten om op eigen kracht een onbekostigde masteropleiding Muziektherapie een jaar later te starten, per september 2016. De Toets Nieuwe Opleiding heeft inmiddels plaatsgevonden, waarvan de mondelinge terugkoppeling positief was. Met de realisatie van deze twee masters heeft ArtEZ voldaan aan deze prestatieafpraak.

We hebben onderzocht of het mogelijk was om de drie bestaande masteropleidingen Fashion, Modevormgeving en Typografie om te vormen tot twee nieuwe masteropleidingen, een master Design en een meer theoretisch georiënteerde masteropleiding Design & Strategy. Besloten is om deze omvorming van de masters niet door te zetten, juist vanwege de bestaande kwalitatief sterke profilering van deze masters. De master Typografie, de Werkplaats Typografie, heeft bijvoorbeeld een uitzonderlijk hoog niveau en grote relevantie en betekenis in het werkveld.

Inrichting voortrajecten

Definitie: Mate van integratie en afstemming van de vooropleidingstrajecten van ArtEZ.

Vooropleidingen zijn cursorisch ingerichte trajecten voor ontwikkeling van het kunstzinnig talent van de cursist met mogelijke toeleiding naar het hoger kunstonderwijs.

Bron: administratie ArtEZ.

Indicator: Er is met ingang van september 2014 een gezamenlijk programma met vooropleidingen op het gebied van theorie en werkhouding, zowel voor het wegwerken van deficiëntie als voor extra behoefte bij multi getalenteerde leerlingen.

Het belang van het vroegtijdig herkennen van kunstzinnig talent neemt toe. In samenhang met landelijke afspraken uit het Sectorplan is ArtEZ gestart met het versterken van haar voortrajecten. Begin 2014 besloten we door het ontbreken van een landelijk kader om vanuit de propedeuse deficiëntie- en excellentieprogramma's te ontwikkelen op basis van theorie en onderzoek in praktijkopdrachten. Deze programma's dienen straks als basis voor de verdere ontwikkeling van modules in de voortrajecten en voor het versterken van theorie en onderzoek in de hoofdfase van de studierichtingen.

Alle voortrajecten bereiden toekomstige studenten voor op een studie, waarbij theorie, onderzoek en praktijk nauw op elkaar aansluiten. De ontwikkeling van de studierichtingen dienen altijd als uitgangspunt van de programma's binnen de voortrajecten. We houden daarbij rekening met algemeen vormende competenties, studiehouding en specifieke eisen bij een studierichting.

ArtEZ heeft oriëntatiemodules en externe vooropleidingen ontwikkeld in samenwerking met het Cibap in Zwolle, RijnIJssel College in Arnhem Het ROC Twente, het Deltion College in Zwolle en het St. Lucas in Boxtel en met een groot aantal VO scholen in Oost-Nederland. Naast de samenwerking met

andere instellingen, biedt ArtEZ in Arnhem, Enschede en Zwolle ook zelf diverse interne voortrajecten aan ruim 600 studenten.

Gerealiseerd opleidingsaanbod

Definitie: *Het totaal aantal opleidingen dat door ArtEZ wordt verzorgd.*

Bron: *administratie ArtEZ*

Indicator: *Eind 2016 heeft ArtEZ het toekomstig opleidingsaanbod als onderstaand gerealiseerd. (onder voorbehoud van inzet OCW)*

In het kader van het Sectorplan en de prestatieafspraken heeft ArtEZ haar doelstellingen voor het toekomstig opleidingsaanbod geformuleerd. De uitvoering hiervan is uiteraard mede afhankelijk van het ministerie, daar waar het gaat om het aanpassen van de benodigde licenties voor ArtEZ.

In 2011 zijn wij gestart met een studierichting Creative Writing. Naar aanleiding van een eerder afgewezen doelmatigheidsaanvraag is op 16 oktober 2012 in overleg met het ministerie van OCW besproken dat ArtEZ een nieuwe doelmatigheidsaanvraag bij CDHO indient, zodra een aantal cohorten Creative Writing is afgestudeerd, zodat de vraag naar afgestudeerden vanuit het werkveld aantoonbaar gemaakt kan worden.

Inmiddels zijn twee cohorten Creative Writing afgestudeerd en heeft ArtEZ besloten geen aanvraag voor een zelfstandige opleiding Creative Writing in te dienen. De samenwerking tussen Creative Writing en de andere studierichtingen binnen Vormgeving heeft aantoonbaar inhoudelijke meerwaarde voor het curriculum, hetgeen ook tot uitdrukking is gekomen bij de gezamenlijke accreditatie.

Opleidingsaanbod 2012	Status december 2015	Beoogd portfolio 2016	Opleidingsaanbod 2016
Creative Writing als afstudeerrichting bacheloropleiding Theater	Creative Writing is afstudeerrichting van de bachelor Vormgeving; Eerste cohort studenten Creative Writing afgestudeerd	Bacheloropleiding Schrijven	Creative Writing blijft een van de studierichtingen onder het Croho Vormgeving
Masteropleiding Fashion	Versterking kwaliteit en profilering	Master Vormgeving	MA Fashion
Masteropleiding Fashion Strategy	Versterking kwaliteit en profilering	Master Design & Strategy	MA Fashion Strategy
Masteropleiding Werkplaats Typografie	Topopleiding keuzegids masters	Master Vormgeving	MA Werkplaats Typografie
Masteropleiding Choreografie	Omgevormde Masteropleiding Theatre Practices in 2014 gestart.	Master Theatre Practices/ Theatermaken	MA Theatre Practices
Bachelor Muziektherapie	Doelmatigheidsaanvraag voor master Muziektherapie afgewezen.	Toets Nieuwe Opleiding doorlopen.	Beoogde start Master Muziektherapie per 1 september 2016

Zwaartepuntvorming

Het sectorplan kunstonderwijs bevat een uitgebreide beschrijving van de afspraken die kunsthogescholen onderling hebben gemaakt in het kader van een verdere profilering en zwaartepuntvorming.

Expertisecentra

Definitie: Een expertisecentrum bundelt kennis en ervaring op een bepaald gebied en wordt gevormd met tenminste een ander kennisinstituut.

Bron: administratie ArtEZ

Indicator: Jaarlijks participeert ArtEZ gemiddeld in tenminste twee expertisecentra.

ArtEZ levert een belangrijke bijdrage aan kennisvalorisatie binnen de kunsten en de creatieve industrie. In dit kader stelden we ons tot doel om in twee expertisecentra te participeren. Nadat we geen middelen ontvingen vanuit het selectieve budget zochten we zelf naar mogelijkheden om expertisecentra te realiseren. Met deze ambitie wil ArtEZ de samenhang bevorderen tussen de verschillende onderzoeksgebieden en opleidingen binnen de instelling. Dit zorgt voor kennisuitwisseling en maakt gemeenschappelijke onderzoeksprogramma's mogelijk.

In februari 2015 startte ons eerste expertisecentrum 'Future Makers', dat focust op research, design en Fashion. De provincie Gelderland en de gemeente Arnhem ondersteunen het Centre of Expertise met in totaal €600.000. Inmiddels werkt het expertisecentrum Future Makers aan zes projecten. Nieuw is bijvoorbeeld het project Closing the Loop, in samenwerking met onder andere Saxion en Texperium. Dit project focust op de circulaire economie en de lokale productie van stoffen en kleding uit hennep en gerecycled katoen. Een ander project dat loopt is Virtual Sizing, waarin studenten en onderzoekers op zoek gaan naar passende kleding voor rolstoelers. Als basis gebruiken ze patronen die ontwikkeld werden met een bodyscan. ArtEZ voert dit project uit met het AMFI, Sizing Science en A Body Issue.

Vanuit de bacheloropleiding Muziektherapie richtten we in 2013 een Kenniscentrum Muziektherapie in. Met partners als Colorado State University, revalidatiecentrum Het Roessingh in Enschede, de Atlantzorggroep in Apeldoorn en de Frankelandstichting in Rotterdam zetten we in op kennisinnovatie op het gebied van Muziektherapie.

Lectoraten

Definitie: Een lectoraat wordt ingesteld voor een bepaald kennisdomein en kent een eigen lector.
Lectoraten leveren een bijdrage aan onderwijs en onderzoek binnen het betreffende vakgebied.

Bron: administratie ArtEZ.

Indicator: In 2015 kent ArtEZ tenminste vier lectoraten.

Lectoren zijn binnen ArtEZ verantwoordelijk voor het onderzoek binnen een lectoraat. Een lectoraat koppelt ArtEZ waar dit mogelijk is aan een discipline of specifiek kennisdomein. In 2015 heeft ArtEZ de volgende lectoraten:

- Fashion
- Product & Interior Design
- Theorie in de Kunsten
- Kunst- en cultuureducatie

Tot 2014 deelde ArtEZ een lectoraat met de Hogeschool Arnhem Nijmegen. Begin 2014 brachten de partners dit gedeelde lectoraat in zijn geheel onder bij het lectoraat Kunst, Cultuur en Economie van ArtEZ. Dit lectoraat is in 2015 omgevormd tot een nieuw lectoraat Product & Interior Design.

De academies van Bouwkunst in Nederland delen een netwerklectoraat, 'Future Urban Regions'.

In het instellingsplan 2016-2021 beschrijven we de instellingsbrede visie op onderzoek, de positie van onderzoek en de inrichting van het onderzoek binnen een graduate school. We hebben de ambitie om de komende jaren het aantal lectoraten uit te breiden, bijvoorbeeld op het terrein van Muziektherapie en Dans.

Een tiental ArtEZ-docenten verricht promotieonderzoek, binnen verschillende disciplines: Graphic Design, Muziektherapie, Muziek, Theater & Dans, Kunst & Cultuureducatie en Fine Art.

Honours Programme

ArtEZ heeft haar Honours Programme geen onderdeel gemaakt van de prestatieafspraken. De omvang van het programma is relatief klein. Wel geldt het Honours Programme als een belangrijk profielkenmerk van ArtEZ. Daarom blijft het werken aan de verdere ontwikkeling van Honours Programme onlosmakelijk verbonden aan het permanent streven naar excellentie binnen ArtEZ.

Het programma biedt een selecte groep studenten theoretische verdieping en de mogelijkheid voor onderzoek binnen een interdisciplinaire context. Financiering voor het Honours Programme kwam uit het Sirius Programma. Vanaf 2015 bekostigt ArtEZ het Honours Programme zelf.

Valorisatie

Regionale ondernemersprojecten

Definitie: *Projecten gericht op het stimuleren van ondernemerschap onder studenten en starters in samenwerking met andere kennisinstellingen en/of overheden.*

Bron: *Administratie ArtEZ.*

Indicator: *Eind 2015 verloopt de voortgang van Gelderland Valoriseert conform planning.*

ArtEZ werkt binnen het project Gelderland Valoriseert samen met de Hogeschool Arnhem Nijmegen, Radboud Universiteit, Oost NV, RABO, Kamer van Koophandel en een groot aantal bedrijven. Gelderland Valoriseert ontwikkelt een valorisatie-infrastructuur voor de topsectoren Creatieve Industrie en Chemie en Energie. ArtEZ neemt de creatieve industrie voor haar rekening en richt zich onder meer op het leggen van verbindingen tussen ontwerpers en de maakindustrie.

We hebben in 2015 een netwerk van ruim 150 ondernemers uit de maak- en de creatieve industrie opgebouwd en ruim 50 participanten (organisaties die de creatieve industrie faciliteren). Ruim 150 starters zijn ondersteund door Gelderland Valoriseert, er zijn vele succesvolle verbindingen tot stand gebracht tussen de ArtEZ-studenten/alumni en het bedrijfsleven en zijn er 4 grotere matchingsprogramma's uitgevoerd waarbij jonge ArtEZ-alumni werken aan vragen vanuit het bedrijfsleven:

- Biobased Design: *Ontwerpvrage vanuit hernieuwbare grondstoffen EMT*
- Carpet Sign: *Artist in Residence |When interior meets fashion*
- Wereld van Papier & KCPK: *Pitch project Innovatieve verpakkingen*
- LTO (land- en tuinbouworganisatie): *Story telling & design in de Agri-Food sector*

Vanuit de provincie Overijssel participeert ArtEZ in Kennispoort en de Zwolse8. Deze platforms hebben ten doel goede verbindingen tot stand brengen tussen de 4 O's (ondernemen, onderwijs, onderzoek en overheid) in Overijssel. Dit biedt ArtEZ de kans om ook hier de verbindingen te leggen tussen ontwerpers en maakindustrie.

Ondernemerschap onderwijs

Binnen alle bacheloropleidingen van ArtEZ zijn tenminste 10 studiepunten herleidbaar tot ondernemerschap. Daarvoor heeft elke opleiding een specifieke leerlijn ontwikkeld, aangepast aan de eisen van het beroepenveld. Daarbij is gestreefd om de leerlijn zo veel mogelijk te integreren in bestaande activiteiten. Zo hebben we met Docent Dans gewerkt aan een nieuw impresariaat, Dansplein, gerund door studenten, is er *crowdfunding* opgezet met studenten Fine Art om hun afstudeerexpositie te bekostigen en hebben we een samenwerkingsverband tussen MBO en HBO opgezet om vragen uit het Zwolse bedrijfsleven op te pakken. Bij het Conservatorium zijn er praktijkbureaus actief in Enschede en Arnhem.

Studenten en alumni die een eigen bedrijf of stichting willen opzetten kunnen terecht bij de Startersdesk van het Art Business Centre. Ook docenten trainen we om hun curriculum ondernemender te maken.

Kennisdeling

Definitie: *Een officiële uitgave van ArtEZ Press wordt geïdentificeerd door een eigen ISBN-nummer.*

Bron: *Administratie ArtEZ.*

Indicator: *Jaarlijks minimaal zes uitgaven van ArtEZ Press.*

ArtEZ Press is de uitgeverij van ArtEZ. Door middel van de boeken die zij publiceert, wil ArtEZ Press onderzoek en theorievorming binnen de verschillende disciplines van het kunstonderwijs een impuls geven. De publicaties bieden de mogelijkheid om de aanwezige kennis en kunde in kunst, cultuur en onderwijs te tonen en kunnen het resultaat zijn van een productie, een onderzoek of van samenwerkingsprojecten met andere instellingen en bedrijven. Veel publicaties fungeren als

lesmateriaal, ook internationaal. ArtEZ Press staat voor kwaliteit, zowel inhoudelijk als wat betreft vormgeving. De boeken die de uitgeverij publiceert, krijgen hierdoor de uitstraling die past bij ArtEZ. Alle publicaties zijn te vinden op de website van ArtEZ Press. In 2015 zijn de volgende publicaties verschenen:

- *Alles behalve kleren*. Mode, fotografie, tijdschriften (ook in het Engels verschenen onder de titel 'Everything but Clothes. Fashion, photography, magazines)
auteurs: Jhim Lamoree, José Teunissen, Hanka van der Voet e.a.
- *De kracht van typografie*. Cultuur, communicatie, nieuwe media (ook in het Engels verschenen onder de titel 'The Triumph of Typography. Culture, communication, new media)
auteurs: Paul Dijkstra, Yuri Engelhardt, Willem Frijhoff, Gerard Hadders, Henk Hoeks, Ewan Lentjes, Ellen Lupton, Jack Post, Rick Poynor, José Teunissen e.a.
- *Sprekende objecten*. Studies in art-based learning (ook in het Engels verschenen onder de titel 'Teaching objects. Studies in art-based learning)
auteur: Jeroen Lutters
- *Het huis van IK*
auteur: Jeroen van den Eijnde
- *Theatraliteit*. Van Barok tot Brecht en verder
auteurs: Eric de Kuyper en Emile Poppe
- *Sneu**. En andere verhalen
auteur: Joost Overbeek
- *Unpacking performativity*. An exciting two-year research journey in dance
auteurs: Gaby Allard, Kim Lokers, Niels Robitzky, Bart van Rosmalen, Peter Sonderren e.a.

Relevante beroepspraktijk

Definitie: *Het aantal OP met een relevante actuele beroepspraktijk buiten het hoger onderwijs.*

Bron: *Administratie ArtEZ.*

Indicator: *Tenminste 50% van het onderwijzend personeel kent een actuele beroepspraktijk in de kunsten.*

ArtEZ werkt in haar kunstonderwijs graag met docenten die in de beroepspraktijk excelleren. Voor vakgerichte onderdelen in de opleiding is een actuele beroepspraktijk zelfs een vereiste. Voor theorie docenten is de concrete ervaring in het werkveld minder van belang. ArtEZ ligt ruim op schema voor het behalen van deze prestatieafspraken. Van onze docenten kent 57,6% een relevante beroepspraktijk.

De Hogeschoolraad

Naast de reguliere vergaderingen heeft de Hogeschoolraad (HR) dit verslagjaar extra overleggen gehad in verband met de wervings- en selectieprocedure voor een nieuw College van Bestuur, de ontwikkeling van het Instellingsplan en de afbouw van de studierichting Jazz & Pop in Enschede.

Wervingsprocedure College van Bestuur

De HR is in 2015 betrokken geweest bij de wervingsprocedure College van Bestuur. De Raad is door de voorzitter van de Raad van Toezicht 'gehoord' over de voorgenomen benoemingen, door kennismakingsgesprekken te voeren met de beoogde kandidaten, de voorzitter en het lid. Een delegatie van de HR voerde de gesprekken, waarna positief advies is uitgebracht aan de voorzitter van de Raad van Toezicht.

Raad van Toezicht

In maart en mei is de Raad van Toezicht aanwezig geweest bij vergaderingen van de HR. In verband met gezondheidsredenen is Frans Leijnse afgetreden en opgevolgd door Pierre Ballings.

Geschil

In het afgelopen jaar heeft een verschil van interpretatie van de Reglementen tot een geschil tussen College van Bestuur en HR geleid. De geschillencommissie heeft beide partijen gevraagd opnieuw met elkaar in gesprek te gaan. Onder leiding van Raad van Toezicht-voorzitter Frans Leijnse heeft dit

geleid tot afspraken tot verdere professionalisering van ArtEZ, het opnieuw bekijken van het Medezeggenschapstelsel en het herschrijven van de Reglementen.

Contact achterban en deelraden

De HR heeft in aan het einde van het jaar een nieuwsbrief verspreid onder alle medewerkers en studenten van ArtEZ. In februari is een deel van de voorzitters en secretarissen van de Deelraden aanwezig geweest tijdens de maandelijkse vergadering.

In oktober hebben voorzitters en secretarissen van de Deelraden op uitnodiging van de Hogeschoolraad een vergadering bijgewoond waarin problemen en vragen omtrent de Medezeggenschap in kaart gebracht zijn. Deze worden meegenomen naar de grote conferentie in 2016.

Vakbondsoverleg

De Hogeschoolraad heeft tweemaal vooroverleg gevoerd met een vertegenwoordiging van de vakbonden. Na deze gesprekken nam de HR als toehoorder deel aan het formele overleg tussen de vakbonden en het CvB.

Tijdens overleg in oktober 2015 zijn de volgende punten aan de orde geweest:

- Raad van Toezicht en College van Bestuur sollicitatie- en selectieprocedure.
- Sociaal statuut.
- Reiskosten professionalisering.
- Instellingsplan.
- Nieuwe reiskosten vergoeding per 1 januari 2016
- Maximale bewaartermijn functioneringsgesprekken.
- Situatie AKI.

Medewerker tevredenheidsonderzoek

Uit het onderzoek naar tevredenheid (MTO) onder medewerkers van ArtEZ is gebleken dat de Hogeschoolraad goed gewaardeerd wordt. In 2011 scoorde de HR nog een onvoldoende (5,3), nu wordt ze gewaardeerd met een 6,8.

De Hogeschoolraad heeft in 2015 ingestemd met:

- a) OER Master Design Strategy en OER Fashion Master Design
- b) Aanpassing facilitering leden Deelraden
- c) Basis OER
- d) Kaderbrief Advies Begroting 2015
- e) Basistekst OER Associate Degree en Masteropleidingen
- f) Statutenwijziging (samenstelling College van Bestuur van twee naar drie personen)
- g) Wijziging Bestuursreglement
- h) OER-en die juist zijn ingevuld
- i) Aanpassing Reiskostenregeling
- j) Studentenstatuut 2015-2016
- k) Instellingsplan 2016-2021, versie 2.0.
- l) Kaderbrief Begroting 2016
- m) Document Beleid Docentkwaliteit
- n) Kwaliteitszorgplan 2015-2021

De Hogeschoolraad heeft in 2015 advies uitgebracht over:

- a) Benoeming nieuw lid Raad van Toezicht
- b) Beleid Docentkwaliteit Master/PhD
- c) Voordracht nieuw lid College van Bestuur
- d) Positief advies Begroting 2016
- e) Duurzame Inzetbaarheid

Verder werd in 2015 gesproken over:

- a. Procedure Jazz & Pop
- b. Procedure/werving nieuwe leden Raad van Toezicht en College van Bestuur
- c. Instellingstoets
- d. Extra facilitering

Vertrouwenspersoon en mediation

In 2015 is de Vertrouwenspersoon 7 maal benaderd. Tweemaal vanuit de locatie Arnhem, tweemaal vanuit Enschede en driemaal vanuit de locatie Zwolle. De Vertrouwenspersoon is zowel telefonisch als per mail benaderd. Wanneer de medewerker contact heeft gezocht via de mail, beslist de Vertrouwenspersoon n.a.v. de inhoud van de mail hoe er wordt gereageerd: per mail of telefonisch. Met de medewerker wordt ook besproken of er een behoefte is de gerezen kwestie persoonlijk te bespreken. Is deze behoefte er niet (direct) dan wordt er per mail of telefonisch ondersteund en advies geboden mocht dat wenselijk zijn. In 2015 is er met drie medewerkers persoonlijk gesproken, met één medewerker meerdere keren op een door de medewerker bepaalde locatie.

De mediator is het verslagjaar niet benaderd door medewerkers of studenten van ArtEZ, noch ingezet bij trajecten.

Verslag Klachtencommissie ongewenst gedrag

In 2015 zijn geen klachten over ongewenst gedrag ingediend. Ook zijn er geen eerder ingediende klachten met een doorlooptijd in 2015.

De volgende onderwerpen worden behandeld: (1) regeling en beleid; (2) samenstelling en bevoegdheden van de Klachtencommissie; (3) een kwantitatief overzicht van de klachten.

Regeling en beleid

Door het College van Bestuur is op 16 juni 2013 de Gedragscode vastgesteld. Deze Gedragscode geldt voor alle medewerkers van ArtEZ. De gedragscode is bedoeld om een kader te scheppen voor een stimulerend en veilig werk- en studieklimaat. Het geeft helderheid over de normen en regels die binnen ArtEZ gelden, waarbij respect, (ethische) verantwoordelijkheid en integriteit belangrijke waarden zijn. De opstelling van de gedragscode is bedoeld als een vorm van preventief beleid.

Als aanvulling op de gedragscode is onder meer van toepassing de regeling 'Klachtencommissie ongewenst gedrag' (vanaf hier: Regeling). Deze Regeling is opgenomen als bijlage bij het Studentenstatuut 2015-2016 in hoofdstuk 5. In deze Regeling is vastgelegd dat een medewerker of student die in zijn werk- of studiesituatie wordt geconfronteerd met ongewenst gedrag een schriftelijke klacht kan indienen bij de Klachtencommissie.

De klacht dient betrekking te hebben op ongewenst gedrag van een persoon die werkzaam is of studeert bij ArtEZ. Een klacht dient te worden ingediend binnen zes jaar nadat het ongewenst gedrag zich heeft voorgedaan.

Samenstelling en bevoegdheden van de Klachtencommissie

ArtEZ heeft een Klachtencommissie, bestaande uit een voorzitter en twee leden, met voldoende deskundigheid met betrekking tot ongewenst gedrag en op psychosociaal en juridisch gebied. Zowel de voorzitter als de leden van de Klachtencommissie hebben een plaatsvervanger. De leden van de Klachtencommissie mogen geen persoonlijk belang hebben bij de behandeling van de klacht dan wel betrokken zijn bij de klacht. De voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter hebben geen dienstverband bij ArtEZ. De voorzitter en de leden en de plaatsvervangende leden worden door het College van Bestuur voor een termijn van twee jaar benoemd. Zij kunnen telkenmale worden herbenoemd.

De Klachtencommissie wordt tijdens de zitting, bij het opstellen van haar advies en voor de administratieve werkzaamheden bijgestaan door een secretaris.

De samenstelling van de Klachtencommissie in het verslagjaar was als volgt:

mr. I.A. Katz-Soeterboek, voorzitter
mr. S. Croes, plaatsvervangend voorzitter
J. Reinders, lid
H. Tijssen, lid
W.G. Lagendijk, plaatsvervangend lid
E. van Eijl, plaatsvervangend lid
mr. D.M.C.B. Schattenberg, secretaris

De Klachtencommissie heeft tot taak het onderzoeken van de ingediende klachten over ongewenst gedrag; het adviseren van het College van Bestuur over de gegrondheid van de klacht en de eventueel te nemen maatregelen; het registreren van het aantal en de aard van de binnengekomen klachten. De voorzitter, de leden van de Klachtencommissie en de secretaris zijn verplicht tot geheimhouding van al hetgeen hen over of in verband met de klacht ter kennis komt.

Een kwantitatief overzicht van de klachten

	2014	2015
Totaal aantal klachten	3	0
Hoorzittingen	1	0
Uitgebrachte adviezen	3	0
Niet-ontvankelijk	2	0
Gegrond	0	0
Ongegrond	1	0
Niet in behandeling genomen	0	0
Nog lopend	0	0

Verslag Examencommissie

Het vijfde jaarverslag van de examencommissie van ArtEZ over studiejaar 2014-2015 laat zien dat de examencommissies continue investeren in professionalisering, en binnen ArtEZ goed functioneren. De gekozen structuur van een centrale examencommissie, bestaande uit alle voorzitters van de facultaire examencommissies en vier decentrale/facultaire examencommissies werkt goed, leden zijn op hun taken toegerust, leren van elkaar en de onderlinge samenwerking is goed. De uitvoering van taken en werkzaamheden van de examencommissies is mede daardoor zeer consistent.

De examencommissies functioneren niet geïsoleerd binnen ArtEZ, maar werken samen met de afdelingen Onderwijs & Kwaliteit en Studentenzaken.

In studiejaar 2014-2015 heeft de examencommissie 1219 beschikkingen genomen, waarvan een relatief groot deel bij het Conservatorium. Dit heeft met name te maken met de inrichting van het curriculum met vrije ruimtes, waardoor studenten voorafgaand toestemming moeten vragen voor de invulling van die ruimte en de examencommissie na afronding betrokken is bij de toekenning van studiepunten.

De examencommissie heeft in 25 bezwaarprocedures tegen besluiten van de examencommissie uitspraak gedaan. In vier gevallen heeft dit geleid tot een procedure bij het College van Beroep voor Examens.

De examencommissie heeft dit jaar vier 'beleidsbesluiten' genomen, de uitvoeringsregels ten aanzien van onder meer de procedure aanvraag Exchange en het doorwerken na een stage. Met het vaststellen van deze beleidsregels werkt de examencommissie stelselmatig aan transparant en consistent beleid.

Verslag College van Beroep voor Examens

Het College van Beroep voor de Examens heeft in het verslagjaar vijf beroepsprocedures afgehandeld. Het betrof de volgende procedures:

- Twee beroepschriften tegen een Bindend Afwijzen Studieadvies (BAS); beide ongegrond.
- Een beroepschrift betreffende toelatingsvoorwaarden; ongegrond
- Een beroepschrift betreffende bijzondere faciliteiten; informeel opgelost
- Een beroepschrift tegen betichting van fraude en plagiaat; ongegrond. Zaak is thans in behandeling bij het CBHO

Aangetekend wordt dat het college zich niet uitsprekt over de beoordeling van de studievorderingen op zichzelf, maar beperkt zich tot de vraag of de in ArtEZ geldende en van de WHW afgeleide procedures correct zijn toegepast.

In het verslagjaar was het College van Beroep voor Examens samengesteld conform de daarvoor geldende eisen.

Sociaal jaarverslag

Het Sociaal Jaarverslag blikt terug op het gevoerde personeelsbeleid bij ArtEZ in het afgelopen jaar. Daarbij stond 2015 net zoals in 2014 vooral in het teken van de verdere organisatieontwikkeling van ArtEZ. Aandacht voor een goede dialoog tussen leidinggevende en medewerker en aandacht voor de verdere professionalisering van de medewerkers stonden ook in 2015 centraal in het uitgevoerde personeelsbeleid.

We stimuleren medewerkers om een eigen verantwoordelijkheid te nemen voor hun professionalisering. Mede daardoor zien we ook in 2015 een duidelijke groei in het aantal medewerkers dat opleidingen en trainingen volgt.

In 2015 is een start gemaakt met de opzet van een nieuw HRM-beleidsplan met als thema "Duurzaam HRM". Het plan zal recht doen aan onze visie van medewerkers die duurzaam functioneren, binnen een heldere organisatiestructuur waarin bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk zijn, de communicatie transparant is en waarin management en medewerkers zich betrokken en verantwoordelijk voelen.

Per augustus is de Regeling Duurzame Inzetbaarheid in werking getreden. Deze regeling is bedoeld om werknemers in de gelegenheid te stellen afspraken te maken die hen helpen om ook op de langere termijn het werk goed, gezond en met plezier te blijven doen, om werk en privé goed te combineren. Eigen verantwoordelijkheid en keuze van de werknemer staan daarbij voorop. Medewerkers met een fte van 0,4 fte en hoger krijgen daarvoor de beschikking over een jaarlijks budget van 45 uur (naar rato dienstverband).

Personeelsformatie

Het aantal medewerkers daalde in 2015 met 34 personen naar 879. Het aantal fte's laat dezelfde beweging zien: van 439 fte in 2014 naar 424 in 2015. Zie voor details ook de personele kengetallen in de bijlagen.

Binnen het medewerkersbestand bleef de verdeling tussen onderwijsgevend personeel, onderwijsondersteunend personeel en algemeen ondersteunend personeel vrijwel hetzelfde als in 2014. In de jaren daarvoor was er sprake van een stijging van onderwijsgevend personeel, een constant aandeel onderwijsondersteunend personeel en een daling van het algemeen ondersteunend personeel. Die ontwikkeling droeg bij aan het realiseren van onze prestatieafpraak om de overheadkosten op ArtEZ terug te dringen. Daarom wordt gestuurd op daling van het algemeen ondersteunend personeel. In absolute zin is in 2015 de groep onderwijsondersteunend personeel gedaald met 3 fte. Omdat echter ook de groep onderwijsgevend en onderwijsondersteunend personeel is verminderd, had dit vrijwel geen effect op de verdeling van de drie groepen.

Flexibele contracten

Van het totale personeelsbestand heeft 24% van de medewerkers een aanstelling op tijdelijke basis. Vanuit onze wens om continu actueel en innovatief onderwijs aan te bieden, werken veel docenten op tijdelijke basis en met een kleine aanstelling. De gemiddelde aanstellingsomvang van docenten bedraagt 0,39 fte. Buiten de docenten die werken met een arbeidsovereenkomst op tijdelijke basis (28% van het onderwijspersoneel) zet ArtEZ veel gastdocenten in. We maken geen gebruik van zogenaamde min-max contracten.

Zzp'ers/gastdocenten

Vanuit de wens om actueel en innovatief onderwijs aan te bieden, zetten alle faculteiten veel zelfstandige professionals in voor het onderwijs. Dit zijn vooral kunstenaars en professionals met specifieke en bijzondere kennis, kunde en vaardigheden, die bijvoorbeeld een masterclass, workshop of project verzorgen. In 2015 was de omvang van deze groep ruim 16 fte. Voor ondersteunende werkzaamheden werden minder zzp'ers ingezet dan in 2014, namelijk 2,34 fte (in 2014 5,6).

Voor dit jaarverslag is steeds uitgegaan van personeel dat in loondienst is van ArtEZ. Als we de zzp'ers meenemen in de totale populatie onderwijsgevend personeel heeft op basis van de fte's 74% een vaste aanstelling, is 19% op tijdelijke basis in loondienst en betreft de groep zzp'ers 7% van de populatie. De laatste twee groepen vormen een flexibele schil van 26%. Zoals eerder benoemd is de flexibele schil door de invoering van de nieuwe WWZ een stuk lager dan in 2014. Met de toenmalige verhouding vast-flexibel was ArtEZ in staat om innovatief en actueel onderwijs aan te bieden en adequaat in te spelen op wijzigingen in het onderwijs en de wet- en regelgeving. De huidige verdeling betekent voor ArtEZ een uitdaging om dat nog steeds te kunnen realiseren.

Ondertussen is duidelijk dat de huidige VAR-systematiek komt te vervallen per 1 mei 2016. Hiervoor in de plaats komt de Wet Deregulering beoordeling arbeidsrelaties. Docenten binnen het curriculum mogen alleen nog op factuurbasis werken als de afspraken worden vastgelegd in een goedgekeurde modelovereenkomst. Is dat niet mogelijk dan volgt een aanstelling. De Vereniging Hogescholen is in overleg met de Belastingdienst over een aantal modelovereenkomsten dat binnen het hbo kan worden toegepast. Het is nog onduidelijk in welke mate het hiermee nog mogelijk blijft zzp'ers in te zetten.

Aanstellingsomvang

De gemiddelde aanstellingsomvang van docenten bedraagt 0,39 fte. Deze kleine aanstellingsomvang heeft alles te maken met het feit dat ArtEZ veel docenten - 57,6 % van onze docenten heeft een relevante beroepspraktijk- inzet die een eigen beroepspraktijk hebben. Naast hun beroep als kunstenaar geven zij dan één tot twee dagen les aan onze hogeschool. Dit betreft vooral praktijkvakken. Theoriedocenten kennen vaak een wat hogere aanstelling. Voor het onderwijsondersteunende personeel ligt de gemiddelde aanstelling op 0,68 fte en voor algemeen ondersteunend personeel ligt dat op 0,74 fte.

Docenten met een beroepspraktijk en de Wet Werk en Zekerheid

In de prestatieafspraken is opgenomen dat tenminste 50% van de docenten op ArtEZ een relevante beroepspraktijk heeft. In 2015 steeg dit percentage van 57% naar 57,6%. Praktijkdocenten dienen over een bloeiende en boeiende beroepspraktijk te beschikken. Dit is een voorwaarde om de arbeidsovereenkomst jaarlijks te verlengen. In de gesprekscyclus doen docenten verslag van hun activiteiten. Ten behoeve van de actualiteit van en de innovatie binnen het onderwijs stelden we deze docenten voor maximaal 8 jaar aan. Met de invoering van de nieuwe Wet Werk en Zekerheid (WWZ) kan dit vanaf juli 2015 nog voor een maximale periode van 4 jaar en is het aantal contracten binnen deze periode beperkt tot 6. De wetwijziging legt daarmee een grote druk op de flexibele inzet van docenten.

In het najaar van 2014 is voor iedere docent in tijdelijke dienst in beeld gebracht wat de effecten van de invoering van de nieuwe WWZ zouden zijn voor zijn of haar arbeidsrechtelijke situatie. In het voorjaar 2015 is op basis van deze analyse bekeken welke docenten in vaste dienst zouden kunnen komen en voor welke docenten de lopende tijdelijke arbeidsovereenkomst van rechtswege zou worden beëindigd. Om de invoering binnen ArtEZ gestructureerd en zorgvuldig plaats te laten vinden, is een interne werkgroep opgericht. Deze werkgroep heeft onderzocht welke mogelijke oplossingen er zouden kunnen zijn om negatieve effecten van de nieuwe WWZ op de bedrijfsvoering en de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek zo veel mogelijk te beperken. Verder heeft de werkgroep zich gebogen over een ArtEZ-brede gezamenlijke aanpak en tijdsplan en heeft zij de voortgang en kwaliteit gemonitord. Mede door deze zorgvuldige voorbereiding en begeleiding bij de uitvoering is de invoering van de nieuwe WWZ op een goede manier verlopen.

De effecten van de nieuwe WWZ op de flexibiliteit in het docentenbestand is groot: het aandeel tijdelijke docenten is gedaald van 43,7% in 2014 naar 28,1% in 2015. Daarmee is het aantal docenten in vaste dienst fors gestegen.

Oudere medewerkers

Wegens vergrijzing en ontgroening neemt het aantal medewerkers van 55 jaar en ouder de laatste jaren toe. Deze groep betreft nu 34,9% van de totale populatie, een stijging met 2,6%. In 2014 kende de cao-hbo nog de ouderenregeling SOP en de mogelijkheid tot dagelijkse arbeidstijdvermindering met een halfuur of een uur. In augustus 2015 is hiervoor de nieuwe regeling Duurzame Inzetbaarheid in de plaats gekomen. Op basis van deze regeling krijgen oudere medewerkers de beschikking over een budget van 90 uur per jaar dat zij kunnen inzetten voor

duurzame inzetbaarheid. Medewerkers die al gebruik maakten van de SOP kunnen deze voortzetten of kiezen voor de overstap naar de nieuwe regeling.

De jongste groep medewerkers, tot 35 jaar, is qua omvang al een aantal jaren stabiel en beslaat rond de 14% van onze formatie. In de komende 10 jaar vertrekken ieder jaar rond de twintig medewerkers, jaarlijks ongeveer 8 fte, met een vast dienstverband door het bereiken van de AOW-gerechte leeftijd. Het management wordt hiervan tijdig op de hoogte gebracht, zodat ArtEZ kan anticiperen op het vertrek van deze medewerkers. Dit is bijvoorbeeld van invloed op de formatieplanning en kennisoverdracht.

In de jaarlijkse gesprekscyclus is de inzetbaarheid van de medewerker een gespreksonderwerp. Waar het nodig is, treffen we maatregelen om deze inzetbaarheid zo duurzaam mogelijk in te vullen. In werving en selectie zoeken we kandidaten die de meeste kennis en ervaring aan een team toevoegt. Dat kan iemand zijn die aan het begin staat van een loopbaan en die tot de jongere generaties behoort. Het kan ook juist iemand zijn die veel ervaring en kennis meeneemt en die tot een oudere generatie behoort. ArtEZ zoekt hierin altijd een passend evenwicht.

Scholing en ontwikkeling

Professionaliseringsplan 2014-2018

In 2013 heeft ArtEZ gewerkt aan het opstellen van een Professionaliseringsplan 2014/2018. Als onderdeel van dit plan ontwikkelden we onder meer twee trainingen projectmatig werken. Afgelopen jaar namen 29 medewerkers deel aan deze training voor projectleiders. Er is een projectgroep opgericht die mede zal zorgen voor implementatie en borging van projectmatig werken.

Er is gestart met het ontwikkelen en verzorgen van een opleidingsprogramma didactische vaardigheden en de opleiding BKE en SKE. Het programma gaat voor de zomer van 2016 van start. In 2015 is de opleiding SKE georganiseerd.

In 2015 zette de sterke stijging in het aantal opleidingen dat medewerkers volgden zich voort. Professionalisering heeft een belangrijke en logische plek gekregen binnen de jaarlijkse gesprekscyclus.

Conform de CAO dient ArtEZ minimaal 6% van het getotaliseerde jaarinkomen te besteden aan professionalisering, voor 2015 een bedrag van € 1.493.955. De helft daarvan, € 746.978 dient te worden besteed aan de zogenaamde out of pocket kosten (collegegeld, materiaalkosten, reiskosten). In 2015 is € 548.057 uitgegeven aan opleiding en training, ca. € 48.000 meer dan in 2014. Daar komen nog de kosten voor gedeclareerde reizen in het kader van professionalisering bij. Deze dienstreizen worden niet apart gelabeld. Afsproken is dat daarom 10% van de dienstreizen aangemerkt kunnen worden als reizen ten behoeve van professionalisering. Dit betreft een bedrag van € 15.728. Het totale bedrag dat besteed is aan de out of pocketkosten bedraagt daarmee € 563.785.

De andere helft van het professionaliseringsbudget dient te worden besteed aan het basisrecht in uren. De bijbehorende salariskosten bedroegen € 1.160.642 over 2015. De totale besteding aan professionalisering in 2015 bedroeg € 1.724.417. Dit betreft 6,93% van het getotaliseerde jaarinkomen.

Er is een digitaal programma ontwikkeld waarin het aanvragen, het toekennen en het informeren van P&O is geautomatiseerd. Hiermee is de monitoring en verantwoording van de opleidingen die medewerkers volgen, goed geborgd. In 2015 heeft een pilot gedraaid; in 2016 wordt dit programma in gebruik genomen.

Management Development

In januari 2013 startte het Management Development traject voor directeuren. Een nieuw traject voor hoofden stond gepland voor het najaar in 2014. Vanwege de bestuurswisselingen en de organisatieontwikkelingstrajecten is deze opleiding tijdelijk *on hold* gezet. Het voornemen is in 2016 een herstart te maken.

Functioneren en beoordelen

We voeren ieder jaar een functioneringsgesprek met medewerkers met een aanstelling groter dan 0,4 fte, een contract van minimaal een jaar en met wie we de intentie tot verlenging hebben. Met medewerkers die een aanstelling kleiner dan 0,4 fte hebben, kan het functioneringsgesprek tweejaarlijks plaatsvinden mits de betreffende medewerker hiermee akkoord gaat. Vaste gespreksonderwerpen zijn de inhoud van het werk, de werkomgeving, de relatie met de beroepspraktijk, professionalisering, verbeterpunten en ambities. In 2015 zijn 312 verslagen van functioneringsgesprekken en 413 beoordelingsverslagen ingestuurd. Op dit moment ontvangt de afdeling nog steeds formulieren. Het aantal zal daarom hoger uitvallen. In het jaarverslag 2016 zullen de definitieve aantallen over 2015 gemeld worden.

Veel onderwijsmanagers combineren beide gesprekken. Een combinatiegesprek wordt meegenomen bij het aantal beoordelingen. In 2015 hebben we de uitvoering van de gesprekscyclus gemonitord. We ontwikkelden hiervoor een digitaal gespreksformulier voor functionerings- en beoordelingsgesprekken. Hiermee automatiseren we het accorderen en toezenden van de vastgestelde formulieren aan betrokken medewerker, leidinggevende en P&O. Deze wijze van werken vereenvoudigt en verkort het administratieve proces voor leidinggevendenden. Het rechtstreeks toesturen van het formulier naar P&O maakt het totale proces beter beheersbaar en inzichtelijk. Daardoor krijgen we nog beter zicht op het daadwerkelijk aantal gevoerde gesprekken.

Uitkeringen na ontslag

ArtEZ kent geen collectieve regelingen voor vervroegde uitkering. Indien taken van medewerkers vervallen, wordt intern gezocht naar vervangende werkzaamheden. Mede in het kader van de beheersing van de kosten van WW- en wachtgelduitkeringen heeft ArtEZ een overeenkomst gesloten met Robidus. Dit bureau begeleidt werkloze mensen in het vinden van werk. In het najaar 2015 zijn 8 ex-medewerkers aangemeld. Begin 2016 hebben 2 ex-medewerkers een passende baan gevonden.

Arbo en ziekteverzuim

In 2015 is het ziekteverzuim gedaald van 4,57% in 2014 naar 3,95%. Deze daling is voor een groot deel te danken aan de succesvolle inzet van begeleiding en interventies. In 2015 was er echter ook minder sprake van niet werk gerelateerd langdurig verzuim. Dat had in 2014 mede gezorgd voor een stijging van het verzuimcijfer. De blijvende grote aandacht voor frequent verzuim heeft geresulteerd in een vrijwel gelijkblijvende meldingsfrequentie van 0,63.

Met Rendemens is een goede samenwerking opgebouwd. Er wordt tussen de bedrijfsarts en andere Arbo-adviseurs en de P&O-adviseurs goed en nauw samengewerkt. De lijnen tussen bedrijfsarts en leidinggevendenden zijn kort en men weet elkaar te vinden. In een vroeg stadium wordt al bekeken of interventies ingezet kunnen worden.

Voor de faculteit Theater is in samenwerking met Rendemens een project voor verbetering van het klimaat in het Theatrium gestart. De afronding daarvan vindt in 2016 plaats. Dit project wordt deels gesubsidieerd vanuit de ESF.

Ook in 2015 zijn de nodige Livvit-interventies aangeboden. Dit jaar werden 53 interventies ingezet, zowel preventief als re-integratie bevorderend. Ruim twee derde van de interventies betroffen coaching en begeleiding. Hieronder vielen ook 2 teamtrainingen. Voor 8 medewerkers is taxivervoer van en naar het werk geregeld.

In 2015 zijn de voorbereidingen getroffen voor een pilot voor het nieuwe gezonde werken. Een groep medewerkers wordt in het voorjaar 2016 in de gelegenheid gesteld op basis van vrijwilligheid een intensief integraal programma te volgen in het kader van gezondheid en vitaliteit. Dit programma is ontwikkeld en wordt uitgevoerd door Pim Mulier, een organisatie die zich bezighoudt met het adviseren en begeleiden van organisaties en medewerkers op het gebied van gezondheid.

Financiële informatie

ArtEZ sluit het jaar af met een positief resultaat van 1,6 miljoen euro. Belangrijkste factoren daar in zijn de vrijval van de liquiditeitsbijdrage (k€772), een verhoging van de rijksbijdrage aan het einde van het jaar (k€661) en lagere personele lasten doordat de formatie gemiddeld 10 fte kleiner is dan begroot en ook de overige personele lasten meevielen (k€1.318). De overige lasten waren hoger dan begroot (k€1.116), vaak in verband met subsidieprojecten en andere activiteiten waar ook hogere baten dan begroot tegenover staan. Alle posten worden in de jaarrekening toegelicht.

Alle bedragen x € 1.000, tenzij anders vermeld.

Door afrondingen kunnen tellingen een afwijking vertonen van maximaal k€ 1.

Financiën op balansdatum (de financiële kengetallen)

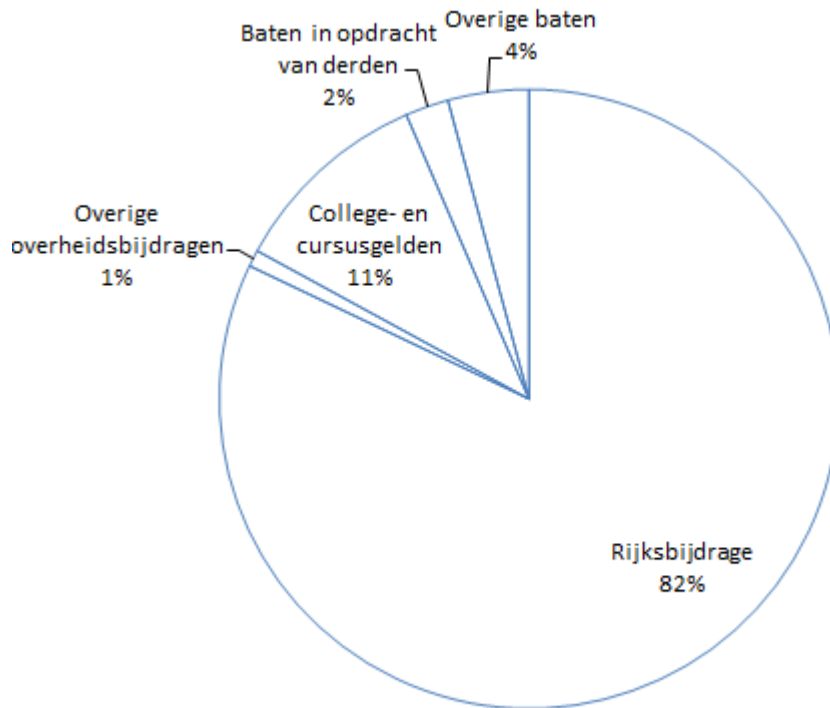
Solvabiliteit	2015	2014
Eigen vermogen / totaal vermogen	0,53	0,52
Eigen vermogen en voorzieningen / totaal vermogen	0,61	0,57
Liquiditeit		
Vlottende activa / schulden kort	0,93	0,65
Rentabiliteit	2,9%	2,6%

De **solvabiliteit** geeft een indicatie van de continuïteit op lange termijn. De solvabiliteit is door het positieve resultaat in 2015 gestegen (landelijk gemiddelde voor het HBO in 2014: 0,46; bron: Vereniging hogescholen). Een andere maat voor deze continuïteit is de solvabiliteit waarbij de voorzieningen tot het eigen vermogen worden gerekend. Deze waarde is in 2015 eveneens gestegen (landelijk gemiddelde voor het HBO in 2014: 0,51). Het eigen vermogen is vrij besteedbaar en wordt benut voor de ondersteuning van het beleid en doelstellingen het instellingsplan.

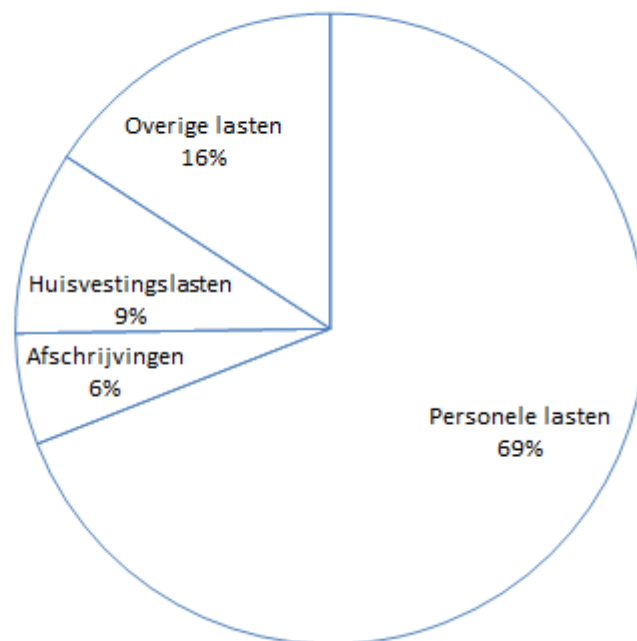
De **liquiditeit** geeft een indicatie van de weerbaarheid op korte termijn. De liquiditeit is in het boekjaar gestegen (landelijk gemiddelde voor het HBO in 2014:1,2). Onze liquiditeit is lager dan het gemiddelde in het HBO, doordat recent 8 miljoen euro uit eigen middelen zijn betaald voor de nieuwbouw voor de AKI. Sinds de afronding van dit bouwproject stijgt de liquiditeit weer.

De **rentabiliteit** is hier gedefinieerd als de verhouding tussen het resultaat uit gewone bedrijfsvoering en de totale baten uit gewone bedrijfsvoering x 100% (landelijk gemiddelde in 2014: 4%). ArtEZ streeft naar een rentabiliteit tussen de 0 en 3% voor de gewone bedrijfsvoering. Voor specifieke bestemmingen kan een beroep gedaan worden op het eigen vermogen, maar het opbouwen van vermogen is geen doel op zich. De komende jaren zullen wij, vooruitlopend op de middelen van het studievoorschot, uit eigen middelen extra investeren in kwaliteit.

De resultatenrekening van ArtEZ in 2015 kan in de volgende beelden worden samengevat:
De baten bedragen k€55.004 en zijn als volgt opgebouwd:

Rijksbijdrage en collegegeldopbrengsten zijn de belangrijkste inkomstenbron voor ArtEZ. De overige baten vormen een steeds kleiner percentage van de baten. De lasten bedragen k€53.400 en zijn als volgt opgebouwd:

Personele lasten maken verreweg het grootste deel uit van de kosten. Per student bedragen de personele lasten k€ 12,8 (landelijk gemiddelde in het HBO: k€ 6,4).

Kasstroom en financieringsbehoeften

Gemiddeld bedroegen de uitgaven in 2015 k€ 4.310 per maand, conform het treasurystatuut moest daarom op de eerste dag van de maand k€ 6.464 beschikbaar zijn (inclusief te verwachten zekere ontvangsten en vrij opvraagbaar krediet). Gemiddeld bedroegen de banktegoeden ca. k€ 8.249 en op het laagste punt k€ 6.154. Samen met de zekere ontvangst van rijksbijdrage en collegegelden was daarmee voldoende beschikbaar om aan de 150% eis uit ons treasurystatuut te voldoen. Het saldo van de liquide middelen op 31 december 2014 bedroeg k€ 4.450 en op 31 december 2015 k€ 7.701, een stijging van k€ 3.251.

Voor de gewone bedrijfsuitoefening is ArtEZ niet afhankelijk van derden. Ook in 2016 is daarvoor geen extern geld nodig. Waar nodig kan voor onvoorziene omstandigheden gebruik gemaakt worden van een tijdelijke verhoging van de kredietlimiet bij de huisbankier.

Treasury

Tegoeden worden beschikbaar gehouden op (internet)spaarrekeningen van de huisbankier ABN AMRO en van de ING. ArtEZ belegt niet in aandelen of andere effecten. In 2015 zijn geen nieuwe leningen aangegaan.

Een terugbetalingsverplichting aan Saxion stond tot en met 2014 voor contante waarde op de balans, omdat de verplichting afhankelijk was van een verlaging van de huurprijs door de gemeente Enschede. In 2015 is hierover overeenstemming bereikt met de gemeente. Nu er geen onzekerheid meer is over de terugbetalingsverplichting nemen wij het volledige bedrag op als schuld op de balans, zie ook bij Langlopende schulden. Saxion heeft het volledige bedrag als vordering heeft opgenomen. In 2015 is de eerste termijn van de lening afgelost.

Continuïteitsparagraaf

De continuïteitsparagraaf in het jaarverslag is in eerste instantie bedoeld als weerslag van de interne discussie en besluitvorming over het toekomstige beleid en de gevolgen daarvan voor de financiële positie. Hierbij geven wij verwachte ontwikkelingen op hoofdlijnen weer. De belangrijkste ontwikkeling is de vaststelling van het instellingsplan 2016-2021 "Here as the centre of the world". De eerste stap in de implementatie van dit instellingsplan in 2016 is de ontwikkeling van meerjarenplannen voor de diverse geledingen.

Prognose	2015	2016	2017	2018
Personele bezetting:				
Management/directie	61	62	63	64
Onderwijzend Personeel	211	215	219	222
Wetenschappelijk Personeel	6	6	7	7
Overige medewerkers	146	145	145	145
Totaal	424	428	434	438
Studenten	2880	2880	2880	2880

Prognose personele bezetting en studentenaantallen

In de komende jaren stijgt de categorie management/directie nog met 3 fte ten opzichte van 2015 in verband met de benoeming van een derde CvB-lid, directeuren op alle locaties voor het conservatorium en het voornemen voor alle locaties hoofden te benoemen voor alle opleidingen. Het aantal docenten zal eveneens stijgen. Weliswaar stroomt door natuurlijk verloop jaarlijks ongeveer 8 fte uit, maar daar staan andere ontwikkelingen tegen over. Door het afschaffen van de VAR en de invoering van de WWZ zullen meer docenten een vaste aanstelling krijgen. Deze docenten worden nu ingezet op factuurbasis, waardoor de kosten niet in dezelfde mate toenemen, maar verschuiven van personeel niet in loondienst naar personeel in dienst. De fte-omvang van wetenschappelijk personeel zal in verband met de beoogde groei van de Graduate School nog verder toenemen. ArtEZ streeft naar een kleinschalige effectieve ondersteunende organisatie. De verwachting is dat het aantal fte voor overige medewerkers daarom verder zal afnemen.

In verband met de afspraken in het sectorplan en andere ontwikkelingen is het aantal studenten de afgelopen jaren afgenomen. Op basis van de instroom in 2015 en de stand van de aanmeldingen op dit moment verwachten wij dat het aantal studenten zich ten minste zal stabiliseren op het huidige niveau.

Meerjarenbegroting

Op grond van bovenstaande prognoses is de meerjarenbegroting opgesteld. De begrotingscijfers voor 2016 zijn in december vastgesteld door het College van Bestuur. Voor 2017 en 2018 volgen de bedragen uit de hierboven geschetste ontwikkelingen.

Staat van baten en lasten:

	2015		2016		2017		2018	
	€	€	€	€	€	€	€	€
Baten								
Rijksbijdrage	45.144		44.478		44.064		44.064	
Overige overheidsbijdragen en subsidies	475		400		400		400	
Collegegelden	5.815		5.713		5.575		5.575	
Baten werk in opdracht van derden	1.248		594		650		675	
Overige baten	<u>2.322</u>		<u>1.806</u>		<u>2.106</u>		<u>2.206</u>	
Totaal baten		55.004		52.991		52.795		52.920
Lasten								
Personele lasten	36.875		37.772		37.272		36.922	
Afschrijvingen	3.051		3.257		3.357		3.457	
Huisvestingslasten	5.032		5.110		5.022		5.172	
Overige lasten	<u>8.146</u>		<u>7.089</u>		<u>7.089</u>		<u>7.089</u>	
Totaal lasten		<u>53.103</u>		<u>53.228</u>		<u>52.740</u>		<u>52.640</u>
Saldo baten en lasten		1.901		-237		55		280
Financiële baten en lasten		-297		-292		-277		-262
Resultaat		<u>1.604</u>		<u>-529</u>		<u>-222</u>		<u>18</u>

Voor deze prognose is uitgegaan van een gelijkblijvend prijspeil, zowel aan de kosten als aan de batenkant. Door de t-2 systematiek daalt de rijksbijdrage in 2016 en 2017 om daarna te stabiliseren. De baten voor werk in opdracht van derden en overige baten zullen stijgen, door een groeiend cursusaanbod en groei van de derde geldstroom bij het Centre of Expertise.

Personele lasten nemen af. Weliswaar stijgt het aantal fte in dienst, maar daar staat een grotere daling bij personeel op factuurbasis tegenover. Kosten van het oplossen van de problematiek bij de AKI kunnen ten laste van de daarvoor gevormde bestemmingsreserve worden gebracht.

Er staat, bij voldoende financiële steun van externe partijen zoals gemeente en provincie, ook een aantal bouwwerkzaamheden op stapel, bijvoorbeeld in het conservatorium in Zwolle. Hierdoor nemen de afschrijvingslasten toe vanaf 2017. In verband met het afstoten van enkele huurpanden nemen de huurlasten af, maar er zullen op grond van het meerjarenonderhoudsplan wel aanpassingen in de overige panden gedaan moeten worden. De huisvestingslasten dalen daarom in 2017, maar stijgen weer in 2018. De huisvestingsreserve van ArtEZ biedt ruimte voor deze aanpassingen.

Balans:

	2015		2016		2017		2018	
	€	€	€	€	€	€	€	€
Activa								
Materiële vaste activa	33.008		32.251		31.394		28.937	
Vlottende activa	<u>8.763</u>		<u>5.791</u>		<u>5.726</u>		<u>7.501</u>	
Totaal activa		41.770		38.041		37.119		36.437
Passiva								
Eigen Vermogen								
Algemene reserve	8.267		6.688		7.266		8.084	
Huisvestingsreserve	11.097		10.097		9.697		9.297	
Reserve AKI	2.500		2.000		1.500		1.000	
Private Reserve	403		453		553		653	
Voorzieningen	2.582		2.382		2.182		1.982	
Langlopende schulden	7.484		6.984		6.484		5.984	
Kortlopende schulden	<u>9.438</u>		<u>9.438</u>		<u>9.438</u>		<u>9.438</u>	
Totaal passiva		41.770		38.041		37.119		36.437

De balans volgt uit de resultatenrekening.

Aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

ArtEZ maakt gebruik van een gedetailleerde begroting en een meerjarenprognose. Ze zijn een vast onderdeel van de planning en control cyclus. Via maand- en kwartaalrapportages zijn we in staat om bij eventuele afwijkingen snel in te grijpen. Tussen het CvB en de directies vinden periodiek gesprekken plaats, kwartaalbesprekingen, die ingaan op de studentenaantallen, de kwaliteit van het onderwijs, de personele ontwikkelingen, de financiële stand van zaken en specifieke projecten. Ook rapporteren we per kwartaal aan de RvT over deze onderwerpen. De in 2014 geconstateerde strategische risico's t.a.v. de governance, besturing van de organisatie en de organisatiestructuur zijn in 2014 en 2015 gemitigeerd onder meer het vaststellen van een nieuwe governance structuur, een nieuw driehoofdig College van Bestuur en het Instellingsplan (zie pag. 7)

De belangrijkste risico's die we onderkennen zijn:

- a) Teruglopende studentenaantallen
- b) Gevolgen overschrijding WNT
- c) WWZ
- d) Kredietrisico
- e) Renterisico en kasstroomrisico
- f) Marktwaaarderisico
- g) Liquiditeitsrisico
- h) Financiële consequenties niet volledig behalen twee prestatie-indicatoren

a) Teruglopende studentenaantallen

Wij zien de studentenaantallen teruglopen. Deels is dit gewenst (op basis van prestatieafspraken) deels is dit ongewenst. De bekostiging volgt twee jaar later. Indien er zich geen schokken voordoen dan zijn de consequenties te overzien. Echter wanneer studentenaantallen substantieel afnemen, dan heeft de organisatie niet voldoende reactietijd.

b) Gevolgen overschrijding Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens (WNT) is in 2013 en 2014 overschreden. ArtEZ heeft in 2014 middels sommatiebrieven vorderingen op betrokken partijen ingesteld. In 2015 heeft de Inspectie haar definitieve rapport van bevindingen over het jaar 2013 vastgesteld en een last onder dwangsom aan partijen over 2013 opgelegd. Partijen hebben deze last onder dwangsom (onder protest) betaald. De Inspectie heeft inmiddels ook een concept rapport van bevindingen t.a.v. de overschrijding over de eerste vier maanden van 2014 voorgelegd aan betrokken partijen.

c) WWZ

Binnen ArtEZ hebben wij ten aanzien van het onderwijzend personeel een bewuste keuze gemaakt om een stabiele kern van vast personeel te hebben en een schil van 35% flexibel personeel in te zetten, conform de afspraken in de CAO. Dit om enerzijds in te springen op de jaarlijkse fluctuatie van studentenaantallen en anderzijds de state of te art kennis en kunde aan te kunnen bieden aan onze studenten. Als gevolg van de WWZ is de verwachting dat wij minder flexibel kunnen zijn; in 2015 is het percentage van de flexibele schil als gevolg van de invoering WWZ gedaald naar 28%.

d) Kredietrisico

De vorderingen op de balans uit hoofde van debiteuren betreffen vorderingen op studenten en vorderingen op overige debiteuren. ArtEZ heeft regels en procedures opgesteld waaraan de studenten, deelnemers en cursisten moeten voldoen met betrekking tot betaling van college- en cursusgelden. Deze vorderingen zijn over het algemeen beperkt van omvang evenals het kredietrisico op deze vorderingen.

e) Renterisico en kasstroomrisico

Bij de leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. Met betrekking tot opgenomen leningen heeft één lening een variabele rente maar is het renterisico afgedekt door middel van een renteswap. Het swapcontract heeft een resterende omvang van k€ 5.000 en een negatieve reële waarde van k€ 727. De ABN AMRO heeft op grond van de algemene voorwaarden het recht om een margin call uit te oefenen en een bedrag ter hoogte van de negatieve waarde te blokkeren. De andere leningen hebben een vast rentepercentage.

f) Marktwaaarderisico

De marktwaarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde ervan.

g) Liquiditeitsrisico

ArtEZ heeft in het treasury statuut een liquiditeitseis van 150% benoemd. Dit wordt maandelijks bewaakt. Hierdoor is het liquiditeitsrisico nagenoeg nihil.

h) Financiële consequenties niet volledig behalen van twee prestatie indicatoren

Zoals toegelicht in de paragraaf prestatieafspraken op pagina 9 en verder worden enkele afspraken niet gehaald. De indicatoren binnen het onderdeel Onderwijskwaliteit en studiesucces kunnen financiële gevolgen hebben. De precieze omvang van het risico is niet te bepalen aangezien dit mede

afhankelijk is van het advies van de Reviewcommissie en van de prestaties van andere hogescholen. ArtEZ heeft sinds 2012 jaarlijks circa 2 miljoen euro ontvangen onder deze noemer. De maximale korting op de rijksbijdrage bedraagt in het ongunstigste geval tweederde deel van dit bedrag. Aangezien meerdere hogescholen de prestatieafspraken niet halen is het daadwerkelijke risico kleiner. Bij het gesprek in het kader van de midtermreview in 2014 hebben wij bovendien een positieve terugkoppeling gekregen van de commissie.

Vrij besteedbaar vermogen

Het eigen vermogen van ArtEZ is op grond van regels voor de jaarverslaggeving gesplitst in een aantal onderdelen. ArtEZ heeft een publieke bestemmingsreserve voor huisvesting en een bestemmingsreserve voor het oplossen van de problematiek van de AKI. Vanaf 2012 wordt eveneens een private reserve afgezonderd van de algemene reserve. Zie voor een verdere toelichting bij 2.1 van de jaarrekening.

De algemene reserve ter hoogte van k€ 8.267 staat ter vrije beschikking van het College van Bestuur. In 2016 gaan wij samen met de RvT beleid formuleren ten aanzien van de bandbreedte waarbinnen het eigen vermogen zich mag bevinden in relatie tot het risicoprofiel en de risico's.

Raad van Toezicht ArtEZ

De Raad van Toezicht (RvT) ziet erop toe dat het College van Bestuur de hogeschool adequaat bestuurt. De raad is de werkgever van het bestuur en fungeert als kritisch klankbord voor de bestuursleden. De Raad van Toezicht heeft in 2015 zes reguliere vergaderingen gehad en is daarnaast intensief betrokken geweest bij de wervings- en selectieprocedure voor het College van Bestuur. De leden van de Raad van Toezicht waren vertegenwoordigd in de selectiecommissies en in de toetsingscommissies. De remuneratiecommissie is in het kader van de wervingsprocedures twee maal bijeen geweest; de auditcommissie heeft haar reguliere vergaderingen gevoerd in december en in juni. Tevens hebben in 2015 een aantal extra overleggen plaatsgevonden met directeuren in het bijzijn van het College van Bestuur.

Nieuwe Raad van Toezicht

Frans Leijnse heeft zich bij zijn benoeming in 2014 tot voorzitter van de Raad van Toezicht gericht op twee prioriteiten, het inrichten van een adequate governancestructuur voor ArtEZ en het samenstellen van een Raad van Toezicht en een nieuw College van Bestuur. De profielen van de te werven leden van de Raad van Toezicht zijn aangescherpt in die zin dat geen van de leden meer afkomstig kan zijn uit een van de vestigingssteden van ArtEZ, om eventuele belangenverstrengeling te voorkomen.

November 2014 is een wervings- en selectietraject gestart voor nieuwe leden voor de Raad van Toezicht, ondersteund door bureau Van der Kruijs. Dit heeft uiteindelijk geleid tot vier nieuwe toezichthouders die in maart 2015 benoemd zijn, voormalig directeur Paradiso Pierre Ballings, directeur Prins Bernhard Cultuurfonds Adriana Esmeijer, vice-voorzitter Radboud Universiteit Wilma de Koning en beeldend kunstenaar Renzo Martens.

Wegens gezondheidsredenen is Frans Leijnse per 1 oktober 2015 teruggetreden als voorzitter van de Raad van Toezicht. Het voorzitterschap van de Raad is per 1 oktober, overgenomen door Pierre Ballings. De raad heeft najaar 2015 tevens besloten op zoek te gaan naar een nieuw vijfde lid.

Governancestructuur

De Raad van Toezicht heeft in 2015 de governancestructuur voor ArtEZ goedgekeurd. De samenstelling van het College van Bestuur weerspiegelt de ambities van ArtEZ hogeschool voor de kunsten op het terrein van onderwijs en onderzoek, de organisatieopbouw en besturingsfilosofie. Op bestuurlijk niveau wordt bachelor en master onderwijs, onderzoek en valorisatie inhoudelijk geborgd bij de leden van het College van Bestuur. Een lid van het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de bestuurlijke portefeuille bachelor onderwijs, een lid van het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de bestuurlijke portefeuille masteropleidingen en onderzoek, gebaseerd op het Angelsaksische model van de Undergraduate en Graduate School. Om een evenwichtige samenstelling van een College van Bestuur te borgen leidt dat tot een driehoofdig College van Bestuur, dat naast de 'dean' (lid CvB) Undergraduate School, en een 'dean' (lid CvB) Graduate School, een onafhankelijke bestuursvoorzitter heeft voor de organisatie- en

bedrijfsvoeringportefeuille. Met deze indeling markeert ArtEZ het belang van een bestuurlijke focus op de stelselmatige kwaliteitsverbetering van onderwijs en onderzoek.

Nieuw College van Bestuur

De wervings- en selectieprocedure voor een nieuw College van Bestuur heeft de Raad van Toezicht uitbesteed aan De Vroedt & Thierry. Na de verschillende gespreksrondes die voor en na de zomer hebben plaatsgevonden, heeft de Raad van Toezicht per 1 november Marjolijn Brussaard benoemd tot voorzitter van het College van Bestuur en Wim Fiselier als lid van het College van Bestuur met de bestuurlijke portefeuille Undergraduate School. Marjolijn Brussaard is afkomstig van de Nottingham Trent University, waar zij dean van de School of Art & Design was. Wim Fiselier was tot 1 november directeur van het ArtEZ conservatorium in Zwolle. In verband met een zorgvuldige inwerkperiode en overdracht van taken aan beide bestuurders heeft de Raad van Toezicht het contract met interim-bestuurder Renate Litjens verlengd tot 31 december 2015.

De procedure voor een tweede lid van het college, met de bestuurlijke portefeuille Graduate School is inmiddels afgerond; per 1 september 2016 start Nishant Shah als bestuurslid en is het College van Bestuur compleet.

Goedkeuring Instellingsplan

Het Instellingsplan ArtEZ, 'Here as the centre of the world', is in de vergadering van oktober 2015 door de Raad van Toezicht goedgekeurd. De Raad heeft gemerkt dat het plan gedragen wordt door het gehele management en de medezeggenschap. De Raad van Toezicht achtte intern draagvlak voor het plan van groot belang. De context van ArtEZ medio 2014 vroeg om een proces gericht op het herstel van vertrouwen en de relaties binnen de organisatie. Dit proces heeft uiteindelijk geleid tot het Instellingsplan 2016-2021, waar ditmaal geen externe stakeholders direct bij betrokken waren. Het instellingsplan is nadien wel aan de orde geweest in bestuurlijke gesprekken met de gemeenten. Het Instellingsplan zal worden geconcretiseerd in een implementatieplan dat rond de zomer 2016 verwacht wordt.

Overschrijding WNT

Op 8 januari 2015 publiceerde de Inspectie haar onderzoeksrapport naar de vermeende overschrijding van de WNT, waarin zij concludeerde dat in 2013 de op grond van de WNT toegestane maximum bezoldiging was overschreden. Naar aanleiding van dit rapport heeft ArtEZ op 3 februari 2015 vorderingen ingesteld op BoerCroon en Gerben Eggink/Changemaker om het onverschuldigde betaalde terug te eisen. Beide partijen gaven aan niet te zullen voldoen aan de sommatiebrief. Op 20 oktober 2015 heeft de Inspectie van het onderwijs een last onder dwangsom opgelegd aan BoerCroon en Gerben Eggink/Changemaker, wegens de door de Inspectie geconstateerde overtreding van de Wet normering topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Als bezoldiging heeft de inspectie aangemerkt alle vergoedingen die de stichting ArtEZ heeft betaald aan BoerCroon, gebaseerd op de tripartiete overeenkomst en de overeenkomst tot opdracht. Partijen hebben het bedrag onder protest terugbetaald aan ArtEZ. Als gevolg van het oordeel van de Inspectie van het Onderwijs over de bezoldiging in 2013 is de verwachting dat de bureaufee over de eerste vier maanden van 2014 tevens als onverschuldigd beschouwd zal worden. De Raad van Toezicht heeft dit aan partijen duidelijk gemaakt. Inmiddels heeft de inspectie een concept rapport van bevindingen 2014 naar betrokken partijen gestuurd.

Eigen functioneren

Vanwege het aantreden van een nieuwe Raad van Toezicht per maart 2015 heeft er dit verslagjaar geen evaluatievergadering plaatsgevonden. Een evaluatievergadering staat gepland voor september 2016.

Bestuurlijke zekerheden voor de toekomst

In zijn reguliere vergadering op 24 juni heeft de Raad van Toezicht de jaarstukken 2014 en het accountantsverslag besproken in bijzijn van KPMG accountants en goedgekeurd. De Raad van Toezicht constateert naar aanleiding van de jaarstukken twee aandachtspunten die opgepakt dienen te worden, de meerjarenprognose en de huisvestingslasten. De Raad van Toezicht is positief over de aanstelling per april van een kwartiermaker voor concerncontrol, die invulling gaat geven aan de integrale control. Het jaarverslag bevestigt de constante kwaliteit van onderwijs en onderzoek bij ArtEZ.

Op 11 december heeft de Raad van Toezicht de begroting 2016 goedgekeurd. Hoewel de begroting een tekort laat zien van € 529.000 achtte de Raad van Toezicht dit tekort te verantwoorden. ArtEZ heeft noodzakelijke, maar hoge huisvestingslasten en –verplichtingen, zeker in verhouding tot andere kunstinstellingen. Het College van Bestuur heeft bureau Colliers ingeschakeld om een meerjaren huisvestingplan te ontwikkelen en de huisvestingslasten terug te dringen. Naar verwachtingen is dit huisvestingplan in 2016 gereed.

Daarnaast kampt AKI ArtEZ sinds de jaren '90 met een daling van studentenaantallen, gekoppeld aan een hoge vaste formatie. Om van AKI ArtEZ weer een levensvatbare academie te maken heeft het College van Bestuur middelen vrijgemaakt om de personele problematiek op te lossen en te investeren in een kwaliteitsimpuls voor het onderwijs en nieuwe studierichtingen.

Auditcommissie

De auditcommissie ondersteunt en adviseert de Raad van Toezicht over het gevoerde financiële beleid en beheer bij ArtEZ. Op 19 juni voerde de auditcommissie overleg met de accountant KPMG en het College van Bestuur over de jaarrekening 2014.

In december heeft de auditcommissie een gesprek gevoerd met het College van Bestuur, de directeur van het Servicebedrijf en het hoofd Financiën over de begroting van 2016. Op verzoek van de voorzitter van de auditcommissie heeft het College van Bestuur de voorliggende begroting bijgesteld en het tekort teruggedrongen. Met deze aanpassingen kon de auditcommissie een positief advies ten aanzien van de begroting aan de Raad van Toezicht voorleggen.

Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie heeft als taak om de arbeidsvoorwaarden en bezoldiging van de bestuurders vast te stellen. Daarnaast bereidt de commissie de benoeming en het ontslag van leden van het College van Bestuur voor. De remuneratiecommissie heeft arbeidsvoorwaardengesprekken gevoerd met de nieuwe voorzitter van het College van Bestuur en met het lid van het College van Bestuur. De bezoldiging van beide bestuurders is conform de WNT 2.

Hoofdpijnen remuneratierapport

Het remuneratiebeleid is conform de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) 2. De hogeschool kent geen variabele beloning toe.

Bezoldiging

De bezoldiging bestaat uit 12 maandsalarissen, een vakantie-uitkering van 8% en een eindejaarsuitkering.

Aanvullende beloningscomponenten

Naast de bezoldiging voorziet het remuneratiebeleid in een aantal aanvullende marktconforme beloningscomponenten voor het College van Bestuur:

- Een pensioenbijdrage van 100%.
- Een afvloeiingsregeling, gemaximeerd op € 75.000,-. Indien de Raad van Toezicht besluit de arbeidsovereenkomst met een bestuurder niet te verlengen of tussentijds te beëindigen (en de beëindiging in juridische zin niet zijn voornaamste reden vindt in aan de persoon toe te rekenen verwijtbare omstandigheden).

Declaraties bestuurders

De bestuurders hebben de volgende kosten gedeclareerd. Bedragen zijn in €

	M. Brussaard	W.J. Fiselier	R.H.M. Litjens
Representatie	0	0	234
Reiskosten binnenland	0	0	2.311
Reiskosten buitenland	0	0	1.364
Overige kosten	0	423	1.831
Totaal	0	423	5.740

Bij M. Brussaard en W.J. Fiselier betreft het een periode van 2 maanden, bij R.H.M. Litjens gaat het over een volledig jaar.

Bezoldiging toezichthouders

Na de aanpassing van de bezoldiging van leden van de Raad van Toezicht in juni 2013 is afgesproken de bezoldiging voor toezichthouders bij ArtEZ het huidige kalenderjaar niet te wijzigen.

Onderwijscommissie

De Raad van Toezicht nam in 2013 het besluit om een onderwijscommissie in te stellen. Deze commissie wachtte met haar activiteiten op de uitkomsten van het strategietraject ArtEZ 2020. Voordat de commissie actief werd, trad de raad in zijn geheel in 2014 terug. Inmiddels heeft de huidige Raad van Toezicht een onderwijs- en onderzoekcommissie geformeerd; deze commissie heeft begin 2016 een eerste bijeenkomst gehad met College van Bestuur en het hoofd van de afdeling Onderwijs en Kwaliteit.

Branchecode Goed bestuur hogescholen

In oktober 2013 trad de nieuwe branchecode Goed Bestuur hogescholen in werking. Nieuw in de branchecode was het toetsingskader voor toezichthouders. In dit kader geeft de Raad aan op welke wijze invulling wordt gegeven aan zijn toezichthoudende taken. Najaar 2014 werd de basis voor dit toetsingskader gelegd in een nieuw governance model voor ArtEZ. De nieuwe Raad van Toezicht zal het kader verder aanvullen. In maart 2016 is het concept toetsingskader in de Raad van Toezicht besproken, en in juni is het met de Hogeschoolraad besproken.

De Raad van Toezicht heeft geen besluiten voorgelegd gekregen waarbij tegenstrijdige belangen van leden van het College van Bestuur spelen die van materiële betekenis zijn voor de hogeschool en of voor de leden van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht heeft in zijn vergaderingen geconstateerd dat het college zorg heeft gedragen voor strategische samenwerking met kennisinstellingen en bedrijven teneinde de doelstellingen van de organisatie te verwezenlijken.

Samenstelling RvT

De Raad van Toezicht kan ten opzichte van elkaar en het College van Bestuur onafhankelijk en kritisch opereren. Daarmee voldoet de raad aan de uitwerking van de Branchecode Goed Bestuur Hogescholen, lid III.4.2. De Raad is per 1 januari 2015 als volgt samengesteld:

Prof. dr. Frans Leijnse - voorzitter Raad van Toezicht

Voorzitter Politieonderwijsraad

Tot 1 oktober 2015

Nevenfuncties: Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Carmel College; Lid Raad van Toezicht KPC-Groep te 's-Hertogenbosch; Lid Klankbordgroep Presidenten Appèlgerechten; Voorzitter Raad van Advies Rechtbank Amsterdam

Dr. Adriana Esmeijer, lid onderwijscommissie

Directeur-bestuuder Prins Bernhard Cultuurfonds

Eerste benoemingstermijn tot 1 maart 2019

Nevenfuncties: interim-voorzitter bestuur Goede Doelen Platform (per 9 juni 2015), lid Raad van Advies Europees Cultuurforum, lid Comité van Aanbeveling Nederlandse Taalunie en Internationale Vereniging voor Neerlandistiek, lid Comité van Aanbeveling Governance Code Cultuur, directeur Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, lid bestuur Goede Doelen Platform (per 1 maart 2008), lid Beneficiantenraad BankGiro Loterij, secretaris van het bestuur van de stichting Aanwending Loterijgelden Nederland, secretaris van het bestuur van de Stichting The Hague Club (Europees netwerk van vermogensfondsen)

Pierre Ballings, voorzitter vanaf 1 oktober 2015, lid remuneratiecommissie

Voormalig directeur –bestuuder Paradiso

Eerste benoemingstermijn tot 1 maart 2019

Nevenfuncties:

Bestuurslid St. Rocket Cinema, Voorzitter bestuur St. Likeminds en St Non Profit Kapitalist, Voorzitter St. Sonic Acts. Voorzitter Raad van Toezicht Noorderslag en Eurosonic (Groningen), Voorzitter bestuur St. de Gekste Dag. Cie. Cultureel ondernemerschap (Taco) AKR. Bestuur de Toneelmakerij, Bestuur stichting SJL (Leerdam), Voorzitter Raad van Toezicht CEC/ SouthEast ZO, Voorzitter bestuur St. Vondel, Voorzitter bestuur Cinedans, Bestuur World Science Festival.

Drs. Wilma de Koning-Martens RA, voorzitter auditcommissie
Vice voorzitter College van Bestuur Radboud Universiteit
Eerste benoemingstermijn tot 1 maart 2019

Nevenfuncties: Voorzitter Raad van Commissarissen Rabobank Het Groene Woud Zuid, Voorzitter Museum 4Q (museum voor volkskunst Oirschot).

Renzo Martens MA, voorzitter remuneratiecommissie, onderwijs- en onderzoekscommissie
Beeldend kunstenaar en artistiek directeur Stichting Institute for Human Activities
Eerste benoemingstermijn tot 1 maart 2019

Nevenfuncties: PHD onderzoeker in the Arts at KASK, School of Arts, Ghent, , Guest Tutor and Lecturer: Goldsmiths, Yale, Oxford, Staedelschule.

JAARREKENING

Balans per 31 december 2015

(na resultaatbestemming)

	2015		2014	
	€	€	€	€
1 Activa				
Vaste activa				
1.2 Materiële vaste activa		33.008		34.580
Vlottende activa				
1.4 Voorraden	0		51	
1.5 Vorderingen	1.061		974	
1.7 Liquide middelen	<u>7.701</u>		<u>4.450</u>	
		8.763		5.475
		<u>41.770</u>		<u>40.055</u>
2 Passiva				
2.1 Eigen vermogen		22.267		20.663
2.2 Voorzieningen		2.582		2.048
2.3 Langlopende schulden		7.484		8.786
2.4 Kortlopende schulden		9.438		8.558
		<u>41.770</u>		<u>40.055</u>

Staat van baten en lasten over 2015

	2015		Begroting 2015		2014	
	€	€	€	€	€	€
3 Baten						
3.1 Rijksbijdragen	45.144		44.478		43.946	
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	475		450		454	
3.3 Collegegelden	5.815		5.746		5.892	
3.4 Baten werk in opdracht van derden	1.248		615		688	
3.5 Overige baten	<u>2.322</u>		<u>1.375</u>		<u>2.773</u>	
Totaal baten		55.004		52.664		53.754
4 Lasten						
4.1 Personele lasten	36.875		38.194		36.186	
4.2 Afschrijvingen	3.051		3.162		3.025	
4.3 Huisvestingslasten	5.032		5.374		5.097	
4.4 Overige lasten	<u>8.146</u>		<u>7.030</u>		<u>7.720</u>	
Totaal lasten		<u>53.103</u>		<u>53.760</u>		<u>52.029</u>
Saldo baten en lasten		1.901		-1.096		1.725
5 Financiële baten en lasten		-297		-284		-326
Resultaat		<u>1.604</u>		<u>-1.380</u>		<u>1.399</u>

Kasstroomoverzicht over 2015

	2015		2014	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	1.901		1.725	
Gecorrigeerd voor:				
Afschrijvingen	3.051		3.025	
Mutatie leningen	-733		161	
Mutatie voorzieningen	<u>533</u>		<u>19</u>	
		4.752		4.931
Veranderingen in vlottende activa en passiva				
Voorraden	51		8	
Vorderingen	-88		110	
Schulden	<u>857</u>		<u>-848</u>	
		821		-730
Ontvangen interest	41		46	
Betaalde interest	<u>-365</u>		<u>-372</u>	
		-324		-326
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		<u>5.249</u>		<u>3.875</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	-1.479		-2.756	
Investerings in deelnemingen	0		0	
Mutaties leningen	<u>0</u>		<u>0</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-1.479		-1.925
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden	<u>-519</u>		<u>-519</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-519		-358
Mutatie liquide middelen		<u>3.251</u>		<u>600</u>

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2015

Algemeen

Alle bedragen x €1.000, tenzij anders vermeld. Aan de tabellen is de nummering toegevoegd van de richtlijn jaarverslag onderwijs. Onderdelen zonder saldo zijn weggelaten, waardoor de nummering niet altijd doorloopt.

Activiteiten

De activiteiten van de instelling bestaan voornamelijk uit dienstverlening op het gebied van onderwijs.

Statutaire naam en vestigingsplaats

De statutaire naam is Stichting ArtEZ en de statutaire vestigingsplaats is Arnhem.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is vastgelegd dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De grondslagen voor de voorzieningen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen.

Financiële instrumenten

De financiële instrumenten omvatten bij ArtEZ debiteuren en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, crediteuren en overige te betalen posten. Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Deze financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Afgeleide financiële instrumenten

ArtEZ heeft een renteswap contract afgesloten ter afdekking van het renterisico op een langlopende euribor-lening met variabele rente en past hiervoor kostprijs hedge accounting toe. Dit houdt in dat, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een

toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, er geen herwaardering van dit instrument plaatsvindt. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de winst-en-verliesrekening, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies eveneens in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Een verlies voor het percentage groter dan de omvang van het afgeleide instrument ten opzichte van de afgedekte positie wordt op basis van kostprijs of lagere marktwaarde direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. ArtEZ documenteert de hedgerelaties in specifieke en generieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat geen sprake is van overhedgedes.

Stelselwijzigingen

In 2015 hebben geen stelselwijzigingen plaatsgevonden

Aanpassingen in presentatie vorig boekjaar

Waar dit voor de vergelijkbaarheid van jaren noodzakelijk is zijn de cijfers van vorig boekjaar aangepast. Aanpassingen worden toegelicht in de tekst.

Toelichting bij de balans

Materiële vaste activa

De gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur, andere vaste bedrijfsmiddelen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de toegepaste lineaire afschrijvingen op basis van de te verwachten economische levensduur.

De volgende afschrijvingstermijnen worden hierbij gehanteerd:

- casco:	afschrijvingstermijn 60 jaar;
- afbouw:	afschrijvingstermijn 30 jaar;
- inbouwpakket:	afschrijvingstermijn 15 jaar;
- technische installaties:	afschrijvingstermijn 15 jaar;
- investeringen in huurpanden:	afschrijvingstermijn 10 jaar, of kortere huurtermijn;
- terreinen en gebouwen in uitvoering	geen afschrijving;
- inventaris en apparatuur (meubilair)	afschrijvingstermijn 10 jaar;
- inventaris en apparatuur (overige)	afschrijvingstermijn 5 jaar.

Er wordt afgeschreven op inventaris en apparatuur als de aanschafprijs hoger is dan €2.500. Bij lagere bedragen worden de kosten verwerkt in de resultatenrekening. Onderhoudsuitgaven worden alleen geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Overige uitgaven voor onderhoud worden opgenomen in de staat van baten en lasten.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de organisatie gehanteerd.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de organisatie garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming gevormd en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de organisatie ten behoeve van deze deelneming.

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van noodzakelijk geachte waardeverminderingen.

Bijzondere waardevermindering vaste activa

Voor vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten

voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort, waarbij ArtEZ als geheel als kasstroomgenererende eenheid wordt beschouwd.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroomgenererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardevermindingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardevermindingsverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroomgenererende eenheid geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

In afwijking van datgene wat hiervoor is gesteld, wordt op iedere balansdatum de realiseerbare waarde bepaald voor materiële vaste activa die nog niet in gebruik zijn genomen. ArtEZ heeft geen immateriële vaste activa; *good will* en *bad will* zijn niet aan de orde.

Vorderingen

Verstekte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, voor zover nodig onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder financiële baten en lasten.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het Bestuur. Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds.

Voorts is binnen het eigen vermogen een onderscheid gemaakt naar publieke en private middelen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Toevoegingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen.

Wachtgeldvoorziening

De wachtgeldvoorziening wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen. De verplichtingen zijn tegen 1% per jaar contant gemaakt.

Voorziening Eigen risico WGA

De voorziening wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen. De verplichtingen zijn tegen 1% per jaar contant gemaakt.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening wordt opgenomen voor verwachte lasten van gratificaties bij 25- en 40-jarig dienstverband, waarbij alle dienstjaren van de werknemers bij een bij het ABP aangesloten werkgever meetellen. De verplichtingen zijn tegen 1% per jaar contant gemaakt, rekening houdend met blijfkansen en loonstijgingen.

Overige personele voorzieningen

In verband met de Loonruimteovereenkomst voor overheidspersoneel is een voorziening opgenomen voor de loonsverhoging uit de nieuwe CAO die met terugwerkende kracht is ingevoerd. De hoogte van de voorziening is bepaald aan de hand van de rekenregels die de Vereniging Hogescholen heeft afgesproken met het landelijk accountantsoverleg.

In de nieuwe CAO is een regeling opgenomen voor werktijdvermindering senioren. Voor de personen die in 2015 gebruik gemaakt hebben van deze regeling is een voorziening opgenomen voor het bedrag dat de werkgever bijdraagt aan de regeling.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. Het aflossingsbedrag van het lopende jaar wordt onder de kortlopende schulden opgenomen. Schulden worden na eerste opname gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Voor de afgesloten renteswap wordt kostprijs-hedge-accounting toegepast.

Kortlopende schulden

Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa. Schulden worden na eerste opname gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen (waaronder geormerkte bijdragen) en nog te betalen bedragen ter zake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Onderhanden projecten

In de waardering van onderhanden projecten worden de kosten die direct betrekking hebben op het project (zoals personeelskosten voor werknemers direct werkzaam aan het project), de kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend, begrepen.

De toerekening van opbrengsten, kosten en winstneming op onderhanden projecten geschiedt naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk ('percentage of completion'-methode) per balansdatum op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Uitgaven die verband houden met projectkosten die na de balansdatum tot te verrichten prestaties leiden, worden als activa verwerkt indien het waarschijnlijk is dat ze in een volgende periode zullen leiden tot opbrengsten. Verwachte verliezen op onderhanden projecten worden onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening als last verwerkt.

Toelichting bij de resultatenrekening

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de bekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Collegegelden

De college- en cursusgelden worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij ervan uitgegaan is dat reguliere onderwijstaken gelijkmatig over het studiejaar zijn gespreid.

Baten werk in opdracht van derden

Opbrengsten uit hoofde van werk in opdracht van derden (contractonderwijs, vooropleidingen, cursussen, werkzaamheden van praktijkbureaus en overige) worden in de staat van baten en lasten als baten opgenomen indien zeker is dat de werkzaamheden declarabel zijn. Een positief resultaat wordt verantwoord naar rato van het stadium van gereedheid. Voor een verwacht negatief resultaat wordt een voorziening getroffen.

Personeelsbeloningen/pensioenen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers. Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. De opbouw van pensioen gebeurt op basis van een middelloonregeling. De pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP) en wordt – overeenkomstig de RJ – in de jaarrekening verwerkt als toegezegde bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord.

De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Aangezien het jaarlijkse bijdragen betreft is hiervoor geen voorziening getroffen. Op balansdatum wordt een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het ABP, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening zal in dat geval gewaardeerd worden tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Het normenkader voor de WNT, zijnde de bepalingen van en krachtens de WNT, is van toepassing.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Overig

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Financiële instrumenten

Algemeen

ArtEZ maakt gebruik van een renteswap. Deze swap wordt afgesloten om de variabele rente op de euribor-lening af te dekken. De contractwaarde van deze swap is een indicatie van de mate waarin van financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's. ArtEZ handelt niet in afgeleide financiële instrumenten. Het treasurystatuut van ArtEZ bevat procedures waaraan voldaan moet worden bij het aangaan van afgeleide financiële instrumenten.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van debiteuren betreffen vorderingen op studenten en vorderingen op overige debiteuren. ArtEZ heeft regels en procedures opgesteld waaraan de studenten, deelnemers en cursisten moeten voldoen met betrekking tot betaling van college- en cursusgelden. Deze vorderingen zijn over het algemeen beperkt van omvang evenals het kredietrisico op deze vorderingen.

Renterisico en kasstroomrisico

Bij de leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. Met betrekking tot opgenomen leningen heeft één lening een variabele rente maar is het renterisico afgedekt door middel van een renteswap. Het swapcontract heeft een resterende omvang van k€5.000 en een negatieve reële waarde van k€727. De ABN AMRO heeft op grond van de algemene voorwaarden het recht om een margin call uit te oefenen en een bedrag ter hoogte van de negatieve waarde te blokkeren. De andere leningen hebben een vast rentepercentage.

Marktwaarderisico

De marktwaarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde ervan.

Toelichting bij de balans

1.1 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Gebouwen en terreinen 1.2.1	Inventaris en apparatuur 1.2.2	In uitvoering en vooruit- betalingen 1.2.4	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari				
Aanschafprijs	49.927	6.479	0	56.405
Cumulatieve afschrijvingen	-18.810	-3.016	0	-21.825
Boekwaarde	31.117	3.463	0	34.580
Mutaties in de boekwaarde				
Investerings	171	1.265	43	1.479
Desinvesteringen	-3.274	-810	0	-4.084
Afschrijving desinvesteringen	3.274	810	0	4.084
Afschrijvingen	-1.930	-1.120	0	-3.051
Saldo	-1.760	144	43	-1.572
Stand per 31 december				
Aanschafprijs	46.823	6.933	43	53.799
Cumulatieve afschrijvingen	-17.466	-3.326	0	-20.792
Boekwaarde	29.357	3.607	43	33.008

Op de terreinen en gebouwen in uitvoering wordt niet afgeschreven. Bij gebouwen varieert de afschrijvingstermijn van 10 jaar (bij verbouwingen in huurpanden) tot 60 jaar (het casco van panden in eigendom). Inventaris wordt in 10 jaar afgeschreven, apparatuur in 5 jaar. Geheel afgeschreven activa worden gedesinvesteerd.

In 2015 is gestart met een ArtEZ-breed onderzoek, onder leiding van een externe partij, naar de wensen en mogelijkheden op het gebied van huisvesting. In afwachting van de uitkomst van dit onderzoek zijn geen grote bouwprojecten uitgevoerd. Investerings in de panden zijn dan ook veel lager dan gebruikelijk (k€ 171 in 2015, k€ 1.438 in 2014, k€ 2.663 in 2013). Eén van de uitkomsten van het onderzoek is dat de bezettingsgraad van panden vrij laag is, wat uit het oogpunt van duurzaamheid een ongewenste situatie is. Het ligt in de lijn der verwachting dat enkele huurpanden waarvan de huurtermijn binnenkort afloopt afgestoten zullen worden. In deze panden zijn aanpassingen gedaan, waarvan de afschrijvingstermijn langer is dan het gebruik van de panden. In 2015 is de afschrijving aangepast naar de verwachte huurtermijn. Dit leidde tot een extra afschrijving van k€ 134.

Het onderzoek zal leiden tot een huisvestingsplan, waarin een meerjarenonderhoudsplan en een planning voor grotere bouwprojecten zijn opgenomen. De investeringen en afschrijvingslasten nemen

de komende jaren toe. ArtEZ heeft in de afgelopen jaren een huisvestingsreserve opgebouwd van bijna 11 miljoen euro die hiervoor kan worden aangesproken.

1.4 Voorraden

In de jaarrekening van voorgaande jaren werd de voorraad van materialen gewaardeerd. Het opmaken van de balans kostte onevenredig veel tijd en leverde door de sluiting van de werkplaatsen gedurende de teldagen overlast op voor studenten. Gezien het geringe belang is besloten om geen voorraadwaarde op balansdatum meer op te nemen. De in- en verkoop van materialen wordt gedurende het jaar bewaakt, waarbij wij streven naar een terugverdienpercentage van 85%.

1.5 Vorderingen

	2015		2014	
	€	€	€	€
1.5.1	Debiteuren		596	326
1.5.5	Studenten en cursisten		17	26
1.5.7.1	Vorderingen op personeel		12	18
1.5.8	Overlopende activa			
	Vooruitbetaalde kosten	371	363	
	Verstrekke voorschotten	26	16	
	Overige	<u>39</u>	<u>224</u>	
			437	604
		<u>1.061</u>	<u>974</u>	

De vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar. Er is geen voorziening dubieuze debiteuren omdat veel van de vorderingen op het moment van opmaken van de jaarrekening al gerealiseerd zijn.

Vorderingen zijn opgenomen bij Debiteuren als een factuur is verstuurd.

In de overlopende activa zijn de vooruitbetaalde bedragen opgenomen (bijvoorbeeld huurtermijnen en abonnementen van 2016 die al in 2015 betaald zijn) en de bedragen die nog ontvangen moeten worden, maar waarvoor geen factuur verstuurd wordt. Het totaalbedrag van de Vorderingen is gestegen ten opzichte van vorig jaar. Dit heeft vooral te maken met een grote factuur voor de Hogeschool Arnhem Nijmegen in verband met het project Gelderland Valoriseert! en een factuur voor hogeschool Windesheim voor een minor voor hun studenten.

1.7 Liquide middelen

	2015	2014
	€	€
1.7.1 Kasmiddelen	14	15
Tegoeden op		
1.7.2 bankrekeningen	7.645	4.393
1.7.4 Overige	43	43
	<hr/>	<hr/>
	7.701	4.450

Liquide middelen worden aangehouden op internet(spaar)rekeningen van de ABN AMRO bank en de ING bank. Bij de overige liquide middelen is k€ 43 opgenomen van FARR. FARR beheert een fonds voor studenten van de Academie van Bouwkunst. Het aanhouden van een aparte rekening voor dit bedrag kostte meer dan de renteopbrengst; daarom is het bedrag ondergebracht bij ArtEZ. Het bedrag wordt beheerd door het bestuur van FARR en is dagelijks opeisbaar.

De kasmiddelen en tegoeden op bank- en girorekeningen staan ter vrije beschikking aan ArtEZ, met uitzondering van k€ 30 die geblokkeerd zijn in verband met een huurcontract. De stand per eindejaar is voldoende om de uitgaven van anderhalve maand te betalen.

2.1 Eigen vermogen

	Algemene reserve	Huisvestings-reserve	AKI reserve	Private reserve	Totaal
	2.1.1	2.1.2	2.1.2	2.1.3	
	€	€	€	€	€
Stand 1 januari	9.359	11.139	0	165	20.663
Resultaat	1.408	-42	0	238	1.604
Vorming nieuwe reserve	-2.500	0	2.500	0	0
Stand 31 december	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	8.267	11.097	2.500	403	22.267

Het eigen vermogen is op grond van regels voor de jaarverslaggeving gesplitst in een aantal onderdelen. ArtEZ heeft een publieke bestemmingsreserve voor huisvesting (huur, afschrijving, rente van leningen en onderhoud). De huisvestingsreserve maakt 50% uit van het eigen vermogen (54% in 2014). ArtEZ rekent een deel van de rijksbijdrage toe aan huisvesting. In het verleden is veel gereserveerd om herhuisvesting op diverse plekken mogelijk te maken. Zoals bij de activa al toegelicht is in 2015 gestart met een huisvestingsonderzoek. Op sommige vlakken zijn besparingen mogelijk, maar bij voldoende steun van externe partijen als gemeente en provincie, staan ook grote werkzaamheden op stapel, bijvoorbeeld in het conservatorium in Zwolle en groot onderhoud aan de werkplaatsen in Arnhem. De kosten hiervan zullen ten laste van de huisvestingsreserve worden gebracht.

Het College van Bestuur heeft besloten om eveneens een bestemmingsreserve af te zonderen voor het oplossen van de problematiek van de AKI. Het aantal studenten bij de AKI is in de afgelopen jaren gekrompen, bij een grotendeels vaste formatie. In 2015 is gestart met een plan van aanpak, zie hiervoor ook bij de voorzieningen. In een aantal jaren zal het resultaat op de begroting verbeteren van k€ 1.000

negatief naar een sluitende begroting. De negatieve resultaten van de komende jaren (respectievelijk k€ 1.000, k€ 750, k€ 500 en k€ 250) komen ten laste van deze bestemmingsreserve.

Vanaf 2012 wordt een private reserve afgezonderd van de algemene reserve. Deze wordt gevuld door, met toestemming van de Dienst Uitvoering Onderwijs (OCW), het verschil tussen het wettelijk en instellingscollegegeld voor 50% af te zonderen. Voor 2015 gaat dit om k€ 238. Dit jaar is geen beroep gedaan op deze reserve.

De algemene reserve staat ter vrije beschikking van het College van Bestuur.

2.2 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

	Wachtgeld- voorziening 2.2.1	Voorziening eigen risico WGA 2.2.1	Jubileum- voorziening 2.2.1	Voorzie- ningen i.v.m. cao 2.2.3	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand 1 januari	1.501	197	350	0	2.048
Dotaties	1.539	26	114	64	1.743
Onttrekkingen	-717	-22	-31	0	-769
Vrijval	-256	-185	0	0	-440
Stand 31 december	2.068	17	433	64	2.582
Kortlopend deel < 1 jaar	510	8	48	22	589
Langlopend deel > 1 jaar	1.557	9	385	42	1.993

Voor alle voorzieningen geldt dat de bedragen die in de toekomst nodig zullen zijn contant worden gemaakt met een rekenrente van 1%.

Wachtgeldvoorziening

Deze voorziening betreft drie verschillende subgroepen: een reguliere wachtgeldvoorziening, een reorganisatievoorziening en een kleine collectieve voorziening. Onttrekkingen aan deze voorziening vinden plaats op basis van facturen van de uitkeringsinstanties. De reorganisatievoorziening is in het verleden gevormd toen voor een groot aantal medewerkers een regeling is getroffen voor vervroegd pensioen. Mede in het licht van maatschappelijke ontwikkelingen op dit terrein worden dergelijke collectieve regelingen voor vervroegde uittreding niet meer aangeboden. Hierdoor neemt het aantal personen waarop deze voorziening betrekking heeft steeds verder af. Ontslagen in dit kader die leiden tot aanspraken op wettelijk, bovenwettelijk en/of nawettelijke uitkeringen worden centraal getoetst en geaccordeerd door het CvB.

Voor werknemers die voor 30 juni 1996 zijn ontslagen ontvangt ArtEZ facturen op basis van collectiviteit binnen het HBO, voor werknemers waarvan het dienstverband is beëindigd na 30 juni 1996 op individuele grondslag. In totaal heeft ArtEZ op grond van bovenstaande drie regelingen in 2015 k€ 717 betaald voor werknemers die niet meer in dienst zijn (in 2014 k€ 759).

De eindstand van de voorziening is bepaald op basis van prognoses van UWV, ABP, Loyalis en in een aantal nieuwe gevallen op basis van berekeningen van Pardon. Deze prognoses laten op individueel

niveau zien welke uitkeringen voormalige werknemers zullen ontvangen en wat de kosten voor ArtEZ zullen zijn. Uitkeringen zijn in het algemeen afhankelijk van inkomsten die voormalige werknemers elders verwerven. In 2015 kon om deze reden k€ 256 van de voorziening vrijvallen. Er is dus altijd sprake van onzekerheid. De dotatie en vrijval zijn terug te vinden bij de personele lasten. De wachtgeldvoorziening geldt voor 36 (2014: 24; 2013: 41) personen, waarbij de bedragen per persoon uiteenlopen van k€ 2 tot k€ 365. De reorganisatievoorziening geldt voor één persoon (2014: 9; 2013: 9). In de collectieve voorziening voor het hele HBO is één (was 1) voormalige medewerker van ArtEZ opgenomen.

In de begroting hield ArtEZ rekening met een kostenpost ter hoogte van 1% van de rijksbijdrage (k€ 782), in werkelijkheid bedroeg de dotatie min de vrijval k€ 1.283 (2014: k€ 418). De stijging ten opzichte van vorig jaar is te verklaren door het plan van aanpak bij de AKI. Het aantal studenten bij de AKI is gekrompen, bij een grotendeels vaste formatie. In 2015 zijn gesprekken gevoerd met personeel dat (deels) boventallig is. In een aantal gevallen heeft dit geleid tot een overeenkomst waarin afspraken gemaakt zijn over (gedeeltelijk) ontslag. In een aantal gevallen is een afkoopsom afgesproken (zie bij kortlopende schulden), in 11 gevallen wordt een beroep gedaan op wachtgeld. Voor deze personen is een dotatie van k€ 836 gedaan. De kosten van overeenkomsten die in 2016 nog zullen worden gesloten kunnen ten laste van de bestemmingsreserve AKI worden gebracht.

Voorziening eigen risico WGA

Met ingang van 2014 is ArtEZ eigen risicodragers geworden voor de werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten (WGA). Dat betekent dat wij niet langer via het UWV verzekerd zijn voor de uitkeringslasten van gedeeltelijk- of tijdelijk arbeidsongeschikten. ArtEZ heeft een verzekering afgesloten bij Loyalis voor nieuwe gevallen. De premie van de nieuwe verzekering is lager dan de collectieve premie bij het UWV. Voor bestaande gevallen (op het moment van ingaan 8 personen) neemt ArtEZ de kosten van de uitkeringen voor eigen rekening. Hiervoor is een voorziening getroffen. In 2015 kon een groot deel van de voorziening vrijvallen door uitstroom van personen.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening maakt de verplichting van toekomstige jubileumuitkeringen (bij 25- en 40-jarig dienstverband) zichtbaar. Er is rekening gehouden met een jaarlijkse vertrekans van 5%. Voor de berekening is niet de datum van indiensttreding bij ArtEZ van belang, maar de datum waarop voor het eerst pensioen werd opgebouwd bij het ABP. Deze informatie moeten werknemers zelf aanleveren. Ook wordt er in de berekening van uit gegaan dat de pensioenopbouw vanaf de eerste aanstelling permanent doorloopt, terwijl er sprake kan zijn van onderbrekingen. Dit betekent dat de voorziening alleen een indicatie geeft. De voorziening is hoger dan vorig jaar in verband met het stijgen van de pensioenleeftijd en loonsverhoging.

Overige personele voorzieningen

In de nieuwe CAO is een regeling opgenomen voor werktijdvermindering senioren, overeenkomend met de voormalige SOP. Voor de personen die in 2015 gebruik gemaakt hebben van deze regeling is een voorziening opgenomen (k€ 63). De hoogte van de voorziening is gelijk aan het verschil tussen de opgenomen arbeidstijd (maximaal 20%) en de teruggang in salaris (4 tot 9%). Voor medewerkers die nog geen gebruik maken van de regeling maar dit in de toekomst mogelijk gaan doen is nog geen betrouwbare schatting maken; daarom is hier geen rekening mee gehouden in de voorziening.

Voor Duurzame Inzetbaarheid is geen voorziening opgenomen. ArtEZ heeft in 2015 nog geen centrale registratie van de plannen van medewerkers. Een onderbouwing voor de vorming van een voorziening ontbreekt daarmee. Werknemers hebben recht op basisuren voor Duurzame Inzetbaarheid en afhankelijk van hun leeftijd eventueel op extra uren. De uren kunnen gespaard worden tot een maximum van 200 uur. Deze gespaarde uren worden nooit uitbetaald, maar kunnen wel op zeker moment leiden tot een betaling waar geen werktijd tegenover staat. Jaarrekeningtechnisch is het dus mogelijk om een voorziening te vormen. Daarbij is het wel noodzakelijk een redelijk betrouwbare schatting te kunnen maken de hoogte van het bedrag. Zodra dat het geval is zal een voorziening gevormd kunnen worden.

2.3 Langlopende schulden

	Krediet- instellingen 2.3.3	OCW 2.3.4	Overig 2.3.5	Totaal
	€	€	€	€
Stand 1 januari	7.443	772	571	8.786
Aangegane leningen	0	0	0	0
Aflossingen	-528	0	-41	-569
Overige mutaties	0	-772	39	-733
Stand 31 december	6.915	0	569	7.484
Rentevoet	4,39%	0,00%	2,00%	
Looptijd 1 t/m 5 jaar	2.789	0	102	2.891
Looptijd > 5 jaar	4.126	0	467	4.593

Kredietinstellingen

De post langlopende schulden aan kredietinstellingen bestaat uit de volgende leningen.

Lening nummer 40.82007.02 k€ 2.115

Een geldlening ten behoeve van de NV Bank Nederlandse Gemeenten en ten laste van ArtEZ hogeschool voor de kunsten, in hoofdsom oorspronkelijk groot k€ 6.723. Als zekerheid is hypotheekrecht verleend op de panden aan de Utrechtsestraat 85 te Arnhem, Oude Kraan 26 - 34 te Arnhem en Aan de Stadsmuur 88 te Zwolle. De rente bedraagt 3,58% per jaar. De rente blijft ongewijzigd tot einde looptijd van de lening. Rente en aflossing worden berekend volgens de annuïteitenmethode. De bedragen worden maandelijks betaald. De laatste termijn wordt in december 2023 voldaan. De aflossing in 2016 bedraagt k€ 261 en is opgenomen onder de kortlopende schulden.

Lening nummer 42.20.07.226 k€ 4.800

Een geldlening ten behoeve van de ABN AMRO en ten laste van ArtEZ hogeschool voor de kunsten, in hoofdsom oorspronkelijk k€ 8.000. Het betreft een lening met een looptijd van 30 jaar en variabele rente. De laatste termijn wordt in september 2034 voldaan. Als zekerheid is hypotheekrecht verleend op de panden aan Onderlangs 9. Sinds 2004 is een renteswap gekoppeld aan de lening omdat ArtEZ niet wil speculeren met publieke middelen. De effectieve rente werd vastgezet op 3,98% + 0,5% opslag. De kosten van de renteswap bedroegen in 2015 k€ 208; de verkoopwaarde van de renteswap per eindejaar bedroeg k€ 727 (in 2014: k€ 904) negatief. De ABNAMRO heeft op grond van de algemene voorwaarden het recht om een bedrag ter hoogte van deze negatieve waarde te blokkeren (margin call). Door de jaarlijkse aflossingen wordt het opeisbare bedrag steeds kleiner om uiteindelijk tot nul te dalen. De aflossing in 2016 bedraagt k€ 267 en is opgenomen onder de kortlopende schulden.

OCW

Het ministerie van OCW heeft in 1998 ter compensatie van de invoering van de gespreide betaling van het collegegeld een liquiditeitsbijdrage verstrekt van k€ 772. Dit bedrag stond tot en met 2014 verantwoord als een langlopende schuld aan het ministerie van OCW. In 2015 hebben wij dit bedrag laten vrijvallen.

Overig

De overige langlopende schuld betreft een verplichting aan Saxion Hogescholen met betrekking tot het conservatorium Enschede, dat gehuisvest is in een deel van het Muziekcentrum. De ruimte wordt gehuurd van de gemeente. De huurprijs is gekoppeld aan een lening die de gemeente heeft afgesloten

voor de bouw van het Muziekcentrum; wanneer in 2023 de lening is afgelost daalt ook de huurprijs die de gemeente in rekening brengt. Bij de overdracht van het conservatorium Enschede van Saxion naar ArtEZ heeft Saxion k€ 520 geïnvesteerd om de jaarlijkse huur te verlagen en enkele zeer specifieke onderhoudskosten betaald. Het totaalbedrag moet aan Saxion worden betaald als, en voor zover, de huurprijs in de toekomst daalt. In 2015 is overeenstemming bereikt met de gemeente Enschede over de eerste daling van de huurprijs. Daarom is de onzekerheid die in voorgaande jaren nog verwerkt werd in het te betalen bedrag vervallen. De hoofdsom wordt niet langer contant gemaakt, maar is volledig als schuld zichtbaar op de balans. Het effect hiervan bedraagt k€ 39. ArtEZ heeft in 2015 een eerste aflossing gedaan en betaalt jaarlijks 2% rente over de hoofdsom.

2.4 Kortlopende schulden

	2015		2014	
	€	€	€	€
2.4.1 Kredietinstellingen		548		519
2.4.3 Crediteuren		1.720		1.237
2.4.7 Belastingen en premies:				
2.4.7.1 Loonheffing	1.049		951	
2.4.7.2 Omzetbelasting	10		15	
2.4.7.3 Premies sociale verzekeringen	<u>356</u>		<u>370</u>	
		1.415		1.336
2.4.8 Schulden inzake pensioenen		371		455
2.4.10 Overlopende passiva				
2.4.10.1 Vooruitontvangen college- en cursusgeld	2.232		2.413	
2.4.10.2 Vooruitontvangen geormerkte subsidies OCW	38		35	
2.4.10.5 Vakantiegeld en -dagen	1.424		1.521	
2.4.10.8 Vooruitontvangen bedragen	546		217	
Overige	<u>1.143</u>		<u>824</u>	
		5.383		5.011
		<u>9.438</u>		<u>8.558</u>

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

De post crediteuren is sterk gestegen. Na de laatste betaling van het jaar zijn er voor het jaar 2014 nog facturen binnen gekomen voor een bedrag van 1,1 miljoen euro; voor het jaar 2015 nog voor een bedrag van bijna 1,6 miljoen euro. Veel crediteuren factureren dus laat. Uitgesplitst per kostensoort is het grootste verschil zichtbaar bij diensten van derden; de crediteurenstand voor deze post is eind 2015 k€ 366 hoger dan eind 2014.

In de post overige zijn huurbedragen opgenomen voor de vooropleiding dans waarvoor al enkele jaren geen facturen ontvangen worden (k€ 187), een vordering van BoerCroon (k€ 101), rente voor het vierde kwartaal (k€ 61) en nog te betalen accountantskosten (k€ 48). Nieuw ten opzichte van 2014 is een post van k€ 290 in verband met (gedeeltelijk) ontslag van personeel van de AKI. Waar deze personen beroep doen op wachtgeld zijn de kosten opgenomen bij de voorzieningen, bij kortlopende schulden zijn de kosten opgenomen van vertrekregelingen ineens voor 5 personen.

In verband met de Loonruimteovereenkomst voor overheids personeel die eind 2015 met terugwerkende kracht is verwerkt in de CAO voor het HBO is een verplichting opgenomen. De hoogte van de verplichting (k€ 134) is bepaald aan de hand van de rekenregels die de Vereniging Hogescholen heeft afgesproken met het landelijk accountantsoverleg. Deze twee laatste posten verklaren het verschil ten opzichte van vorig jaar.

De resterende posten vertonen geen grote afwijking ten opzichte van de bedragen van voorgaand jaar of hangen samen met ontwikkelingen die elders worden toegelicht.

Specificatie geoordeelde subsidies

De vooruit ontvangen geoordeelde subsidies van OCW betreffen 19 lerarenbeurzen. Deze worden toegerekend aan de periode waarvoor de beurs ontvangen wordt, in het algemeen betreft dat het schooljaar. Van het ontvangen bedrag wordt dan 4/12e deel toegerekend aan het ontvangstjaar en 8/12e deel als vooruitontvangen voor het komende jaar. De verschillende toewijzingen staan in onderstaande tabel:

Omschrijving	Toewijzing datum	Toewijzing kenmerk	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Prestatie afgerond?
Lerarenbeurzen 2014/2015	20 aug 2014	645310-1	33.776	0	Ja
Lerarenbeurzen 2014/2015	22 sep 2014	646268-1	11.318	0	Ja
Lerarenbeurzen 2014/2015	20 nov 2014	655470-1	531	0	Ja
Lerarenbeurzen 2015/2016	21 sep 2015	709062-1	66.249	66.249	Nee
Lerarenbeurzen 2015/2016	18 dec 2015	723068-1	-8.676	-8.676	Ja

Het bedrag op de balans bestaat uit 8/12^e deel van k€ 57 (de som van de beurzen ontvangen in 2015). De lerarenbeurzen hebben geen verrekeningsclausule.

Subsidieprojecten

ArtEZ neemt deel aan een aantal grote subsidieprojecten, die een balanspositie tot gevolg hebben. Subsidieprojecten waar een aparte verantwoording bij gevraagd wordt door de subsidiegever worden verwerkt op een eigen kostendrager in de administratie. Bij de start van een project worden voorschotten op de subsidie geboekt op vooruitontvangen bedragen. Per eindejaar wordt bepaald welke kosten van een project voor subsidie in aanmerking komen, en hoeveel het bijbehorende subsidiebedrag is. Dit bedrag wordt in de baten verwerkt. In sommige gevallen zal het al ontvangen bedrag groter zijn en blijft een restant van het bedrag als schuld op de balans staan. In enkele gevallen, bijvoorbeeld als ArtEZ niet zelf de penvoerder van het project is, is de subsidie hoger dan het al ontvangen bedrag. In dat geval wordt een vordering opgenomen op de balans.

In onderstaande tabel zijn de subsidieprojecten verwerkt die een balanspositie tot gevolg hebben. Bedragen die opgenomen zijn bij de Vooruitontvangen bedragen zullen naar verwachting ten gunste van de exploitatie van 2016 of daaropvolgende jaren komen.

Project	Hoofd subsidiegever	€	Opgenomen bij
Next Fashion	Click NL	204	vooruitontvangen bedragen
Next Move	Stockholm University	31	vooruitontvangen bedragen
Promotietrajecten	NWO	22	vooruitontvangen bedragen
CMK projecten	provincie Overijssel	14	vooruitontvangen bedragen
Centre of Expertise	provincie Gelderland	190	vooruitontvangen bedragen
Modekern	Stichting Modekern	-12	overige overlopende activa
Going Eco, going Dutch	RAAK MKB	-14	overige overlopende activa
Gelderland Valoriseert!	provincie Gelderland	-116	debiteuren

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurverplichtingen	€	Termijn
Gemeente Zwolle inzake Rhijnvis Feithlaan	860	10 jaar
Gemeente Enschede inzake Essengaarde	221	7 jaar
Schipperbosch BV inzake Kortestraat Arnhem	130	4 jaar
Bedrijfspensioenfonds Landbouw inzake Oude Kraan 72 Arnhem	121	1 jaar
Gemeente Zwolle inzake Stilobadstraat	80	3 jaar
Gemeente Arnhem inzake Agnietenplaats	16	1 jaar
Poppodium Atak inzake oefenruimtes Enschede	12	
Beekdal Lyceum inzake vooropleiding dans Arnhem	10	
Thomascollege inzake vooropleiding dans Venlo	10	
Leaseverplichtingen	€	Termijn
Canon multifunctionals	120	1 jaar

Alle bedragen gelden voor het kalenderjaar 2016.

Waarborgfonds

Bij definitieve opheffing van het Waarborgfonds ontvangt ArtEZ nog ca k€ 40.

Bankgaranties

In verband met het huurcontract bij het Pensioenfonds voor de Landbouw is k€ 30 geblokkeerd bij de ABNAMRO.

Hypotheekrecht

ArtEZ heeft recht van hypotheek verleend op de panden aan Onderlangs 9, Onderlangs 26 – 34, Utrechtsestraat 83 en Aan de Stadsmuur 88 als zekerheidstelling voor twee leningen.

Toelichting bij de staat van baten en lasten

3.1 Rijksbijdragen

		2015		Begroting 2015		2014	
		€	€	€	€	€	€
3.1.1	Rijksbijdrage sector HBO OCW	45.089		44.428		43.810	
3.1.2	Geormerkte OCW- subsidies	<u>55</u>		<u>50</u>		<u>136</u>	
			<u>45.144</u>		<u>44.478</u>		<u>43.946</u>

3.2 Overige overheidsbijdragen en subsidies

		2015		Begroting 2015		2014	
		€	€	€	€	€	€
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen participatiebudget	13		10		23	
3.2.2	Overige overheidsbijdragen	<u>463</u>		<u>440</u>		<u>431</u>	
			<u>475</u>		<u>450</u>		<u>454</u>

In 2015 is de rijksbijdrage k€ 661 verhoogd door het ministerie van OCW ten opzichte van de eerste aankondiging. Deze verhoging heeft onder andere te maken met de Loonruimteovereenkomst voor personeel. In totaal ontvingen wij voor 19 (2014: 11) docenten een beurs; de opbrengsten vallen onder de geormerkte OCW-subsidies. De deelname aan deze regeling neemt toe, omdat steeds meer docenten een masteropleiding volgen.

De overige overheidsbijdragen kunnen als volgt uitgesplitst worden naar afkomst:

Gemeente	€
Huisvestingssubsidie Zwolle	269
Subsidie Centre of Expertise mode, vormgeving en creatieve industrie	25
Subsidie activiteiten Enschede	47
Subsidie Collectie Arnhem	8
Provincie	
Subsidie Centre of Expertise mode, vormgeving en creatieve industrie	111
Subsidie Knit Craft	15

3.3 Collegegelden

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Collegegelden	<u>5.815</u>	<u>5.746</u>	<u>5.892</u>

De collegegeldopbrengsten dalen ten opzichte van 2014. De daling is procentueel gelijk aan de daling van het aantal studenten.

3.4 Baten werk in opdrachten van derden

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
3.4.1 Contractonderwijs, vooropleidingen en overige cursussen	688	240	601
3.4.2 Baten contractonderzoek NWO	76	0	0
3.4.3 Overige baten in opdracht van derden	<u>484</u>	<u>375</u>	<u>524</u>
	<u>1.248</u>	<u>615</u>	<u>1.124</u>

ArtEZ biedt naast regulier, bekostigd onderwijs ook cursussen en contractonderwijs aan. In de financiële administratie hebben de cursussen een eigen kostendrager, waardoor kosten en baten te scheiden zijn van het bekostigde onderwijs. Inhoudelijk liggen deze activiteiten in lijn met het door ArtEZ verzorgde bekostigde onderwijs. De cursussen zijn in meerderheid gericht op scholieren die op deze manier kennis kunnen maken met het kunstonderwijs. De oriëntatiecursussen en vooropleidingen van Art & Design, Muziek en Dans bevorderen de toegankelijkheid van het onderwijs van ArtEZ. De Academie van Bouwkunst verzorgt het voorbereidend jaar voor bouwkundestudenten van HAN en Saxion.

Naast de voorbereidende cursussen zijn er ook activiteiten op bachelorniveau. Individuele cursisten kunnen bijvoorbeeld een aantal modules van het onderwijs volgen in de vorm van contractonderwijs. Sommige minoren kunnen gevolgd worden door studenten van andere hogescholen.

Als laatste kent ArtEZ meerdere cursussen voor afgestudeerden zoals bijscholingen in didactische vaardigheden.

ArtEZ verzorgt geen maatwerktrajecten voor bedrijven of commerciële organisaties en besteedt geen onderwijs uit aan private organisaties.

De vooropleidingen van Muziek en Dans mogen deels uit de rijksbijdrage worden bekostigd omdat ze bijdragen aan de toegankelijkheid en kwaliteit van het onderwijs. In de tariefstelling van de overige cursussen en het contractonderwijs wordt gestreefd naar een kostendekkend tarief.

De baten voor de onderwijsactiviteiten nemen toe ten opzichte van 2014 en zijn hoger dan voorzichtigheidshalve begroot.

Dit jaar zijn bij de post overige baten in opdracht van derden niet alleen de inkomsten van praktijkbureaus opgenomen, maar op verzoek van onze accountant ook de baten van subsidieprojecten van het Centre of Expertise en van Gelderland Valoriseert. Voorgaande jaren waren die altijd

opgenomen bij de Overige baten. De cijfers van 2014 zijn omwille van de vergelijkbaarheid aangepast. De opbrengst is vergelijkbaar met vorig jaar, maar wel hoger dan begroot.

3.5 Overige baten

	2015		Begroting 2015		2014	
	€	€	€	€	€	€
3.5.1 Verhuur	47		52		54	
3.5.2 Detachering personeel	68		53		46	
3.5.3 Schenkingen	0		0		0	
3.5.4 Studentenbijdragen	145		112		101	
3.5.5 Verkoop onderwijsmateriaal	359		308		279	
3.5.6 Overige	<u>1.704</u>		<u>850</u>		<u>1.858</u>	
		<u>2.322</u>		<u>1.375</u>		<u>2.337</u>

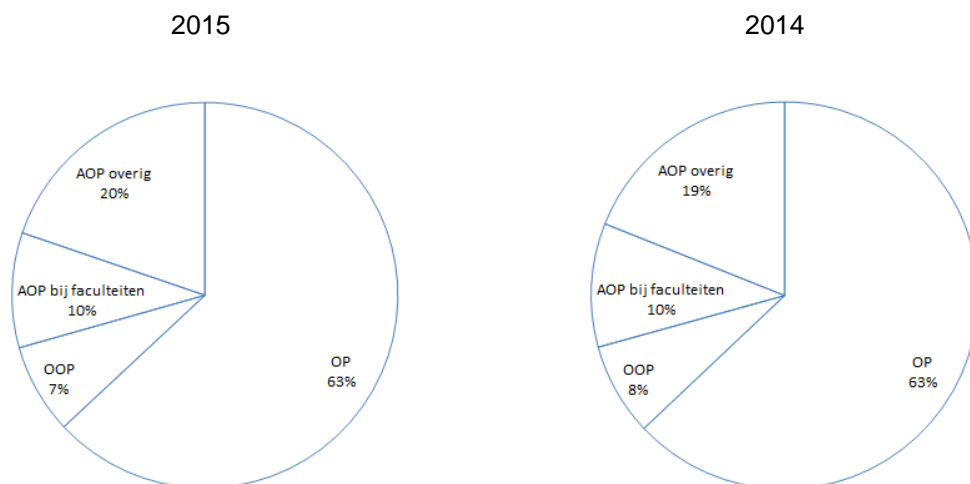
De meeste posten liggen in lijn met de begroting en de realisatie van 2014. In de laatste post is onder andere de terugbetaling verwerkt die ArtEZ ontvangen heeft in verband met de overschrijding van de WNT in 2013 (k€85) en de opbrengst uit verkoop van een aantal reeds lang afgeschreven vleugels (k€ 176). Ook is de vrijval van de Liquiditeitsbijdrage van OCW hier verwerkt (k€ 772). Deze laatste post was niet in de begroting opgenomen.

4.1 Personeelslasten

	2015		Begroting 2015		2014	
	€	€	€	€	€	€
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	24.817		26.244		24.614	
4.1.1.2 Sociale lasten	3.011		3.000		3.017	
4.1.1.3 Pensioenpremies	<u>3.159</u>		<u>3.500</u>		<u>3.689</u>	
Lonen en salarissen		30.987		32.744		31.320
4.1.2.1 Dotatie personele voorzieningen	1.303		782		1.046	
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	3.232		3.000		2.673	
4.1.2.3 Reiskosten en professionalisering	<u>1.483</u>		<u>1.657</u>		<u>1.285</u>	
Overige personele lasten		6.018		5.439		5.004
4.1.3 Af: uitkeringen		-129		-19		-138
		<u>36.875</u>		<u>38.164</u>		<u>36.186</u>

Per einde jaar zijn 879 personen in dienst (was 913), met een totale omvang van 424 fte (was 439). Inclusief personeel op factuur- en declaratiebasis bedraagt de omvang 451 fte, 9 fte lager dan vorig jaar.

De personele lasten exclusief de dotatie aan de voorzieningen, reiskosten en scholing hebben voor 63% (2014: 63%) betrekking op docenten (met of zonder dienstverband). 7% (2014: 8%) van de kosten is voor onderwijs ondersteunend personeel en 10% (was 10%) voor administratief ondersteunend personeel bij de faculteiten (bijvoorbeeld directie, secretariaten en projectmedewerkers) en 20 % (was 19%) voor administratief ondersteunend personeel bij de ondersteunende diensten, waaronder bijvoorbeeld ook het CvB, de mediatheken, studium generale en het Art Business Centre vallen. De stijging wordt onder meer veroorzaakt door de invulling van de controllersfunctie en de vollediger bezetting van het College van Bestuur.

Bij het personeel in dienst zijn per fte de brutolonen ongeveer 1% gestegen, de sociale lasten vrijwel gelijk gebleven en de pensioenlasten gedaald. De veranderingen van de sociale- en pensioenlasten zijn conform ontwikkelingen van de landelijke percentages. In totaliteit stijgen de kosten per fte. Ook in 2016 zullen deze toenemen. In de nieuwe CAO is onder meer een loonsverhoging afgesproken van 3,65% per april. De lage rentestand heeft een negatieve invloed op de dekkingsgraad van het ABP, waardoor de pensioenlasten zullen stijgen. Het ABP heeft nog geen plan vastgesteld op basis waarvan wij een betrouwbare schatting zouden kunnen maken van de ontwikkeling.

Bij het personeel niet in loondienst dalen de kosten per fte licht, hoewel het soms lastig is om deze inzet te vertalen in fte. De inhuur van het interim lid van het College van Bestuur maakt deel uit van deze post.

De dotaties aan de personele voorzieningen zijn toegelicht bij 2.2.

Aan reiskosten woon-werkverkeer en dienstreizen is dit jaar k€ 641 uitgegeven (2014: eveneens k€ 641) en aan professionalisering k€ 551 (was: k€ 504). Zoals in het sociaal jaarverslag is toegelicht is een stijging te zien in het aantal gevolgde opleidingen van medewerkers. In deze post is ook een bedrag opgenomen van k€ 290 voor medewerkers van de AKI die een bedrag ineens ontvangen in verband met (gedeeltelijk) ontslag. Op de balans is deze post terug te vinden bij de Kortlopende schulden.

De personele lasten zijn beduidend lager dan begroot. Dit heeft meerdere oorzaken. Voor een deel is er een verschuiving zichtbaar naar inhuur van derden, zie de toelichting bij Administratie en beheerslasten. Een aantal innovatieve projecten is niet of later gestart dan gepland. De extra inzet voor personeel die hiervoor was begroot is niet ingevuld. Voor professionalisering is op grond van de CAO 3% van de brutolonen begroot voor out of pocketkosten en 3% voor uren. De uren van docenten komen boven op hun reguliere aanstelling. In de begroting is dat vertaald in een opslag op de fte. In praktijk zijn de extra uren vaak al verwerkt in de jaartaak, waardoor de kosten dubbel opgenomen zijn. Ook de out of pocket kosten zijn niet altijd exact te registreren: als een werknemer een interne opleiding volgt resulteert dat in kosten, maar niet in een factuur.

In totaal is het aantal fte 10 lager dan begroot en de zichtbare professionaliseringskosten k€ 858 lager dan begroot.

Bezoldiging College van Bestuur en Raad van Toezicht

In onderstaand overzicht zijn de bezoldiging van het College van Bestuur en de beloning van de leden van de Raad van Toezicht weergegeven volgens het verantwoordingsmodel van het ministerie. De Beleidsregel toepassing WNT is als normenkader bij het opmaken van de jaarrekening gehanteerd. Bedragen zijn in €.

Naam bestuurder	van	t/m	Voorzitter	Fte	Salaris	Belastbare onkostenvergoeding	Pensioenpremie werkgever	Bezoldiging
R.H.M. Litjens-Wensing *	1-1-2015	31-12-2015	x	1,0	194.429	0	0	194.429
M. Brussaard	1-11-2015	31-12-2015	x	0,8	17.264	0	2.835	20.100
W.J. Fiselier	1-11-2015	31-12-2015		0,8	15.711	0	2.220	17.931
Totaal					227.404	0	5.056	232.459

* R.H.M. Litjens was voorzitter van 15 april 2014 t/m 31 oktober 2015. Haar bezoldiging ligt onder de norm die in 2014 gold; voor 2015 geldt voor haar het overgangsrecht. M. Brussaard is voorzitter vanaf 1 oktober.

Naam toezichthouder	van	t/m	Rol in de RvT			Honorering ex btw
			voorzitter	commissie	lid	
F. Leijnse *	1-1-2015	30-9-2015	x			9.236
P. Ballings **	1-3-2015	31-12-2015	x			7.868
A. Esmeijer	1-3-2015	31-12-2015		x		6.842
W.L.M. de Koning	1-3-2015	31-12-2015		x		6.842
R. Martens	1-3-2015	31-12-2015		x		6.842
Totaal honorering RvT						37.629

* F. Leijnse was voorzitter t/m 30 september

** P. Ballings is voorzitter vanaf 1 oktober

Er zijn geen vertrekregelingen voor de vertrokken bestuurder en toezichthouder van toepassing.

4.3 Huisvestingslasten

	2015		Begroting 2015		2014	
	€	€	€	€	€	€
4.3.1 Huur	1.635		1.609		1.677	
4.3.2 Verzekeringen	87		110		95	
4.3.3 Onderhoud en exploitatie	1.172		1.445		1.255	
4.3.4 Energie en water	942		1.096		882	
4.3.5 Schoonmaakkosten	897		797		901	
4.3.6 Heffingen	298		316		288	
			<u>5.032</u>		<u>5.374</u>	
						<u>5.097</u>

Hierboven is al toegelicht dat in 2015 pas op de plaats gemaakt is in de huisvesting. Dat is ook op deze plaats zichtbaar. De kosten voor onderhoud en exploitatie zijn lager dan vorig jaar en beduidend lager dan begroot. Door de zachte winter zijn de kosten van energie eveneens lager dan begroot.

Huisvestingslasten bedragen bij ArtEZ 10% van de totale kosten (landelijk gemiddelde in 2014: 6%). Dit hangt samen met het aantal panden in drie steden en de bijzondere voorzieningen in het kunstonderwijs. Het gemiddelde van de monosectorale kunsthogescholen bedraagt 12% (bron: Vereniging Hogescholen), daarmee vergeleken zijn de kosten van ArtEZ dus relatief laag. Een deel van de huisvestingslasten is opgenomen in de afschrijvingen. Ook op dat punt scoort ArtEZ niet bijzonder hoog: 6% vergeleken met een landelijk gemiddelde van 7% en 5% bij de kunsthogescholen.

4.4 Overige lasten

	2015		Begroting 2015		2014	
	€	€	€	€	€	€
4.4.1 Administratie- en beheerskosten	5.203		4.553		5.103	
4.4.2 Inventaris en apparatuur	901		864		845	
4.4.2 Leermiddelen	1.545		1.255		1.380	
4.4.4 Overige	<u>496</u>		<u>356</u>		<u>392</u>	
		<u>8.146</u>		<u>7.030</u>		<u>7.720</u>

Alle posten vielen hoger uit dan begroot. Administratie en beheer wordt hier onder toelicht. Onder leermiddelen vallen de budgetten van mediatheken, excursies, materiaalgebruik in de werkplaatsen en dergelijke. Voor een deel staan hier ook betalingen van studenten tegenover, waardoor hogere uitgaven worden gecompenseerd. De post overige betreft de reiskosten van derden en facturen van reisbureaus voor groepsvervoer. Ook hier staan baten tegenover.

De post Administratie en beheer is als volgt uit te splitsen:

	2015		Begroting 2015		2014	
	€	€	€	€	€	€
Diensten van derden	2.617		1.990		2.524	
ICT-middelen	515		548		449	
Kantoorkosten	296		275		272	
Eten, drinken en verblijfskosten	414		390		351	
Publiciteit en (personeels)werving	475		500		349	
Schenken en beurzen	324		350		381	
Contributies	213		200		196	
Accountantskosten	86		80		104	
Overig	264		220		478	
		<u>5.203</u>		<u>4.553</u>		<u>5.103</u>

Binnen de post Administratie en beheer is de grootste overschrijding zichtbaar bij diensten van derden. Verschillen treden onder andere op bij een aantal subsidieprojecten (k€ 225). Op het moment van begroten is de onzekerheid rond deze projecten zodanig dat geen reële schatting gemaakt kan worden van baten en lasten. Op beide posten treedt dan ook een verschil op. De inzet van externen voor het huisvestingsonderzoek was begroot als huisvestingslast maar wordt gezien het karakter hier gepresenteerd (k€ 136). Bij Art&Design zijn externen ingezet voor het organiseren van de eindexamens en modeshow (k€ 105). In de facturen van deze derden zijn ook intermediaire kosten opgenomen. Bij de overige kosten zijn onder andere medische diensten opgenomen (k€ 59) en de kosten van de salarisverwerker (k€ 87).

Accountantskosten worden toegelicht op pagina 65.

5.1 Financiële baten en lasten

	2015		Begroting 2015		2014	
	€	€	€	€	€	€
5.1 Rentebaten	53		40		46	
5.5 Rentelasten	<u>-349</u>		<u>-324</u>		<u>-372</u>	
		<u>-297</u>		<u>-284</u>		<u>-326</u>

ArtEZ kiest voor zekerheid bij het afsluiten van leningen en daarom kennen alle afgesloten leningen een vaste rente. Bij de ABNAMRO is dit gerealiseerd via een renteswap. De kosten voor deze swap bedragen k€ 208; dit bedrag is verwerkt in bovenstaande rentelasten.

Verbonden partijen

ArtEZ heeft geen concernrelaties met verbonden partijen. Model H is daarom niet opgenomen.

Financiële specificatie rijkssubsidies

Subsidieverstrekker/uitvoerder	Kenmerk beschikking	Totaal projectbudget	Subsidie	Looptijd begin	Looptijd einde	Bestedingen			Voorschot	Status
						Stand 1-1-2015	Mutaties	Stand 31-12-2015		
OCW Sirius	OND/ODB 09/142777M	1.112	556	1-1-2010	31-12-2014	1.102	0	1.102	556	beëindigd

Toelichting bij de tabel:

De tabel is opgesteld met als doel verantwoording af te leggen aan het Ministerie van OCW over de besteding van de ontvangen subsidies die opgenomen dienen te worden in het FSR-overzicht.

Personeelskosten betreffen de brutoloonkosten inclusief vakantiegeld en eindejaarsuitkering en het werkgeversdeel sociale lasten en pensioenpremies.

Personeelskosten en overige kosten zijn direct toerekenbaar aan het project en tegen kostprijs gewaardeerd. De geautoriseerde jaartaken worden vastgelegd in de salarisadministratie en direct ten laste van het project geboekt. Er worden geen indirecte kosten toegerekend of opslagen gehanteerd voor algemene overhead. In de FSR-tabel komen geen kosten voor die op de limitatieve lijst van niet-toerekenbare kosten staan. De activiteiten zijn in 2014 afgerond. In 2015 hebben wij bericht ontvangen dat de subsidie is vastgesteld, daarom is de tabel nogmaals opgenomen. Het te veel ontvangen bedrag van k€ 5 hoeft niet terugbetaald.

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van KPMG Accountants NV zijn ten laste gebracht van de organisatie, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW. Andere controleopdrachten betreffen subsidieprojecten, andere niet-controlediensten de inzet van een medewerker voor ondersteuning bij het schrijven van een regeling projectbeheersing.

	2015	2014
	€	€
4.4.1.1 Onderzoek van de jaarrekening	40	50
4.4.1.2 Andere controleopdrachten	31	52
4.4.1.4 Advieskosten	0	2
4.4.1.5 Andere niet-controlediensten	15	0
Totaal	<u>86</u>	<u>104</u>

Arnhem, 24 juni 2016

M. Brussaard en W.J. Fiselier, College van Bestuur

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting ArtEZ

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening over 2015 van Stichting ArtEZ te Arnhem gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de staat van baten en lasten over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur is voorts verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 2 van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015. Dit vereist dat wij voldoen aan voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting ArtEZ per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat de bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 393, lid 5 onder e en f van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3 Jaarverslag van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015 is opgesteld, en of de in artikel 392, lid 1 onder b tot en met h van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 391, lid 4 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Eindhoven, 24 juni 2016
KPMG Accountants N.V.

L.J.J.M. Vale RA

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Ingevolge de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling. Het positieve resultaat van het verslagjaar ad k€ 1.604 wordt als volgt toegevoegd aan het eigen vermogen:

	realisatie €
Resultaat t.g.v. algemene reserve	1.408
Resultaat t.g.v. huisvestingsreserve	-42
Resultaat t.g.v. private reserve	238
Totaal	<u>1.604</u>

Algemene reserve

De mutaties van de algemene reserve kunnen als volgt uitgesplitst worden naar onderdelen:

	1 januari €	Resultaat €	31 december €
Faculteit Art & Design	-3.070	-818	-3.889
Faculteit Muziek	-348	906	558
Faculteit Theater en Dans	-943	423	-520
Faculteit Architectuur Totaal	114	-38	75
Master Kunsteducatie	0	-27	-27
Lectoraten	597	113	710
ArtEZ algemeen	7.386	872	8.258
Innovatieve en bijzondere projecten	5.623	-23	5.601
	<u>9.359</u>	<u>1.408</u>	<u>10.767</u>

Vergeleken met de begrote resultaten zijn de verschillen als volgt:

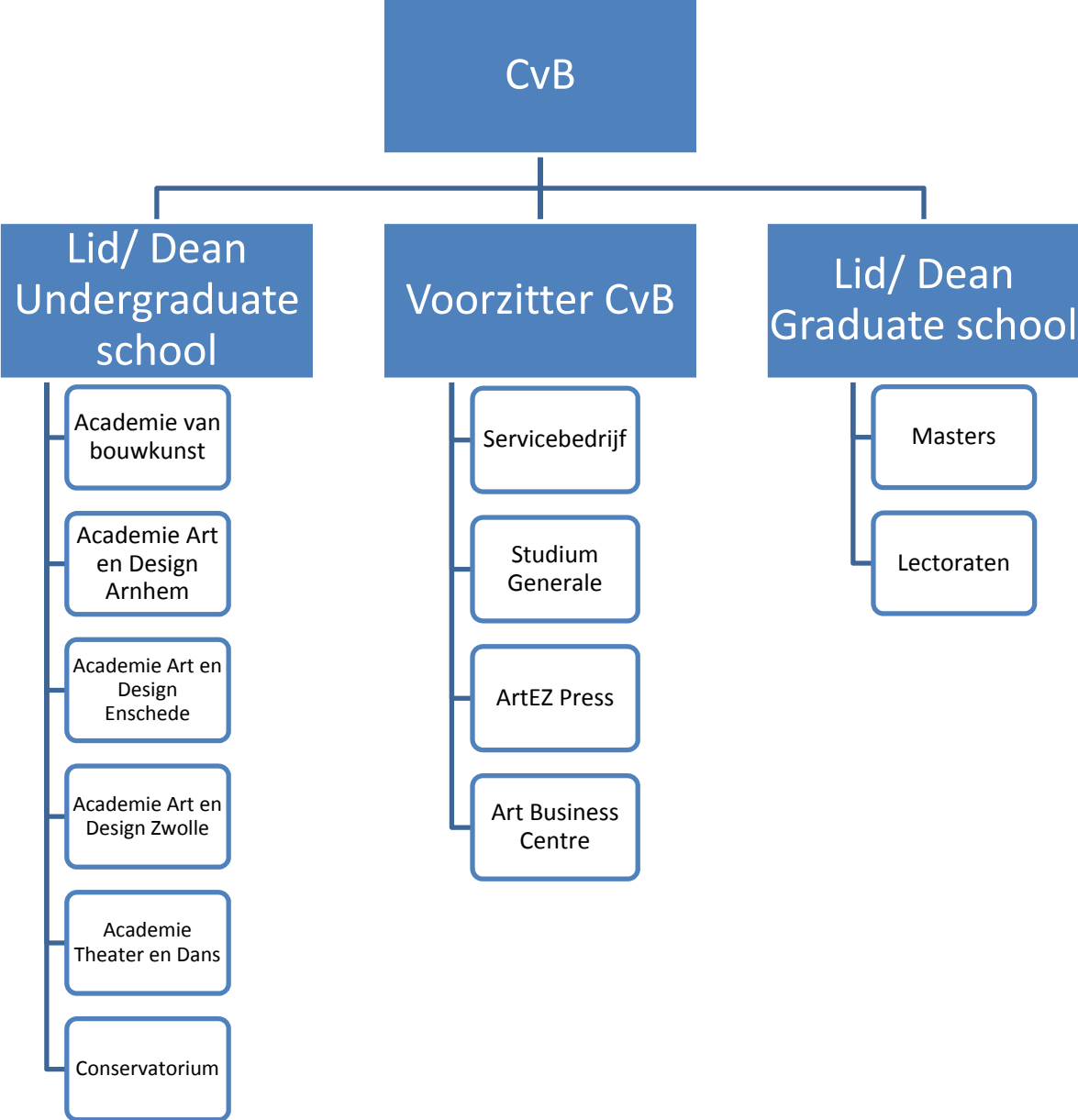
	Resultaat €	Begroting €	Vershil €
Faculteit Art & Design	-818	-1.069	251
Faculteit Muziek	906	103	803
Faculteit Theater en Dans	423	63	360
Faculteit Architectuur Totaal	-38	-9	-29
Master Kunsteducatie	-27	-51	24
Lectoraten	113	0	113
ArtEZ algemeen	872	-59	931
Innovatieve en bijzondere projecten	-23	30	-53
	<u>1.408</u>	<u>-992</u>	<u>2.400</u>

BIJLAGEN

Gegevens rechtspersoon

Stichting ArtEZ
Onderlangs 9
6812 CE ARNHEM
Tel: 026-3535635
Fax: 026-3535604
Contactpersoon: M. van Waveren
Brin-nummer: 27 NF
Bevoegd gezagnummer: 41292
E-mailadres: cvb@artez.nl

Organisatiemodel ArtEZ 2015

Opleidingenoverzicht 2015

CROHO	Naam opleiding Nederlands (formele CROHO opleidingsnaam) <i>Afstudeerrichtingen</i>	Locaties
39110	Bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst <i>Fine Art</i>	A/E
39111	Bacheloropleiding Vormgeving <i>Product Design</i>	A
	<i>Fashion Design</i>	A
	<i>Graphic Design</i>	A
	<i>Graphic Design</i>	Z
	<i>Interaction Design</i>	A
	<i>Crossmedia Design</i>	E
	<i>Moving image</i>	E
	<i>Animation Design</i>	Z
	<i>Comic Design</i>	Z
	<i>Illustration Design</i>	Z
	<i>Creative Writing</i>	A
	<i>Interieurarchitectuur</i>	Z
39100	Bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving <i>Docent Beeldende Kunst en Vormgeving</i>	A/Z
44853	Masteropleiding Autonome Beeldende Kunst <i>Dutch Art Institute</i>	A
49102	Masteropleiding Fashion Design <i>Master Fashion Design</i>	A
44804	Masteropleiding Fashion Strategy <i>Master Fashion Strategy</i>	A
49101	Masteropleiding Typografie <i>Werkplaats Typografie</i>	A
44336	Masteropleiding Architectuur <i>Master Architectuur</i>	A
49238	Masteropleiding Interieurarchitectuur <i>Master Interieurarchitectuur</i>	A
80021	Associate Degree Interieurvormgever <i>Associate Degree Interieurvormgever</i>	Z
34739	Bacheloropleiding Muziek <i>Klassieke Muziek</i>	Z
	<i>Jazz & Pop</i>	A/E/Z
	<i>Popacademie</i>	E
	<i>Muziektheater</i>	A
	<i>Mediamusic</i>	E
39112	Bacheloropleiding Docent Muziek <i>Docent Muziek</i>	E/Z
39206	Bacheloropleiding Muziektherapie <i>Muziektherapie</i>	E
44739	Masteropleiding Muziek <i>Klassieke Muziek</i>	Z
	<i>Jazz & Pop</i>	A/E/Z
	<i>Popacademie</i>	E
	<i>Muziektheater</i>	A
	<i>MediaMusic</i>	E
34860	Bacheloropleiding Theater <i>Toneelschool</i>	A
34745	Bacheloropleiding Docent Theater <i>Docent Theater</i>	A/Z
34798	Bacheloropleiding Dans <i>Dans</i>	A
34940	Bacheloropleiding Docent Dans <i>Docent Dans</i>	A
49103	Masteropleiding Choreografie <i>Master of Theatre Practices</i>	A
49117	Masteropleiding Kunsteducatie <i>Master Kunsteducatie</i>	Z

Studenten studie-uitwisselingen in 2015

Faculteit	Buitenlandse instelling/ Partnerschool	Land	Inkomend	Uitgaand	Stage
Architecture	INSA	France	1		
Architecture	HTWG Konstanz	Germany	2		
Art & Design	Universitat fur angewante kunst Wien	Austria		1	
Art & Design	LUCA School of Arts	Belgium	2	2	
Art & Design	Vives Hogeschool Brugge	Belgium	2		
Art & Design	A.F.VandeVorst	Belgium			1
Art & Design	Boy Vereecken Belgie	Belgium			1
Art & Design	bvba "32"	Belgium			1
Art & Design	Christian Wijnants	Belgium			1
Art & Design	bvba "32"	Belgium			1
Art & Design	Haider Ackermann	Belgium			1
Art & Design	Designskolen Kolding	Denmark	1	1	
Art & Design	ANNE SOFIE MADSEN STUDIO	Denmark			1
Art & Design	AALTO-KORKEAKOULUSAATIO	Finland		2	
Art & Design	Vestoj Journal of Sartorial Matters	France			1
Art & Design	Sharon Wauchob Design Studio	France			1
Art & Design	Lidewij Edelkoort	France			1
Art & Design	Xavier Antin	France			1
Art & Design	École Supérieure d'Art et Design Grenoble-Valence	France	1		
Art & Design	Haute école des arts du Rhin	France	1	1	
Art & Design	Akademie der bildenden kunsten, Munchen	Germany		1	
Art & Design	Hochschule Koblenz	Germany	2		
Art & Design	Hochschul feür Bildende Künste Braunschweig	Germany	1		
Art & Design	TRIKK17 - Animationsraum GmbH & Co. KG	Germany			1
Art & Design	Adidas AG	Germany			1
Art & Design	JERSZY SEYMOUR DESIGN WORKSHOP	Germany			1
Art & Design	Steinrohner	Germany			1
Art & Design	NETRO	Germany			1
Art & Design	Hochschule für Gestaltung Schwäbisch Gmünd	Germany	1		
Art & Design	Lazy Bear Animation	Germany			1
Art & Design	Slavs and Tatars	Germany			1
Art & Design	Moholy-Nagy University of Art and Design	Hungary		1	
Art & Design	Bezalel	Israel	1		
Art & Design	Kiboetsim	Israel	1		
Art & Design	CORK INSTITUTE OF TECHNOLOGY	Ireland		1	
Art & Design	ACCADEMIA DI BELLE ARTI DI L'AQUILA	Italy	1		
Art & Design	ISIA Urbino	Italy	2		
Art & Design	Art Academy of Latvia	Latvia	1		
Art & Design	Kunst- og designhoegskolen i Bergen	Norway		1	
Art & Design	NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET NTNU	Norway		2	
Art & Design	Kunstakademiet i Trondheim	Norway		1	
Art & Design	Noviki Studio	Poland			1
Art & Design	UCM Ces Felipe 2	Spain	3		
Architecture	Escola Massana-UAB	Spain	1		
Art & Design	Weekday Brands AB	Sweden			1
Art & Design	H&M GBC	Sweden			1
Art & Design	H&M GBC	Sweden			1
Art & Design	MARMARA UNIVERSITY	Turkey	1	1	
Art & Design	FALMOUTH UNIVERSITY	United Kingdom	1	4	
Art & Design	THE UNIVERSITY OF THE ARTS LONDON	United Kingdom		1	
Art & Design	Robert Gordon, Aberdeen	United Kingdom	2		
Art & Design	Clarks	United Kingdom			1
Art & Design	Alexander McQueen	United Kingdom			1
Art & Design	åbåke	United Kingdom			1
Art & Design	A.T. Studio Ltd	United Kingdom			1
Art & Design	SIBLING INTERNATIONAL LTD	United Kingdom			1
Art & Design	Troiika	United Kingdom			3
Art & Design	Roksanda	United Kingdom			1
Art & Design	Nasir Mazhar Studio	United Kingdom			1
Art & Design	Marques' Al Meida	United Kingdom			1
Art & Design	Mary Katrantzou Design	United Kingdom			1
Art & Design	Glithero	United Kingdom			1
Art & Design	United Visual Artists Ltd.	United Kingdom			1
Art & Design		USA			1
		2015 Total Art & Design	28	20	37
Dance	Sophie Mayeux	France			1
Dance	University of Stavanger	Norway	1		
Dance	Instituto Politecnico de Lisboa	Portugal	1		
Dance	Escola Superior de Dança	Portugal	1		
		2015 Total Dance	3	0	1

Faculteit	Buitenlandse instelling/ Partnerschool	Land	Inkomend	Uitgaand	Stage
Music	Joseph Haydn Konservatorium	Austria	1		
Music	Estonian Academy of Music and Theatre	Estonia	3		
Music	JAMK University of Applied Sciences	Finland	2		
Music	Jyväskylä University	Finland		1	
Music	STIFTUNG FACHHOCHSCHULE OSNABRUECK	Germany		1	
Music	EMCVPA	Jamacia		1	
Music	Ss. CYRIL AND METHODIUS UNIVERSITY IN SKOPJE	Macedonia		1	
Music	Fundació Conservatori del Liceu	Spain		1	
Music	Conservatori del Liceu	Spain	1	2	
Music	CoNSERVATORIO SUPERIOR "SALVADOR SEGURI" DE CASTELIÓ	Spain	1		
Music	Conservatorio Superior de Música de Aragon	Spain		1	
Music	Conservatorio Superior de Música de Málaga	Spain	3		
Music	Birmingham University	United Kingdom	1		
Music	School of Music University of Leeds	United Kingdom	1		
Music	McNally	USA	2	2	
		2015 Total Music	15	10	0
Theatre	Drazans	Curacao			1
Theatre	Het Paleis	Belgium			2
		2015 Total Theatre	0	0	3
		2015 total ArtEZ*	46	30	41

*studenten die in 2015 een stage en/of studie in het buitenland hebben gevolgd en bekend zijn bij het International Office.

Kengetallen studenten

INSCHRIJVINGEN

Totaal aantal ingeschreven studenten per 01-10-2015 en het aantal ingeschreven buitenlanders per 01-10-2015.

Croho	Naam	Totaal aantal inschrijvingen	Totaal aantal buitenlandse inschrijvingen	Percentage buitenlandse inschrijvingen
34739	Bachelor Muziek	608	179	29,4%
34745	Bachelor Docent Theater	179	2	1,1%
34798	Bachelor Dans	77	57	74,0%
34860	Bachelor Theater	37	0	0,0%
34940	Bachelor Docent Dans	79	14	17,7%
39100	Bachelor Docent Beeldende kunst en vormgeving	399	10	2,5%
39110	Bachelor Autonoom beeldende kunst	247	33	13,4%
39111	Bachelor Vormgeving	798	46	5,8%
39112	Bachelor Docent Muziek	123	2	1,6%
39206	Bachelor Muziektherapie	50	14	28,0%
44336	Master Architectuur	55	0	0,0%
44739	Master Muziek	63	34	54,0%
44804	Master Fashion Strategy	18	7	38,9%
44853	Master Autonoom beeldende kunst	43	33	76,7%
49101	Master Typografie	18	18	100,0%
49102	Master Fashion Design	6	5	83,3%
49103	Master Theatre Practices	4	2	50,0%
49117	Master Kunsteducatie	41	0	0,0%
49238	Master Interieurarchitectuur	12	1	8,3%
80021	Associate degree Interieurvormgever	23	0	0,0%
	ArtEZ totaal	2880	457	15,9%

Definitie:

Het aantal voltijd en deeltijd studenten met een inschrijving (= hoofdinschrijving) bij ArtEZ.

INSTROOM PROPEDEUSE

Totaal Instroom propedeuse voltijd, gesplitst naar vooropleiding, per 01-10-2015

Croho	Naam	Instroom totaal	Havo	Mbo	Vwo	Overig (meest buitenl. vooropl.)
34739	Bachelor Muziek	123	36	29	13	45
34745	Bachelor Docent Theater	35	19	8	8	0
34798	Bachelor Dans	27	4	0	2	21
34860	Bachelor Theater	9	1	4	4	0
34940	Bachelor Docent Dans	21	7	7	4	3
39100	Bachelor Docent Beeldende kunst en vormgeving	48	27	15	6	0
39110	Bachelor Autonoom beeldende kunst	35	16	7	7	5
39111	Bachelor Vormgeving	188	61	83	28	16
39112	Bachelor Docent Muziek	24	15	8	1	0
39206	Bachelor Muziektherapie	12	5	4	1	2
80021	Associate degree Interieurvormgever	10	0	10	0	0
						0
	ArtEZ totaal	532	191	175	74	92

Definitie:

Het aantal studenten dat is ingestroomd in de voltijd bacheloropleidingen en Ad opleiding per 01-10-2015 met een eerste jaar van inschrijving in het HO (= hoofdinschrijving bij ArtEZ) in 2015, tevens gesplitst naar vooropleiding.

UITSTROOM

Basis:

Totaal aantal studenten met een Bindend Afwijzend Studieadvies (BAS) in 2014-2015 +

Totaal aantal studenten dat de studie actief heeft beëindigd in 2014-2015 +

Totaal aantal studenten dat geen herinschrijving heeft gedaan.

Croho	Naam	Uitval (%)
34739	Bachelor Muziek	23,1
34745	Bachelor Docent Theater	30,0
34798	Bachelor Dans	23,5
34860	Bachelor Theater	28,6
34940	Bachelor Docent Dans	14,3
39100	Bachelor Docent Beeldende kunst en vormgeving	15,2
39110	Bachelor Autonoom beeldende kunst	7,9
39111	Bachelor Vormgeving	24,0
39112	Bachelor Docent Muziek	28,0
39206	Bachelor Muziektherapie	8,3
80021	Associate degree Interieurvormgever	0,0
	ArtEZ totaal	21,7

Uitval:

Het aandeel van het totaal aantal 1^e jaars voltijd bachelorstudenten met een eerste jaar HO inschrijving (=hoofdinschrijving bij ArtEZ) in 2014 dat in het inschrijvingsjaar 2014-2015 de studie heeft beëindigd bij ArtEZ.

SWITCH

Het percentage studenten dat na 1 studiejaar heeft gekozen voor een andere opleiding

Croho	Naam	Switch (%)
34739	Bachelor Muziek	0,7
34745	Bachelor Docent Theater	7,5
34798	Bachelor Dans	0,0
34860	Bachelor Theater	0,0
34940	Bachelor Docent Dans	0,0
39100	Bachelor Docent Beeldende kunst en vormgeving	0,0
39110	Bachelor Autonoom beeldende kunst	0,0
39111	Bachelor Vormgeving	0,0
39112	Bachelor Docent Muziek	0,0
39206	Bachelor Muziektherapie	0,0
80021	Associate degree Interieurvormgever	0,0
	ArtEZ totaal	0,8

Definitie:

Het aandeel van het totaal aantal voltijd bachelorstudenten met een eerste jaar HO inschrijving (= hoofdschrijving bij ArtEZ) in 2014 dat na 1 jaar studie staat ingeschreven bij een andere studie (= andere Croho-opleiding) bij ArtEZ

BACHELORRENDEMENT

Het percentage bachelorgetuigschriften van 2014-2015

Croho	Naam	Rendement (%)
34739	Bachelor Muziek	63,9
34745	Bachelor Docent Theater	67,9
34798	Bachelor Dans	91,3
34860	Bachelor Theater	66,7
34940	Bachelor Docent Dans	100,0
39100	Bachelor Docent Beeldende kunst en vormgeving	70,4
39110	Bachelor Autonoom beeldende kunst	80,9
39111	Bachelor Vormgeving	69,8
39112	Bachelor Docent Muziek	90,0
39206	Bachelor Muziektherapie	88,9
	ArtEZ totaal	72,5

Definitie:

Het aandeel van de voltijd bachelorstudenten dat zich na het eerste studiejaar opnieuw inschrijft bij ArtEZ (herinschrijvers) dat in nominale studietijd + één jaar (C+1) het diploma heeft behaald. Instroomcohort 2010.

Gewonnen prijzen 2015

Maaïke Feitsma winnaar Hermesdorfprijs 2014 voor jong talent

Maaïke Feitsma, docent bij de Fashion Masters en oud student van Fashion Strategy heeft van de Radboud Universiteit de Hermesdorf prijs gekregen voor jong talent. De Hermesdorfprijzen worden sinds januari 2013 uitgereikt aan wetenschappers van de Radboud Universiteit die in het afgelopen jaar naar aanleiding van eigen onderzoek op een onderscheidende manier in de media waren. Volgens de jury liet Feitsma met haar proefschrift zien hoe de relatie tussen Nederlanders en hun mode een rol speelt in de constructie van de Nederlandse identiteit.

Ferdinand Binnendijk wint publieksprijs Grachtenfestival Conservatorium Concours

Ferdinand Binnendijk, masterstudent mandoline Klassieke Muziek, mocht de publieksprijs in de finale van het Grachtenfestival Conservatorium Concours in ontvangst mocht nemen. Daarmee won hij een optreden tijdens het komende Grachtenfestival Amsterdam.

Paul Elliman en Julie Peeters winnen Goldene Letter bij 'Schönste Bücher aller Welt'

De Goldene Letter, de hoofdprijs bij de uitverkiezing 'Schönste Bücher aus aller Welt 2015' is toegekend aan docent Paul Elliman en alumna Julie Peeters van de masteropleiding Werkplaats Typografie. En er is meer, want onder de dertien andere prijzen zijn er vier toegekend aan alumni van de Werkplaats Typografie. In volgorde van opkomst:

- Een zilveren medaille voor Louise Hold Sidenius
- Een zilveren medaille voor Hans Gremmen
- Een bronzen medaille voor Jeff Ramsey
- Een bronzen medaille Christof Nüssli

Marloes de Vries wint Drentse Talentprijs Cultuur 2015

Marloes de Vries (Crossmedia Design, AKI ArtEZ Enschede) heeft de Drentse Talentprijs Cultuur 2015 gewonnen. De Drentse Talentprijs Cultuur is een initiatief van cultuurorganisatie K&C. Er werden in totaal zijn 61 personen en groepen voorgedragen voor een nominatie. Het doel van de prijs is getalenteerde personen en verenigingen te stimuleren hun talenten verder te ontwikkelen.

Ahmet Polat benoemd tot fotograaf des vaderlands

De Turks-Nederlandse fotograaf Ahmet Polat - docent bij de studie Crossmedia Design van AKI ArtEZ Enschede - is benoemd tot Fotograaf des Vaderlands. De verkiezing is een initiatief van stichting Fotoweek, (fotografen Ilvy Njikiktijen en Koen Hauser gingen hem voor). Polat treedt het hele jaar op als ambassadeur van de Nederlandse fotografie.

Marjolein Bartels winnaar ontwerpwedstrijd Stichting Open Monumentendag

Grafisch ontwerper Marjolein Bartels, afgestudeerd in 2014 bij Graphic Design Zwolle, is de winnaar van de ontwerpwedstrijd voor een logo die Stichting Open Monumentendag dit jaar uit schreef.

Wieke Sinnige winnaar Hyères Festival

Wieke Sinnige, die in 2014 afstudeerde bij de bachelor Fashion Design heeft in Hyères (Frankrijk) de speciale prijs van € 10.000,- gewonnen. Die prijs is dit jaar uitgegeven door het huis Chanel. Wieke kreeg bovendien, van een van de juryleden, nog een extra prijs van € 5000,-.

Swiss Design Awards voor Anne Haas en Louis Lüthi

Swiss Design Awards voor Anna Haas en Louis Lüthi, beiden oud-studenten van de master Werkplaats Typografie. Het juryrapport roemt de manier waarop Anne haar humor gebruikt bij het ontwerp voor een serie A5-kaarten. Louis wordt gezien als de meester van typografische modellen.

Jorina van der Laan wint prijs voor beste afstudeerwerk

Jorina van der Laan, student ArtEZ Creative Writing, wint de prijs voor het beste afstudeerproject van een Nederlandse of Vlaamse schrijfopleiding.

Ruta van Hoof en Linda Zijl onderscheiden met ITS Acteurs Award

De ITs Acteursprijs 2015, gaat naar zeven veelbelovende studenten, waaronder Ruta van Hoof en Linda Zijl. Zij studeerden dit jaar beiden af aan de ArtEZ Toneelschool.

Karlijn Sibbel wint Design Stipendium Grote Sociëteit Arnhem 2015

Karlijn Sibbel (afgestudeerd bij Product Design) heeft het Design Stipendium 2015 van de Grote Sociëteit Arnhem gewonnen. Karlijn presenteerde tijdens de Finals 2015 in Arnhem haar projectplan aan een kritische jury die bestond uit alumni van ArtEZ Product Design en leden van de Grote Sociëteit. Andere genomineerden waren Franciska Slaager en Suzanne Oude Hengel. De Grote Sociëteit Arnhem en ArtEZ Product Design zijn in 2013 een vijfjarige samenwerking aangegaan in de vorm van een jaarlijks designstipendium van € 4000,-. Het stipendium is bedoeld om jong talent met een wereldwijde blik te ondersteunen. Op deze wijze wil de Grote Sociëteit ontwerptalent ondersteunen dat inhoud, idealisme en positionering verbindt met praktisch ondernemerschap.

Josephine Goverts wint Frans Molenaars-prijs

Goverts wint de Frans Molenaar-prijs en daarmee €10.000 met haar collectie 'Goede Smaak'. Ze wilde de vraag 'wanneer heeft iemand goede smaak' benadrukken in haar ontwerpen. Hiervoor maakte ze gebruik van stoffen die hard lijken, maar van dichtbij vrouwelijke vormen laten zien.

Deirdre Angenent wint Grand Prix de l'Opéra

De Nederlandse sopraan Deirdre Angenent (afgestudeerd ArtEZ Conservatorium Arnhem) heeft de Grand Prix de l'Opéra de Bucarest gewonnen. Ze zong fragmenten uit Die Walküre en Cavalleria rusticana en won daarmee 6.000 euro en een engagement bij het Aalto-Musiktheater in Essen. De Grand Prix de l'Opéra is een competitie van de Nationale Opera Boekarest in Roemenië.

Nono Groenen winnaar Youngblood Award 2015

Nono Groenen, afgestudeerd bij Fine Art Media van AKI ArtEZ, heeft de Youngblood Awards 2015 gewonnen. GOGBOT presenteert ieder jaar de genomineerden voor de Blink YOUNGBLOOD AWARD. Afgestudeerden van verschillende Nederlandse kunstacademies zijn door GOGBOT geselecteerd en uitgenodigd om hun examenwerk te tonen. Nono Groenen ontving als winnaar een geldprijs van 500 euro en nog 500 euro voor het realiseren van een opdracht/tentoonstelling i.s.m. Buro Blink & Blink Interactive.

Marieke Heebink wint Theo d'or!

Marieke Heebink, oud-studente ArtEZ Toneelschool, is voor de tweede keer onderscheiden met de Theo d'Or, de toneelprijs voor beste Nederlandse actrice. Zij glorieerde in Medea, een stuk van Toneelgroep Amsterdam. In het juryrapport wordt Heebinks emotionele kracht geroemd.

Antoinette Jelgersma wint de Colombina

Antoinette Jelgersma, oud-studente ArtEZ Toneelschool, wint de Colombina 2015 voor de meest indrukwekkende vrouwelijke bijrol in Genesis.

Creative Writing student wint finale Kunstbende

ArtEZ-studente Jante Wortel heeft de finale van Kunstbende 2015 gewonnen in de categorie taal. De 19-jarige studente Creative Writing droeg in de Westergasfabriek in Amsterdam een kort verhaal voor. Kunstbende stimuleert jong creatief talent (13-18 jaar) het podium te beklimmen. In 2015 bestaat Kunstbende 25 jaar.

Oud-student Lennart Lahuis ontvangt Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst

Koning Willem-Alexander heeft de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst uitgereikt aan vier jonge beeldende kunstenaars. Lennart Lahuis, oud-student van de opleiding Fine Art in Zwolle, die nu in Arnhem gevestigd is, was een van de gelukkige winnaars. Lennart Lahuis (1986) bewerkt fotoreproducties met bijenwas, waardoor het werk deels onzichtbaar en deels doorzichtig wordt. Alle winnaars ontvangen een aanmoedigingsprijs van € 6.500,-. Het prijzengeld is bedoeld om talentvolle kunstenaars te helpen bij de start van hun carrière.

Nina Musholt wint Duitse Jeugd Fotoprijs 2015

Nina Musholt, vierdejaars student Fine Art bij AKI ArtEZ in Enschede is de winnaar van de Duitse Jeugd Fotoprijs 2015. Een vakjury koos uit ruim 5000 ingezonden foto's Nina's werk. Het Duits Historisch Museum in Berlijn toont onder de titel Mein Deutschland een selectie van deze inzendingen, waaronder de foto's van Nina.

Joanne Hakkert wint Hendrik Valkprijs

Joanne Hakkert (Graphic Design) heeft de Hendrik Valk prijs gewonnen met haar video Programming the body. Deze door de Stichting Hendrik Valk ingestelde aanmoedigingsprijs voor pas afgestudeerden van ArtEZ Arnhem (afdelingen kunst en vormgeving) bestaat sinds 2010.

Jesse Strikwerda wint Fiep Westendorp Stimuleringsprijs 2015

Jesse Strikwerda is een van de drie winnaars van de Fiep Westendorp stimuleringsprijs 2015. Jesse, die in 2013 afstudeerde bij Illustration Design, wint hiermee 20.000 euro voor zijn project.

Publicaties ArtEZ Press

ArtEZ Press is de uitgeverij van ArtEZ. Door middel van de boeken die zij publiceert, wil ArtEZ Press onderzoek en theorievorming binnen de verschillende disciplines van het kunstonderwijs een impuls geven. De publicaties bieden de mogelijkheid om de aanwezige kennis en kunde in kunst, cultuur en onderwijs te tonen en kunnen het resultaat zijn van een productie, een onderzoek of van samenwerkingsprojecten met andere instellingen en bedrijven. Veel publicaties fungeren als lesmateriaal, ook internationaal. ArtEZ Press staat voor kwaliteit, zowel inhoudelijk als wat betreft vormgeving. De boeken die de uitgeverij publiceert, krijgen hierdoor de uitstraling die past bij ArtEZ. Alle publicaties zijn te vinden op de website van ArtEZ Press. In 2015 zijn de volgende publicaties verschenen:

Alles behalve kleren. Mode, fotografie, tijdschriften

(ook in het Engels verschenen onder de titel 'Everything but Clothes. Fashion, photography, magazines)

(auteurs: Jhim Lamoree, José Teunissen, Hanka van der Voet e.a.)

In *Alles behalve kleren* komen alle grote Nederlandse modiefotografen aan bod sinds de jaren negentig. Het boek gaat in op het belang van een aantal (mode)tijdschriften, zoals Avenue, Dutch, Re magazine, BLVD., Glamcult en Fantastic Man, die met vernieuwende concepten en experimentele vormen een internationale reputatie opbouwden. Tegelijkertijd fungeerden zij als platform en springplank voor Nederlandse fotografen die mede dankzij de vrijheid die de tijdschriften hun gaven om te experimenteren internationaal konden doorbreken.

Ook de opkomst van digitale magazines en modeblogs en -vlogs en hun invloed op de modiefotografie komen aan bod in het boek.

De thematiek uit de verschillende periodes komt duidelijk naar voren: 1980 tot 2000 stond in het teken van identiteit en erotiek. Na het jaar 2000 gaan geënceneerd drama en persoonlijke verhalen – kunstmatig versus natuurlijk – een grotere rol spelen. Een must voor wie van mode, fotografie en tijdschriften houdt.

De kracht van typografie. Cultuur, communicatie, nieuwe media

(ook in het Engels verschenen onder de titel 'The Triumph of Typography. Culture, communication, new media)

(auteurs: Paul Dijstelberge, Yuri Engelhardt, Willem Frijhoff, Gerard Hadders, Henk Hoeks, Ewan Lentjes, Ellen Lupton, Jack Post, Rick Poyner, José Teunissen e.a.)

Typografie reikt verder dan letterontwerp en opmaak van drukwerk; zij raakt aan een kernwaarde van onze samenleving: het gedrukte vrije woord, het democratische debat. Het is dankzij de kracht van typografie dat dit debat de vorm aanneemt van een spel van argument en tegenargument.

Kan typografie haar werk blijven doen, nu digitalisering en nieuwe media het typografische ambacht op losse schroeven zetten? Sinds de uitvinding van de boekdrukkunst in de vijftiende eeuw door Gutenberg is de typografische communicatie niet aan zo'n ingrijpende verandering blootgesteld als in onze tijd. Het vak bevindt zich op een kruispunt. In welke richting zal het zich ontwikkelen? *De kracht van typografie* analyseert de vragen, verkent de wegen en toont aansprekende voorbeelden.

Sprekende objecten. Studies in art-based learning

(ook in het Engels verschenen onder de titel 'Teaching objects. Studies in art-based learning')

(auteur: Jeroen Lutters)

Sprekende objecten is een reis door de kunst, waarbij de auteur ons meeneemt langs een aantal kunstwerken die hem als 'sprekende objecten' meevoeren naar de fundamenteën van de eenentwintigste-eeuwse westerse beschaving. Jeroen Lutters bespreekt zijn persoonlijke 'collectie' van grote kunstwerken – kunstwerken die niet alleen een afspiegeling zijn van de westerse cultuur, maar ook blijvende bronnen van inspiratie die nog niets aan zeggingskracht hebben verloren.

Het huis van IK

(auteur: Jeroen van den Eijnde)

Het huis van IK is een breed verkennend onderzoek naar de betekenis van 'theorie' binnen het Nederlandse vormgevingsonderwijs tussen 1921 (Wet van het kunstnijverheidsonderwijs) tot en met 2012. In het boek staan de opleidingen voor grafisch ontwerpen (o.a. reclame, typografie), productontwerpen (o.a. edelsmeden, productvormgeving, industrieel ontwerpen) en mode (textiel- en modevormgeving) centraal. Nederlandse kunstacademies die zich sinds het ontstaan van het

kunst(nijverheids)onderwijs nadrukkelijk hebben toegelegd op het opleiden van het professioneel kunstenaarstype, hebben vormen van theorie toegepast en/of ontwikkeld die voor het huidige en toekomstige vormgevingsonderwijs nog steeds relevant zijn. In het boek komen onder andere de volgende vragen aan de orde: welke kunstenaarstypen werden waar (aan welke academie/opleiding) en wanneer (tussen 1921 en 2012) bij voorkeur opgeleid? Welke vormen van kennis en theorie werden gebruikt of ontwikkeld aan de onderzochte academies/vormgevingsopleidingen? Welke vormen van kennis en theorie zijn nog relevant voor het hedendaagse vormgevingsonderwijs? Aan de hand van bestaande statistische gegevens over het kunstonderwijs wordt aangetoond dat het Nederlandse kunstonderwijs vooral vormgevingsonderwijs is met een dominantie van de opleidingen grafisch ontwerpen. Dit boek levert een bijdrage aan de actuele discussie over de rol die kunstscholen als kennisinstelling kunnen vervullen. Het biedt inzichten over het specifieke kennisdomein waartoe ontwerpers binnen het kunstonderwijs worden opgeleid.

Theatraliteit. Van Barok tot Brecht en verder

(auteurs: Eric de Kuyper en Emile Poppe)

Aan de hand van diverse thema's behandelen Eric de Kuyper en Emile Poppe in dit boek het effect van de opvoeringskunsten op toeschouwers van de traditionele podiumkunsten, zoals opera, toneel en ballet. Ook hedendaagse en meer populaire vormen komen aan bod, zoals circus, musicals, festivals, straattheater, mime en zelfs 'tuinkunst'.

In *Theatraliteit* bewandelen De Kuyper en Poppe een uniek historisch parcours van de wereld van verbeelding: van de barok tot nu met flashbacks naar de Oudheid. Ze illustreren hun beschouwingen met vele voorbeelden in de tekst en honderden afbeeldingen.

Verwacht geen geschiedenis van theaterteksten: *Theatraliteit* toont in de volle breedte de bronnen van onze hedendaagse beleving van alles wat er aan theater en podiumkunsten wordt getoond.

Sneu*. En andere verhalen

(auteur: Joost Overbeek)

Joost Overbeek is alumnus van ArtEZ en vormgever en oprichter van ontwerpstudio Overburen. Overburen werkt voor allerlei opdrachtgevers van Hard gras tot het Instituut voor Beeld en Geluid en van A'dam - E.V.A. tot Adriaan van Dis en Paul de Leeuw. Naast grafisch ontwerper is Joost ook een zeer geestige schrijver. Als hij later groot is, zou hij wel columnist willen worden. Dat gaat ook gebeuren. Maar eerst presenteert hij nieuw werk: *Sneu**. Het is een boekje vol sneue verhalen en boordevol sneu beeld. Herkenbaar, humoristisch en verslavend.

Unpacking performativity. An exciting two-year research journey in dance

(auteurs: Gaby Allard, Kim Lokers, Niels Robitzky, Bart van Rosmalen, Peter Sonderen e.a.)

In *Unpacking Performativity (UP#)* wordt in woord en beeld verslag gedaan van een twee jaar durende, opwindende onderzoekstocht van de ArtEZ dansacademie en de onderzoeksafdeling van Theory in the Arts. Hoe kunnen we de moderne danswereld toegankelijker maken voor een breder publiek én voor meer dansers? Hoe kunnen we onze band met hen versterken en verbeteren? En urban dance, dat zich per definitie in de openbare ruimte afspeelt: wat kunnen we leren van de aanpak en praktijk daarvan? Hoe verhouden kennis, theorie en praktijk zich tot elkaar op die dansterreinen? Hoe vergroten urban dancers hun kennis, en zouden hun uitgangspunten onze ideeën en bewegingen kunnen beïnvloeden? Hoe werkt performativiteit en hoe kunnen we daar gebruik van maken? Al deze vragen leidden ertoe dat we de urban kringvorm hebben uitgetest die inmiddels typerend is voor non-hiërarchische communicatie en ervaringen. We hebben geprobeerd de dynamiek van ons onderzoek te vatten in een boek dat gelezen en gebruikt dient te worden als een inspirerende reis in denken en doen, in en met dans.

Kengetallen personeel

Personeelsaantallen - mensen	2015				2014				2013			
	OP	OOP	AOP	TOTAAL	OP	OOP	AOP	TOTAAL	OP	OOP	AOP	TOTAAL
Architectuur	32	1	3	36	36	1	3	40	29	1	2	32
Art & Design	203	53	29	285	215	51	28	294	222	51	30	303
Muziek	236	5	25	266	247	7	25	279	241	6	26	273
Theater	85	12	14	111	95	13	14	122	84	14	13	111
Expertisecentrum												
Kunsteducatie	12	0	1	13	11	0	1	12	13	0	3	16
Ondersteunende diensten	6	1	141	148	4	0	142	146	13	3	149	165
Kenniscluster	13	0	7	20	12	0	8	20				
ArtEZ totaal	587	72	220	879	620	72	221	913	602	75	223	900
Personeelsaantallen in FTE												
	OP	OOP	AOP	TOTAAL	OP	OOP	AOP	TOTAAL	OP	OOP	AOP	TOTAAL
Architectuur	10	0	2	12	8	0	2	11	7	0	2	9
Art & Design	78	34	21	133	84	34	21	139	81	34	23	138
Muziek	74	3	17	94	80	3	16	99	77	3	17	97
Theater	38	8	8	54	41	9	10	60	36	10	10	56
Expertisecentrum												
Kunsteducatie	5	0	1	6	6	0	1	6	6	0	1	7
Ondersteunende diensten	4	0	109	113	2	0	110	112	11	0	115	127
Kenniscluster	7	0	5	12	6	0	6	12				
ArtEZ totaal	215	46	163	424	226	47	166	439	218	48	168	434

Opbouw soort dienstverband	mensen		percentage		mensen		percentage		mensen		percentage	
OP vast	422		48%		349		38%		340		38%	
OP tijdelijk	165		19%		271		30%		262		29%	
OOP vast	65		7%		61		7%		62		7%	
OOP tijdelijk	7		1%		11		1%		13		1%	
AOP vast	182		21%		180		20%		180		20%	
AOP tijdelijk	38		4%		41		4%		43		5%	
ArteZ totaal	879		100%		913		100%		900		100%	

Opbouw leeftijd geslacht	man			vrouw			totaal			man			vrouw			totaal									
< 25	1			3			4			1			5			6			4			1			5
25 - 34	53			62			115			56			63			119			55			69			124
35 - 44	67			98			165			78			100			178			82			97			179
45 - 54	154			134			288			171			144			315			169			133			302
55 - 59	95			61			156			99			55			154			103			56			159
> 60	103			48			151			100			41			141			95			36			131
totaal	473			406			879			505			408			913			508			392			900

Opbouw faculteit geslacht	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
Architectuur	25	11	27	13	24	8
Art & Design	164	121	169	125	177	126
Muziek	170	96	186	93	188	85
Theater	43	68	51	71	48	63
Expertisecentrum Kunsteducatie	4	9	3	9	3	13
Ondersteunende diensten	58	90	60	86	68	97
Kenniscluster	9	11	9	11		
ArtEZ totaal	473	406	505	408	508	392

Opbouw schaal	2015	2014	2013
t/m 5	64	70	71
6 - 8	148	142	142
9 - 11	317	329	308
12 - 13	332	351	361
14 - 15	15	18	18

Docenten met een beroepspraktijk	2015		2014		2013	
	mensen	percentage	mensen	percentage	mensen	percentage
beroepspraktijk	338	58%	354	57%	334	55%
geen beroepspraktijk	249	42%	266	43%	268	45%
totaal	587	100%	620	100%	602	100%

Ratio OP / OOP-AOP	2015			2014			2013		
	OP*	OOP	AOP	OP*	OOP	AOP	OP*	OOP	AOP
totaal fte	251	10	163	260	13	166	218	48	168
mensen	645	14	220	673	22	221			
gemiddelde fte-omvang	0,39	0,68	0,74	0,39	0,57	0,75	0,36	0,64	0,75
verhouding OP / OOP-AOP	1,46			1,45			1,01		

* ikv Prestatieafspraken is OP incl. instructeurs technische vaardigheden en werkplaatsassistenten

Ziekteverzuim	2015	2014	2013
verzuimpercentage	3,95%	4,57%	4,22%
meldingsfrequentie	0,63	0,6	0,76
BHV-ers	84	81	81
Medewerkers met een arbeidsmarkttoelage	16	18	19
Verloop			
in dienst	194	181	114
uit dienst	240	154	150
Ouderschapsverlof	9	11	13
Medewerkers die van de Senioren-regeling Onderwijspersoneel (SOP) gebruik maken	53	57	51

	2015			2014			2013		
Functioneringsgesprekken*	312			261			287		
Beoordelingen**	413	onvoldoende	0	525	onvoldoende	2	419	onvoldoende	1
		goed	406		goed	513		goed	402
		uitmuntend	7		uitmuntend	10		uitmuntend	16

De aantallen over 2015 zijn nog niet definitief. In het jaarverslag 2016 zullen de definitieve cijfers over 2015 opgenomen worden.

* met medewerkers die korter dan een jaar in dienst zijn, worden in principe geen functioneringsgesprekken gevoerd

* met docenten met een dienstverband van 0,4 fte of minder worden in principe eens per 2 jaar functioneringsgesprekken gevoerd (wel jaarlijkse beoordeling)

** medewerkers met een tijdelijke aanstelling zonder uitzicht op verlenging worden niet beoordeeld